Luk
Namnusən Təwɨr Rəha Iesu Kristo Itəm Luk Təməte
Nəghatən əkuəkɨr rəha naoa u Luk

?Pah təməte naoa u? Luk təməte naoa u. In sənəmə etəm tuelef kit rəha Iesu, məto in fren wɨr kit rəha Pol, kən təmaliwək tepət ilau Pol. In sənəmə etəm Isrel, in Iaihluə əm kit, məto in iəfak kit. In tokita kit itəm təmol wɨr sɨkul. In təməplan wɨr natɨmnat itəm kəmotiet e nəmegəhən rəha Iesu. In təməte naoa mil u: Namnusən Təwɨr Itəm Luk Təməte, ne Wək Mɨn Rəha Aposol Mɨn.

?Təməte tatuwɨn kəm pah? Təməte naoa u tatuwɨn kəm rəhan kit fren, nərgɨn u Teofilas. Nɨpətɨ nərɨg u məmə, "Etəmim itəm tolkeike Uhgɨn." Luk təməte naoa u tatuwɨn o suah u, məto in tɨtun məmə Iaihluə mɨn tepət okotafin.

? Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Netəmim tepət, nɨkilat təht məmə Luk təmətatɨg Rom o Sisaria nian təməte naoa u. E nian əh, namnusən tepət e Iesu təmɨtəlau.

?Təməte naoa u o naka? Luk tolkeike məmə otəte namsu kit itəm tətuatɨp məhag-əhag wɨr e nəmegəhən rəha Iesu. Kən in təməghat ilat netəm kəmotaliwək ilat Iesu moatəplan wək rəhan. Nian təməto rəkɨs rəhalat nəghatən, kən Luk təməte naoa u. In tolkeike məmə otəgətun məmə Iesu in etəm pahrien kit, məto in təməsolən nolən rat kit. Kən in Uhgɨn, kən in Iosmegəh.

1 Teofilas, ik etəm-iasol katɨsiai-in ik.
Netəmim tepət kəmotalkut pɨk məmə okotəte
rəkɨs ətuatɨp namnusən rəha natɨmnat mɨn itəm
Uhgɨn təmol ilugɨn itɨmat.
2 Kəmotəte rəkɨs natɨmnat itəm netəmim
neen kəmotən, netəm mɨn əh kəmotatɨg e nian
rəha nətuounən rəha natɨmnat mɨn əh, kən ilat
kəmotehm ətuatɨp e nɨganəmtɨlat natɨmnat mɨn
əh, kən moatən-iarəp.
3 Kən io emɨtəp wɨr nəghatən mɨn lan məmə
ekɨtun wɨr natɨmnat mɨn əh e nətuounən
rəhan, kən roiu rəhak nətəlɨgən məmə təwɨr io
mɨn ekəte rəkɨs ətuatɨp natɨmnat rafin mɨn əh
məmə onakatafin. Ekəte ətuatɨp natɨmnat itəm
kəmotaupən, kən natɨmnat itəm kəmotuarisɨg.
4 Ekolkeike məmə ekən natɨmnat mɨn əh kəm
ik məmə nəkɨtun ətuatɨp nɨpahrienən rəha nam-
nusən itəm kəmən rəkɨs.

Nagelo təməghat-in naiirən rəha Jon Baptais

5 E nian rəha suah kit, nərgɨn u Herot Asol, kig
rəha Jutia, inəh pris kit nərgɨn u Sekaraea. In
kit e pris mɨn kətaun-in ilat məmə, Pris mɨn rəha
Apia, u təmɨsɨ-pən e noanol rəha pris u Aron aupən
ikɨn. Rəhan pətaguɨhl, nərgɨn u Elisapet, kən in mɨn
təmɨsɨ-pən e noanol rəha pris u Eron.
6 Kən ilau kuətuatɨp e nɨganəmtɨ Uhgɨn, kən e
nian rafin katuətəu-pən wɨr nolən rəha Lou ne
nəghatən mɨn rəhan, kən məsuərəkɨnən kit.
7 Məto nətɨlau tɨkə məto-inu Elisapet, in
təməseməkən mətoahgin mɨnɨpɨtaguɨhl, kən ilau
kərən kɨnuaguɨhl.

1:1: Wək 1:1

8 Kən nian ətuatɨp tɨnuwa məmə, Pris mɨn
rəha Apia okotuwɨn e Nimə Rəha Uhgɨn motol
rəhalat wək. Kən Sekaraea, in mɨn təmuwɨn mol
wək rəha Uhgɨn. 9 E nolən rəha pris mɨn, ilat
koatərakin kəpiel əkəku mɨn kotahmen-pən e taes
məmə okotegəs-in məmə otəgətun pah otol wək e
Nimə Rəha Uhgɨn məmə otuwaan nat pien-pien
itəm tatuwɨn kəm Uhgɨn. E nolən əh təməgətun
Sekaraea.
10 Kən e nian itəm təmuwɨn imə matuwaan nat
pien-pien, nɨmanin netəmim tepət koatətul ihluə
katəfak.
11 Kən nagelo kit rəha Uhgɨn tiet-arəpa ron
matətul əh e rəhan matɨp ikɨn, itəm katuwaan nat
pien-pien mɨn ikɨn.
12 Kən nian Sekaraea təməplan, kən narmɨn
təmiwɨg mətasiəp mɨnəruru əfəməh nat, kən
nəgɨnən təmərioah e nɨkin.
13 Məto nagelo təmən-ipən məmə, “Sekaraea,
əsəgɨnən, məto-inu Uhgɨn tɨnəto rəham nəfakən.
Kən rəham pətaguɨhl Elisapet otɨləs nətɨn kit
iərman. Kən onakəkəike maun-in nərgɨn məmə
Jon.
14 Kən onakəto təwɨr kən magien, kən netəmim
tepət okotagien o naiirən rəhan,
15 məto-inu in otuwa etəm-iasol e nɨganəmtɨ
Iərəmərə. Kən in otəsənɨmən wain ne nənɨmən
əskasɨk mɨn. Kən Narmɨn Rəha Uhgɨn otərioah e
nəmegəhən rəhan, nian otətatɨg əh e nərpɨ rəhan
mama, matuwɨn əm nulan nian rafin.
16 Kən in otiuw-pa netəm Isrel tepət kotɨtəlɨg-pa
o Iərəmərə, Uhgɨn rəhalat.

1:9: Eks 30:7 **1:15:** Nam 6:2-3

17 Kən in otətaupən-in Iərəmərə e narmɨn
ne nəsanənən rəha Elaija məmə in otəuhlin
nətəlɨgən rəha tata mɨn koatɨtəlɨg-pən mɨn o rəhalat
nɨsualkələh mɨn, kən in otəuhlin mɨn netəm
koatəht nəwia Uhgɨn okotuwa mɨn e nenatɨgən
rəha netəm kotətuatɨp. E nolən əh, in otol nəpen-
əpenəən o nəmegəhən rəha netəmim o nuwamən
rəha Iərəmərə."

18 Kən Sekaraea təmən-ipən kəm nagelo məmə,
"?Oekahro min-nulan mɨtun məmə nat u otuwa
mol nɨpahrienən? Məto-inu io enaguɨhl rəkɨs, kən
rəhak pətan tɨnɨpɨtaguɨhl mɨn."

19 Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, "Io,
nərgək u Kapriel, kən io iatətul e nɨganəmtɨ Uhgɨn
e nian rafin. Kən in təmahl-ipa io məmə ekuwa
məghat kəm ik, kən mən-ipɨnə namnusən təwɨr u.

20 !Ətəlɨg-in-tu! Naməm oteko kən onakəsagətən
mətoarus-pa nakehm nɨpətɨ nəghatən u, məto-inu
nəməsənən nɨpahrienən e rəhak nəghatən. In
otuwa mol nɨpahrienən e nian ətuatɨp rəhan."

21 Kən e nian əh, netəmim kəmoatəsahgin
Sekaraea, kəmoatətəlɨg-in məmə tahro tɨnan
tɨnuwəh-pɨk nəhlan e Nimə Rəha Uhgɨn.

22 Kən nian in təmuwa ihluə, məto tɨnəruru
nəghatən, kən ilat kɨnotɨtun məmə in təmehm nat
kit tahmen e napɨlaiirən. In təmasgəwɨn-asgəwɨn
əm e nelmɨn kəm ilat, məsagətən məto-inu namən
təmeko.

23 Nian rəhan wək rəha pris e Nimə Rəha Uhgɨn
tɨnol namnun, kən in təmɨtəlɨg-pən latuənu.

1:17: Mal 3:1; 4:5-6; Mat 17:11-13 **1:19:** Dan 8:16; 9:21

24 Kən təsuwəhən, rəhan pətaguɨhl tɨnəpəs məwɨg
e suakəku. Kən e məwɨg faif, pətaguɨhl u in
təmatəhluaig əm latuənu,
25 kən in təmən məmə, “Inu wək əm rəha
Iərəmərə. Aupən ikɨn, nətɨk tɨkə kən etaulɨs. Məto
roiu əh, Uhgɨn təmol təwɨr ron io, kən nɨkin tagien
məmə ekɨləs nətɨk, kən io esaulɨs mɨnən e nɨganəmtɨ
netəmim.”

Nagelo təmən-iarəp məmə Iesu otaiir

26 Nian Elisapet tɨnəpək-əpək mɨnos məwɨg sikis,
Uhgɨn təmahl-ipən rəhan nagelo, nərgɨn u Kapriel,
məmə in otuwɨn e nɨtən Kalili e taon kit, nərgɨn u
Nasaret.
27 In təmos nəghatən kit matuwɨn rəha pətan
kit itəm iərman təsuwɨnən əh mehm, məto kɨnən
rəkɨs məmə okos rəhan kətɨm kan mə rəha suah kit,
nərgɨn u Josep. In mipɨ Kig Tefɨt rat. Kən pətan əh,
nərgɨn u Meri.
28 Kən nagelo təmuwɨn met-arəpən, kən mən
kəm in məmə, “Təwɨr, Meri. Uhgɨn təmələhəu rəhan
nəwɨrən kəm ik, kən mətatɨg itəmlau min.”
29 Məto Meri tɨnatəruru əfəməh nəghatən əh, kən
nɨkin tɨnatəht pɨk məmə nɨpətɨ nəghatən əh tahro.
30 Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə,
“Əsəgɨnən, Meri, məto-inu Uhgɨn təmɨtəpun məmə
in otawte-in rəhan nəwɨrən kəm ik.
31 Kən inəh, ik onakəpəs-in məwɨg e nətɨm kit,
kən mɨləs iərman. Kən onəkaun-in nərgɨn məmə
Iesu.
32 In otuwa etəm-iasol kən etəm kəike, kən
okaun-in məmə Nətɨ Uhgɨn Ilɨs Agɨn. Kən Iərəmərə

1:27: Mat 1:16,18 **1:31:** Aes 7:14; Mat 1:21-23

Uhgɨn otol in tuwa Kig, tahmen-pən əm e tɨpɨn rat
Tefɨt.
33 Kən in otərəmərə e noanol mɨn rafin itəm
koatɨsɨ-pən e Jekop, kən rəhan nərəmərəən otatɨg
lilɨn matuwɨn matuwɨn namnun tɨkə.”
34 Kən Meri təmən-ipən kəm nagelo məmə,
“? Oekahro min-nulan mɨləs suakəku kit okəmə
esətəu-pənən əh iərman?”
35 Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “Narmɨn
Rəha Uhgɨn otuwa matɨg lam, kən nəsanənən rəha
Uhgɨn Ilɨs Agɨn otəfətain ik. Kən inəh, suakəku
onəkɨləs, okaun-in məmə in təmɨsɨ-pən o Uhgɨn, kən
in Nəti Uhgɨn.
36 Kən iatən kəm ik məmə ik kit Elisapet tɨnəpək-
əpək rəkɨs in nətɨn kit iərman, nat əpnapɨn in
tɨnɨpətaguɨhl rəkɨs. Kəmatən lan məmə pətaguɨhl
itəm təsemə̇kən, məto roiu əh tɨnəpəs məwɨg sikis
rəkɨs e nətɨn.
37 Natɨmnat mɨn u tatətəu-pən nəghatən rəha
Uhgɨn məmə, ‘Uhgɨn tɨtun nolən natɨmnat rafin,
kən nat kit təsiəkɨsən ron.’ ”
38 Kən Meri təmən-ipən məmə, “Əwəh, io pətan
iolwək əm rəha Iərəmərə. Pəs in otol kəm io nat
naka itəm ik nɨnən rəkɨs.” Kən nagelo təmapəs in,
kən matuwɨn.

Meri təmaliwək matuwɨn məmə otətag Elisapet

39 Uarisɨg lan təsuwəhən, Meri təmiet iman ikɨn
maliwək uəhai əm matuwɨn əpəh ikɨn e nɨtot mɨn
e taon kit rəha nɨtən Jutia məmə otətag in kit Elis-
apet,
40 kən in təmuwɨn latuənu rəha Sekaraea,
muwɨn imə matən təwɨr kəm Elisapet.

1:33: 2 Saml 7:12,13,16; Aes 9:7 **1:37:** Mat 19:26; Job 42:2; Jer 32:17

41 Kən e nian Elisapet təmətо nəghatən rəha
Meri, suakəku un itəm tətatɨg əpəh e nərpɨn təmaut,
kən Narmɨn Rəha Uhgɨn təmər e nɨki Elisapet.
42 Kən təmagət əfəməh məmə, “! Uhgɨn təmol
təwɨr kəm ik taprəkɨs-in nɨpɨtan mɨn rafin, kən in
otol təwɨr kəm suakəku itəm onəkɨləs!
43 Ekɨsɨtunən məmə o naka Uhgɨn təmol təwɨr
kəm io min-nulan məmə mama rəha Iərəmərə
rəhak təmuwa mətag io.
44 Iatən nəhlan mətо-inu e nian ematəto rəham
nəghatən, kən suakəku un itəm tətatɨg əpəh e
nərpɨk təmagien maut.
45 Kən Uhgɨn otol təwɨr kəm ik mətо-inu nəmən
nɨpahrienən e nəghatən itəm Iərəmərə təməghat-in
lam.”

Napuən rəha Meri

46 Kən Meri təmən məmə,
“E nəmegəhən rafin rəhak, iatənwiwi Iərəmərə,
47 kən nɨkik tətagien pɨk o Uhgɨn Iosmegəh rəhak,
48 mətо-inu io pətan iolwək əm rəhan itəm io nat
əpnapɨn əm, mətо nɨkin tatəht io.
Kən roiu ne matuwɨn, netəmim rafin okotən məmə
Uhgɨn təmol təwɨr kəm io;
49 mətо-inu Uhgɨn u nəsanənən rəhan in iahgin,
in təmol nat pɨspɨs mɨn təwɨr pɨk agɨn kəm io,
kən nərgɨn in tasim.
50 Kən in tətasəkitun netəm mɨn u itəm koatɨsiai-
in in, inu netəm rəha noanol mɨn aupən
ikɨn mətoarus-pa itəm rəha noanol mɨn
kəsotaiirən əh.
51 In təmol nat pɨspɨs mɨn e nəsanənən e nelmɨn.
In təmahl-iarəp netəm kotausit e nətəlɨgən rəhalat.

1:46: 1 Saml 2:1-10 **1:50:** Sam 103:13,17

52 In təmos-iəhau iərəmərə mɨn e rəhalat
nərəmərəən,
kən in təmɨləs-ipər netəm mɨn u rəhalat nətəlɨgən
teiuaiu.
53 Netəm itəm nəumɨs tatus ilat, in tətagwən ilat e
nagwənən itəm təwɨr,
kən netəm rəhalat nautə tepət, in tətahl-iarəp ilat
kən nat tɨkə e nelmɨlat.
54 Uhgɨn təmasitu e noanol mɨn rəha Isrel u rəhan
iolwək mɨn,
kən təməsaluinən məmə otasəkitun
55 Epraham ne rəhan mɨn noanol,
matuwɨn matuwɨn namnun tɨkə."
56 Kən Meri tətatɨg ilau Elisapet mətoarus-pən
məwɨg kɨsɨl, kən in təmɨtəlɨg-pən mɨn əpəh iman
ikɨn.

Naiirən rəha Jon Baptais

57 Kən nian ətuatɨp rəha Elisapet tɨnuwa məmə
otemək lan, kən təmɨləs nətɨn iərman.
58 Kən netəmim itəm kotatɨg iuəhkɨr ron ne
rəhan mɨn noanol, kəmotəto namnusən əh məmə
Iərəmərə təmasəkitun mol təwɨr pɨk kəm in nəhlan,
kən ilat kəmotuwa motol kitiəh ilat min məmə
okotagien kələh.
59 Nian suakəku əh tɨnos nian ilat eit, kən ilat
kəmotuwa məmə okotəhg-ipən. Kən iuəhkɨr
kotaun-in nərgɨn məmə iahuni rəhan tata
Sekaraea,
60 məto rəhan mama tən məmə, "Kəpə. Okaun-in
nərgɨn u məmə Jon."

1:52: Job 12:19; 5:11; Sam 147:6 **1:53:** Sam 34:10 **1:54:** Sam 98:3 **1:55:** Jen 17:7; Maeka 7:20 **1:59:** Jen 17:12; Lev 12:3; Luk 2:21

61 Kən ilat kəmotən kəm in məmə, “? Tahro?
Rəham kit noanol tɨkə itəm kotaun-in nərgɨn əh
Jon.”
62 Kən kəmoatəghat e noanelmɨlat moatətapəh
o Sekaraea məmə in tolkeike məmə otaun-in-pən
nərgɨn məmə pah.
63 Kən in təmətapəh o nat kit məmə in otəte rəkɨs
nat kit lan, kən təməte-pən məmə, “Nərgɨn u Jon.”
Nian kəmotehm, narmɨlat təmiwɨg pɨk ron.
64 Kən e nian əm əh, namən tɨnəg-ətuatɨp, kən
tɨnatəghat matənwiwi Uhgɨn.
65 Kən ilat rafin itəm kotatɨg iuəhkɨr kəmotəgɨn.
Kən netəmim kəmotəghat-in natɨmnat mɨn əh
tɨtəlau ikɨn mɨn rafin e narɨt mɨn nɨtən Jutia.
66 Kən netəmim rafin itəm kəmotəto namnusən
əh, kən kəmoatətəlɨg-in əm, kəmoatətapəh məmə, “?
Suakəku əh, otuwa etəmim naka?” Kəmoatən min-
nulan məto-inu kəmotəplan əm məmə nəsanənən
rəha Iərəmərə tətatɨg lan.

Sekaraea təmən-iarəp nəghatən itəm Uhgɨn
təmos-ipən kəm in

67 Kən Narmɨn Rəha Uhgɨn təmər e nɨki Sekaraea,
tata rəha Jon, kən in təmən-iarəp nəghatən itəm
Uhgɨn təmos-ipən kəm in. Kən təmən min-nulan
məmə,
68 “Pəs kotənwiwi Iərəmərə, u Uhgɨn rəha netəm
Isrel,
məto-inu in təmuwa məmə otasitu e rəhan mɨn
netəmim,
kən təməmki-rəkɨs ilat e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn rəhalat.
69 In təmɨləs-ipər iosmegəh təsanən itəm
otosmegəh kitat,

1:68: Sam 72:18

in təmɨsɨ-pən e noanol rəha iolwək rəhan Tefɨt.
70 Kən in tahmen-pən əm e nəghatən u itəm Uhgɨn
tɨnəmən rəkɨs kəm kitat e nəghatən rəha ien
mɨn rəhan aupən.
71 In tɨnəmən-iəkɨs rəkɨs məmə otosmegəh kitat o
tɨkɨmɨr mɨn rəhatat ne netəmim rafin itəm
kotetəhau kitat.
72 In təmɨləs-ipər iosmegəh əh məmə otasəkitun
pipi rat mɨn rəhatat,
kən təsaluinən rəhan nəghatən itəm in atɨp təmən e
rəhan nəniəkɨsən rəha nasituən,
73 inu nəniəkɨsən itəm təmən kəm pipi rat Epra-
ham.
74 In təmɨləs-ipər iosmegəh əh məmə otosmegəh
kitat,
kən mɨləs-irəkɨs kitat e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn rəhatat,
məmə nian mɨn rafin e nəmegəhən rəhatat,
kitat kotɨtun nol wəkən rəhan e nɨganəmtɨ Uhgɨn,
kən məsotəgɨnən,
75 kən kitat okotasim, kən nəmegəhən rəhatat
otətuatɨp e nian mɨn rafin.
76 “Kən ik, nətɨk, okaun-in ik məmə ien rəha Uhgɨn
Ilɨs Agɨn,
məto-inu ik onakaupən-in Iərəmərə məmə onəkol
əpen-əpenə e rəhan suatɨp.
77 Ik onakən-iarəp kəm rəhan mɨn netəmim məmə
Uhgɨn otosmegəh ilat nian in otafəl rəkɨs
rəhalat təfagə rat mɨn.
78 In otol məto-inu, in tətasəkitun kitat matol təwɨr
kəm kitat.

1:69: Sam 18:2 **1:71:** Sam 106:10 **1:72:** Jen 17:7; Sam 105:8-9 **1:73:** Jen 22:16-17 **1:75:** Taet 2:12-14 **1:76:** Aes 40:3 **1:77:** Jer 31:34

E nasəkitunən rəhan, Kristo otuwa otat tahmen-
pən e mɨtgar təmər e neai,
79 mətasiəgəpɨn kitat netəm koatatɨg e napinəpən
ne əpəh ikɨn nɨmɨsən tatoh itəm ikɨn,
kən matit wɨr nelkɨtat e suatɨp rəha nəmə̇linuən.”
80 Kən suakəku təmatepət e nɨpətɨn, kən narmɨn
rəhan təsanən. Kən nian rafin in tətatɨg əpəh ikɨn
taruən-aruən ikɨn matəsahgin nian rəhan otuwa
itəm otətuoun wək lan e nɨganəmtɨ netəm Isrel.

2

Naiirən rəha Iesu
(Mat 1:18-25)

1 E nian mɨn əh, suah kit etəm Rom, nərgɨn u
Sisa Okastas, in tatərəmərə nɨtən mɨn rafin rəha
Rom. In təmələhəu lou kit tətatɨg məmə okafin
rafin netəmim itəm koatatɨg rafin əh-ikɨn.
2 Inu nafinən netəmim itəm kəmaupən kol, kən
Kuarinias in kapman rəha Siria.
3 Kən o nəghatən əh rəha nafinən, netəmim rafin
kotəkəike moatɨtəlɨg-pən iməlat mɨn ikɨn itəm
kəmotaiir ikɨn məmə okafin ilat, kən kəte rəkɨs
nərgɨlat e naoa rəha kapman.
4 Kən Josep ne Meri kəmiaiet e nɨtən Kalili e taon
kit, nərgɨn u Nasaret, mian əpəh nɨtən Jutia e taon
kit, nərgɨn u Petlehem, imə Kig Tefɨt aupən. Ilau
kəmian ikɨn əh məto-inu Josep in mipɨ Tefɨt rat.
5 Ilau Meri katian məmə okos nərgɨlau.
Kɨnagətosɨg-in rəkɨs Meri məmə in otəpanətəu-pən
Josep, kən Meri in tɨnəpək-əpək-in rəkɨs suakəku
kit.

1:78: Aes 60:1-2

6 Nian ilau əpəh Petlehem, kən nian rəha Meri
tɨnuwa məmə otemək-in nətɨn.
7 Kən suakəku itəm in təmaupən maiir, in
iərman. Kən təmalpin e nɨməhan, mələhəu-pən e
pokis kit itəm katələhəu-pən kras u nat megəh mɨn
kotagwən-pən ikɨn. Təmol min-nəhlan məto-inu
nimə tɨkə məmə okuapɨl ikɨn, kən ilau kətuapɨl əm
əh e nimə rəha nat megəh mɨn.

Iolwək e sipsip mɨn ne nagelo mɨn

8 Kən e nɨkalɨ Petlehem, iolwək e sipsip mɨn
koatehm wɨr rəhalat sipsip mɨn lapɨn.
9 Kən nagelo kit rəha Iərəmərə təmiet-arəpa olat,
kən nəhag-əhagən asol rəha Iərəmərə təmasiəgəpɨn
ilat, kən kəmotəgɨn pɨk.
10 Məto nagelo təmən kəm ilat məmə,
"Əsotəgɨnən, məto-inu io iatuwa məmə ekos-
ipɨnə namnusən təwɨr kəm itəmat itəm otol nɨki
netəmim kotagien pɨk, kən namnusən u in rəha
netəmim rafin.
11 Əpəh e taon rəha Kig Tefɨt, suakəku kit təmaiir-
pa u-roiu. In Iosmegəh, kən in Kristo itəm
Uhgɨn təmən aupən məmə otahl-ipa otəmat, kən in
Iərəmərə. 12 Inu nəmtətin rəhatəmat: onəkotehm
suakəku kəmalpin e nɨməhan, kən kələhəu-pən e
pokis kətagwən-pən nat megəh mɨn ikɨn."
13 Kən roiu agɨn-əh mɨn, nagelo mɨn tepət
kəmotiet-arəpa moatətul ilat min, moatənwiwi
Uhgɨn, moatən məmə,
14 "Katənwiwi Uhgɨn əpəh ilɨs ilɨs agɨn-əh e neai.
Kən əpəh ləhau e nətueintən u, netəmim itəm
nɨki Uhgɨn tətagien olat, ilat okotatɨg e
nəmənlinuən."

2:14: Luk 19:38

Iolwək e sipsip mɨn kəmotuwɨn motehm Iesu

15 Nian nagelo mɨn kəmotapəs iolwək e sipsip
mɨn motɨtəlɨg-pən əpəh e nego e neai, kən iolwək
e sipsip mɨn kəmotən kəm ilat mɨn məmə, “Pəs ko-
tuwɨn Petlehem motehm-tu nat əh itəm Iərəmərə
təmən kəm kitat.”
16 Kəmotəruməhlin uəhai əm motuwɨn motehm
Meri ne Josep ne suakəku itəm kəmuələhəu-pən e
pokis itəm kətagwən-pən nat megəh mɨn ikɨn.
17 Nian kəmotuwɨn motehm rəkɨs suakəku u, kən
kəmotamnus-iarəp nəghatən rəha suakəku u itəm
kəmotos o nagelo.
18 Kən netəmim rafin itəm kəmotəto nəghatən əh
rəha iolwək e sipsip mɨn, ilat kəmotaut, narmɨlat
təmiwɨg pɨk ron.
19 Məto Meri təmatos əm e nɨkin natɨmnat mɨn u
rafin, matətəlɨg-in e nian mɨn.
20 Kən iolwək e sipsip mɨn kəmoatɨtəlɨg, moatɨləs-
ipər nərgɨ Uhgɨn moatənwiwi in o natɨmnat rafin
itəm kəmotəto kən motehm, tahmen-pən əm e inu
nagelo təmən-ipən mihin kəm ilat.

Kəmaun-in nərgɨ Iesu.

21 Nian suakəku u tɨnos nian eit itəm təmaiir
lan, kən kəhg-ipən in tatətəu-pən Lou rəhalat,
kən kaun-in nərgɨn məmə Iesu, nərgɨn u itəm
nagelo təmən-ipən kəm Meri aupən ikɨn, nian in
təməsəpək-əpək-inən əh.

Josep ne Meri kəmialəs Iesu mian e Nimə Rəha Uhgɨn

22 Nian suakəku kit tətaiir, rəhan mama ne tata
okuəike mioal sakrifais rəha naruətuəhən tatətəu-
pən Lou rəha Moses. Kən inəh, tɨnuwa ətuatɨp

2:19: Luk 2:51 **2:21:** Luk 1:31

e nian rəha Josep ne Meri məmə okioal nəhlan.
Kən kialəs suakəku un mian əpəh Jerusalem məmə
okioas-ipən kəm Iərəmərə.
23 Inu tatətəu-pən əsas Lou rəha Iərəmərə itəm
təmən məmə, "Suakəku iərman mɨn itəm kaupən
katɨləs ilat, okəkəike katos-ipən ilat kəm Uhgɨn
məmə rəhan."
24 Kən ilau kəmian Jerusalem o nat kit mɨn,
məmə ilau okioas mak kəiu o iouen kəiu, kən mo-
hamnu matioas-ipən kəm Uhgɨn o naruətuəhən,
tahmen-pən əm e Lou rəha Iərəmərə tatən mihin.

Simeon təmehm Iesu

25 Kən inəh etəmim kit tətatɨg əh Jerusalem,
nərgɨn u Simeon. Rəhan nəmegəhən in tətuatɨp wɨr,
kən nian rafin tatətəu-pən nəghatən rəha Uhgɨn.
Kən in tatəsahgin nuwamən rəha Kristo itəm
otuwa mosmegəh netəm Isrel lan. Kən Narmɨn
Rəha Uhgɨn təmuwa mərioah e nɨkin.
26 Narmɨn Rəha Uhgɨn tɨnən rəkɨs kəm in məmə
otəsɨmɨsən mətoarus in otehm Kristo itəm Iərəmərə
təmən məmə in otahl-ipa.
27 Kən Narmɨn Rəha Uhgɨn təməuhlin nɨkin
məmə in otuwɨn e Nimə Rəha Uhgɨn. Kən Josep ne
Meri kəmialəs suakəku u Iesu mian e Nimə Rəha
Uhgɨn məmə ilau okioal natɨmnat rafin itəm Lou
tatən.
28 Kən Simeon təməplan Iesu, kən təmɨləs
məgəfəlin, kən matənwiwi Uhgɨn, mən-ipən məmə,
29 "Iərəmərə, nəmol rafin rəham nəghatən o
nəniəkɨsən kəm io, iolwək əm rəham.
Kən roiu, egəhan-in io məmə ekɨmɨs-ta e
nəməlinuən,

2:22: Lev 12:1-8 **2:23:** Eks 13:2,12 **2:24:** Lev 12:8

30 məto-inu enəplan e nɨganəmtək suakəku u itəm
otosmegəh netəmim.
31 Ik nəmol əpen-əpenə məmə in Iosmegəh, kən
netəmim rafin okotəplan.
32 In otuwa nəhag-əhagən, kən otəgətun rəham
suatɨp kəm Iaihluə mɨn,
kən netəmim okotɨləs-ipər rəham mɨn netəm Isrel
o Iosmegəh əh."
33 Kən tata ne mama rəha suakəku u, narmɨlau
təmiwɨg o nəghatən mɨn itəm Simeon təmən lan.
34 Kən Simeon təməfak məmə nəwɨrən rəha
Uhgɨn otuwɨn olau. Kən in təmən kəm Meri itəm
in mama rəha suakəku məmə, "Onakatehm, Uhgɨn
təmɨtəpun məmə suakəku u otol məmə netəmim
tepət əpəh Isrel okoteiuaiu motorin, kən tepət mɨn
okotər. Kən in otuwa nəmtətin kit itəm netəmim
tepət okotəghat rat lan məmə,
35 netəmim okotəplan nətəlɨgən mɨn e nɨki
netəmim tepət. Kən ik Meri, nɨkim otɨtəgɨt tahmen
e suah kit təmaru nɨkim e naip asol."

Ana təmehm Iesu

36 Kən pətaguɨhl kit əh-ikɨn tətatɨg, nərgɨn u
Ana, kən in ien kit. In nətɨ Fanuel, etəmim kit
itəm təmɨsɨ-pən e noanol rəha Aser aupən ikɨn.
Pətaguɨhl əh, rəhan nup tepət. Nian təmatetəm-
aluə əm, kən mətəu-pən rəhan iaguɨhl. Kən
ilau kəmuan o nup sepɨn əm, kən rəhan iaguɨhl
təmɨmɨs.
37 Kən pətan u təmətatɨg əm nulan mətoarus-pa
nian əh in tɨnuwa pətaguɨhl kit. Kən roiu mɨnos
nup eiti-fo. Nian rafin in tətatɨg e Nimə Rəha Uhgɨn

2:30: Aes 52:10; Luk 3:6; Taet 2:11 **2:32:** Aes 42:6; 49:6; 52:10
2:34: Aes 8:14; Mat 21:42; 1 Pita 2:8

matəfak, inəh laulaugɨn ne ehnaipən tatətuakəm
mətapəs nagwənən matəfak kəm Uhgɨn.
38 Kən in təmuwa ikɨn əh e nian ətuatɨp itəm
Simeon tatəghat-in suakəku əh. Kən pətaguɨhl u
tatənwiwi Uhgɨn ron, kən matəghat-in suakəku
əh kəm netəmim rafin itəm kəmoatəsahgin məmə
Kristo in otɨkɨs netəm Isrel.*

Josep ne Meri kəmian Nasaret

39 Nian Josep ne Meri, ilau kəmioal natɨmnat
rafin u itəm Lou rəha Iərəmərə təmən, kən
kəməhalɨtəlɨg-pən Kalili e taon Nasaret, imələ̈hal
ikɨn.
40 Kən suakəku təmatepət muwa məskasɨk, kən
in tenatɨg tenatɨg wɨr, kən nian rafin nəwɨrən rəha
Uhgɨn təmərioah e rəhan nəmegəhən.

Etəm aluə Iesu əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn

41 E nup mɨn rafin, tata ne mama rəha Iesu ka-
tian Jerusalem məmə okotol lafet rəha Nuhagego-
inən.
42 Nian Iesu tɨnos nup tuelef, təmətəu-pən ilau
məhaluwɨn əpəh ilɨs e lafet əh, tahmen-pən əm e
nolən rəha netəm Isrel.
43 Nian lafet tɨnol namnun, kən rəhan mɨn
kɨnotɨtəlɨg mɨnoatuwɨn iməlat ikɨn, məto etəm aluə
Iesu in təməsətəu-pənən rəhan tata ne mama, in
mətatɨg əm Jerusalem, məto ilau kəməsiatunən.

---

* **2:38:** Nəghatən u "Kristo in otɨkɨs netəm Isrel" rəhan suatɨp kəiu. Netəmim neen itəm kotatɨg e nian rəha Iesu, nɨkilat təht məmə Kristo otɨləs-irəkɨs netəm Isrel e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn u netəm Rom. Məto nɨpətɨn asol məmə Kristo otɨkɨs netəm Isrel o təfagə rat mɨn rəhalat. **2:39:** Mat 2:23 **2:41:** Eks 12:24-27; 23:14-17; Dut 16:1-8

44 Nɨkilau tatəht məmə kətah in tətaliwək ilat
nɨmanin netəmim rəhalat, kən ilat kəmotaliwək o
nian apiəpiə kit. Kən ilau kəmuətuoun matueam-
in o rəhalau mɨn, ne netəmim itəm kiatun ilat.
45 Məto nian ilau kəməsuehmən in, kən
kəmiatəlɨg mueam-in mian Jerusalem.
46 Kəmueam-in nian kɨsɨl, kən muəplan e Nimə
Rəha Uhgɨn, tatəpələh ilat iəgətun mɨn matətəlɨg-in
ilat, kən matətapəh olat o natɨmnat neen.
47 Kən netəmim rafin itəm kəmotəto in, narmɨlat
təmiwɨg pɨk o rəhan nɨtunən ne rəhan nuhalpɨnən
nəghatən mɨn.
48 Kən nian rəhan tata ne mama kəmuehm,
kən narmɨlau təmiwɨg pɨk ron. Kən rəhan mama
təmən-ipən kəm in məmə, “Nətɨk. ?Nəmahro mol
min-nulan etɨmlau? !Əplan-tu! Itɨmlau rəham tata
nɨkitɨmlau təməht pɨk ik, kən iakatuegəs-in pɨk ik.”
49 Kən in təmən kəm ilau məmə, “?Natuegəs-in io
o naka? ?Nakəsiatunən məmə io ekəkəike mətatɨg
e nimə rəha rəhak Tata?”
50 Məto ilau kəməsiatunən nɨpətɨ nəghatən itəm
təmən kəm ilau.
51 Kən in təmətəu-pən ilau məhaleiuaiu
məhaluwɨn əpəh Nasaret. Kən in təmatɨsiai-in
ilau matol nəwialau. Məto nian rafin rəhan mama
tatətəlɨg-in natɨmnat rafin mɨn əh e nɨkin.
52 Kən Iesu təmatepət e nɨpətɨn, kən rəhan ne-
natɨgən tatol iahgin, kən e nian mɨn rafin, Uhgɨn ne
netəmim, nɨkilat tətagien əm ron.

3

Jon Baptais təmamnus-iarəp nəghatən rəha

2:51: Luk 2:19 **2:52:** 1 Saml 2:26; Prov 3:4

Uhgɨn

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

1 Kən uarisɨg e natɨmnat mɨn əh, etəm Rom, nərgɨn
u Sisa Taepirias, in tatərəmərə nɨtən mɨn rafin rəha
Rom. Kən e nian in təmatərəmərə mətoarus-pa
nup fiftin, kən netəm-iasol mɨn neen koatol wək
ilat min: inu Herot Antipas təmatərəmərə əpəh
Kalili, ne pian Filip in təmatərəmərə əpəh Ituria
ne Trakonaetas, ne Lisanias təmatərəmərə əpəh
Apilin, ne Pontias Pailat u etəm Rom in kapman
rəha Jutia.
2 Inu e nian ətuatɨp rəha Anas ne Kaeafas itəm ilau
pris asol agɨn mil.

E nian əh, Jon nətɨ Sekaraea, itəm tɨnepət rəkɨs u-
roiu, in təmətatɨg əpəh ikɨn taruən-aruən ikɨn, kən
Uhgɨn təmos-ipən nəghatən kit kəm in.
3 Kən in təmuwɨn mətan ikɨn mɨn rafin iuəhkɨr
o nəhau Jotan təmatamnus-iarəp nəghatən rəha
Uhgɨn. In təmən-ipən məmə netəmim okotəkəike
motəuhlin məntaalat o nolən rat mɨn rəhalat, kən
motuwɨn o Uhgɨn, məmə in otafəl nolən rat mɨn
rəhalat. Kən e nəmtətin kit, okol baptais elat.
4 In tahmen əm e nəghatən rəha ien u Aesea
itəm təməte e naoa rəhan məmə, “Suah kit tətaun
əpəh ikɨn taruən-aruən ikɨn matən məmə, ‘Itəmat,
otol əpen-əpenə o suatɨp rəha Iərəmərə, kən motol
rəhan suatɨp tətuatɨp.
5 Napin nəhau mɨn rafin okətouɨn wɨr, kən nɨtot
mɨn ne narɨt mɨn rafin okos-iəhau, kən suatɨp eko-
eko mɨn okəg-ətuatɨp-in, kən suatɨp itəm tapər-apər
okəike kol təpiə.

3:3: Wək 13:24

6 Kən netəmim rafin okotehm suatɨp rəha Uhgɨn
o nosmegəhən netəmim.’ ”

7 Kən e nian əh, netəmim tepət kəmotuwa o
Jon məmə in otol baptais elat, məto in təmən-ipən
kəm ilat məmə, “!Itəmat nəkotahmen əm e sɨnek
mɨn! !Nɨkitəmat otəsəhtən məmə onəkotagɨm tənin
nemə̇ha ne nalpɨnən rəha Uhgɨn itəm otuwa!
8 Otol natɨmnat neen itəm tatəgətun məmə
nəmotapəs pahrien nolən rat mɨn kən motuwɨn o
Uhgɨn. Kən sotən atɨpən kəm itəmat e nausitən
məmə itəmat nəkotətuatɨp əm məto-inu itəmat
noanol mɨn rəha Epraham. !Kəp! Inu nat əpnapɨn
əm. Iatən kəm itəmat məmə nat əpnapɨn kəpiel
mɨn əm, məto Uhgɨn tɨtun nəuhlinən ilat kotuwa
noanol mɨn rəha Epraham.
9 Kən inəh roiu ne, Uhgɨn tɨnətul matɨp rəkɨs
məmə otahtɨl-pən nɨg əpəh e nəukətɨn. Kən okəmə
nɨg kit təsoe-inən noan itəm təwɨr, kən in otahtɨl
mərakin-pən e nɨgəm.”

10 Kən nɨmanin netəmim kəmotətapəh o Jon
məmə, “?Naka u itɨmat ekotəkəike motol?”
11 Kən Jon təmən kəm ilat məmə, “Okəmə rəham
napən kəiu, os-ipən kit kəm suah kit itəm rəhan
tɨkə, kən okəmə nɨgam nagwənən tatɨg, os-ipən
məsɨn kəm netəmim u nɨgɨlat tɨkə.”

12 Netəm neen rəha nosən məni rəha
takɨs kəmotuwa məmə otol baptais elat, kən
kəmotətapəh o Jon məmə, “? Naka u itɨmat
ekotəkəike motol?”

3:6: Aes 40:3-5 **3:7:** Mat 12:34; 23:33 **3:8:** Jon 8:33,39 **3:9:** Mat 7:19 **3:12:** Luk 7:29

13 Kən Jon təmən-ipən kəm ilat məmə, “Sotosən
məni o netəmim taprəkɨs-in itəm tahmen əm məmə
onəkotos.”
14 Kən mopael mɨn neen kəmotətapəh mɨn, “?
Kən tahro etɨmat? ? Naka u itɨmat ekotəkəike
motol?” Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə,
“Sotolən nəgɨnən kəm netəmim məmə, ‘Okəmə
nəsotos-ipamən məni, kən oekotol nahməən kəm
itəmat.’ Kən sotolən nəgɨnən kəm netəmim məmə,
‘Okəmə nəsotos-ipamən məni, kən oekotən-ipən
kəm netəm-iasol məmə nəmotol nat kit tərat.’
Nɨkitəmat otəkəike magien o nos ətuatɨpən nətouən
rəhatəmat kən in əm un.”
15 Kən netəm mɨn əh koatəsahgin, kən nɨkilat
tatəht Jon məmə kətah in Kristo itəm Uhgɨn təmən
məmə otahl-ipa.
16 Kən Jon təmuhalpɨn rəhalat nətəlɨgən məmə,
“Iatol baptais etəmat e nəhau, məto etəmim kit
tatuwa itəm rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkɨs-
in io. Kən io ləhau agɨn, esahmenən məmə ekuwa
io slef kit rəhan o nolən rəhan wək.* Kən suah
əh, in otol baptais etəmat e Narmɨn Rəha Uhgɨn ne
nɨgəm.
17 In tatətul matɨp o nehmən nolən rəha netəmim
məmə otoor ilat, netəm kotəwɨr ne netəm kotərat,
tahmen-pən e etəm tətasum. Tatɨləs fok o nafəl
rəkɨsən nuwigɨ noa wit məmə otos nɨpətɨn itəm
təwɨr. Netəmim itəm kotəwɨr kotahmen e nɨpətɨ
wit, tatos ilat matuwɨn latuənu. Məto netəmim
itəm kotərat kotahmen-pən e nuwigɨ noa wit,

---

* **3:16:** Nəghatən ətuatɨp rəha Jon tatən məmə, “esahmenən məmə ekɨkɨs rəkɨs nol e rəhan put.” Wək u, in wək rəha slef. **3:16:** Wək 13:25

tatərakin-pən ilat e nɨgəm asol itəm tatuəp nam-
nun tɨkə.”
18 Kən Jon təmamnus-iarəp namnusən təwɨr
e nəghatən tepət məmə otiuw-pa nətəlɨgən rəha
netəmim kotuwɨn o Uhgɨn.

Herot təmɨləs-ipən Jon Baptais e kalapus

19 E nian əh, Herot Antipas təmit-irəkɨs Herotias
inu pətaguɨhl rəha pian, kən təmol natɨmnat tepət
itəm kotərat. Kən o nolən mɨn əh, Jon təmən əskasɨk
məhai Herot Antipas o nolən rat mɨn rəhan.
20 Kən Herot Antipas təmatɨg mol mɨn nolən rat
kit mɨn taprəkɨs, inəh təmɨləs Jon muwɨn mahtosɨg-
in e kalapus.

Jon təmol baptais e Iesu
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 Məto e nian Jon təməsuwɨnən əh e kalapus, kən
in təmatol baptais e netəmim mɨn, kən Iesu mɨn in
təmuwa, kən Jon təmol baptais lan. Kən nian Iesu
təmatəfak, Uhgɨn təmerəh e neai,
22 kən Narmɨn Rəha Uhgɨn təmɨsɨ-pər matite,
nɨpətɨn tahmen-pən e mak muwa məpələh-pər e
Iesu, kən nəwia Uhgɨn təmɨsɨ-pən e nego e neai
matən məmə, “Ik netɨk keike, ekolkeike pɨk ik, kən
nɨkik tagien pɨk agɨn ron ik.”

Pipi rat mɨn rəha Iesu
(Mat 1:1-17)

23 Nian Iesu təmətuoun rəhan wək, rəhan nup
tahmen-pən e tate. Netəmim nɨkilat tatəht məmə
in nətɨ Josep.
Kən Josep in nətɨ Heli,

3:19: Mat 14:3-4; Mak 6:17-18 **3:22:** Jon 1:32 **3:23:** Luk 4:22; Jon 6:42

24 Heli in nəti Matat,
Matat in nəti Lifae,
Lifae in nəti Melki,
Melki in nəti Janae,
Janae in nəti Josep,
25 Josep in nəti Matatias,
Matatias in nəti Amos,
Amos in nəti Neham,
Neham in nəti Esli,
Esli in nəti Nagae,
26 Nagae in nəti Mahat,
Mahat in nəti Matatias,
Matatias in nəti Semein,
Semein in nəti Josek,
Josek in nəti Jota,
27 Jota in nəti Joanan,
Joanan in nəti Resa,
Resa in nəti Serupapel,
Serupapel in nəti Sealtiel,
Sealtiel in nəti Neri,
28 Neri in nəti Melki,
Melki in nəti Ati,
Ati in nəti Kosam,
Kosam in nəti Elmatam,
Elmatam in nəti Er,
29 Er in nəti Josua,
Josua in nəti Eliesa,
Eliesa in nəti Jorim,
Jorim in nəti Matat,
Matat in nəti Lifae,
30 Lifae in nəti Simeon,
Simeon in nəti Juta,
Juta in nəti Josep,
Josep in nəti Jonam,

Jonam in nəti Eliakim,
31 Eliakim in nəti Melea,
Melea in nəti Mena,
Mena in nəti Matata,
Matata in nəti Natan,
Natan in nəti Tefit,
32 Tefit in nəti Jese,
Jese in nəti Opet,
Opet in nəti Poas,
Poas in nəti Salmon,
Salmon in nəti Nason,
33 Nason in nəti Aminatap,
Aminatap in nəti Atmin,
Atmin in nəti Ani,
Ani in nəti Hesron,
Hesron in nəti Peres,
Peres in nəti Juta,
34 Juta in nəti Jekop,
Jekop in nəti Aisak,
Aisak in nəti Epraham,
Epraham in nəti Tera,
Tera in nəti Nahor,
35 Nahor in nəti Seruk,
Seruk in nəti Rehu,
Rehu in nəti Pelek,
Pelek in nəti Eper,
Eper in nəti Sela,
36 Sela in nəti Kaenan,
Kaenan in nəti Apaksat,
Apaksat in nəti Sem,
Sem in nəti Noah,
Noah in nəti Lamek,

3:32: Rut 4:17-22 **3:36:** Jen 11:10-26

37 Lamek in nəti Metusela,
Metusela in nəti Inok,
Inok in nəti Jaret,
Jaret in nəti Mahalalel,
Mahalalel in nəti Kenan,
38 Kenan in nəti Enos,
Enos in nəti Set,
Set in nəti Atam,
kən Atam təmisi-pən e Uhgin.

4

Setan təmos-ipən-os-ipən kəm Iesu
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

1 Narmin Rəha Uhgin təmərioah e nəmegəhən rəha Iesu, kən e nian in təmisi-pən e nəhau Jotan, kən Narmin Rəha Uhgin təməghat-pən e niki Iesu məmə in otuwin əpəh ikin taruən-aruən ikin.
2 Kən e nian foti, Setan təmos-ipən-os-ipən kəm Iesu. E nian min rafin əh, in təməsagwənən, kən e namnun nian min əh, nəumis təmus wir in.
3 Kən Setan təmən-ipən kəm Iesu məmə, "Okəmə ik Nəti Uhgin, ən-ipən kəm kəpiel u məmə otəuhlin muwa mol piret lan."
4 Kən Iesu təmuhalpin məmə, "Kəməte e Naoa Rəha Uhgin məmə, 'Netəmim okol kəsotatigən e nagwənən əm' "
5 Kən Setan təmit Iesu mian əpəh nitot əfəməh kit, kən roiu agin-əh min əm, təməgətun in e kantri min rafin e nətueintən, ne nəsanənən rəhalat,
6 kən təmən-ipən kəm in məmə, "Io ekələhəu-pinə e nelməm nərəmərəən e niməptən min, ne

3:38: Jen 4:25-26 **4:4:** Dut 8:3

nautə rəhalat mɨn rafin, məto-inu natɨmnat rafin
əh tətatɨg e nelmək, kən ekɨtun negəhan-inən kəm
etəmim pah itəm iakolkeike məmə ekos-ipən kəm
in.
7 Məto okəmə ik onakəfak kəm io, kən natɨmnat
rafin mɨn u, okotuwa rəham."
8 Kən Iesu təmuhalpɨn rəhan nəghatən məmə,
"Naoa Rəha Uhgɨn tatən məmə, 'Onəkotəfak
əm kəm rəhatəmat Iərəmərə Uhgɨn, kən in əm,
onəkotol əm rəhan nətəlɨgən.' "
9 Kən Setan təmit in mɨnuwɨn əpəh Jerusalem e
nətuei nimə əpəh ilɨs agɨn e Nimə Rəha Uhgɨn. Kən
təmən-ipən kəm in məmə, "Okəmə ik Nətɨ Uhgɨn,
kən iwɨg ukɨn-u,
10 məto-inu kəməte-pən e Naoa Rəha Uhgɨn
məmə, 'In otahl-ipa nagelo mɨn rəhan okotuwa
motehm wɨr ik,'
11 kən təməte-pən məmə, 'Okotɨləs ik ilɨs e
nelmɨlat məmə onəkəsorinən nelkəm e kəpiel.' "
12 Kən Iesu təmuhalpɨn rəhan nəghatən məmə,
"Naoa Rəha Uhgɨn tatən mɨn məmə, 'Okol
nəkəsotos-ipən-os-ipənən kəm rəhatəmat Iərəmərə
Uhgɨn məmə otol nat kit, kən məmə onəkotəplan
məmə in tətatɨg itəmat min, o kəp.' "
13 Kən nian Setan tɨnol namnun rafin nos-
ipən-os-ipənən rəhan, in təmagɨm muwɨn isəu o
Iesu matəsahgin məmə nian wɨr kit mɨn rəhan
otəpanuwa mɨn.

Iesu təmətuoun rəhan wək əpəh Kalili
(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

4:8: Dut 6:13 **4:11:** Sam 91:1,12 **4:12:** Dut 6:16; 1 Kor 10:9
4:13: Hip 2:18; 4:15

14 Kən Iesu təmɨtəlɨg-pən Kalili, kən nəsanənən
rəha Narmɨn Rəha Uhgɨn təmərioah e nəmegəhən
rəhan. Kən kəmamnus-amnus in tɨtəlau e
nɨməptən əh.
15 Kən Iesu təməgətun e nimə rəha nuəfɨmɨnən
mɨn, kən netəmim rafin koatənwiwi in.

Netəm Nasaret
kəmotapəs Iesu
(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Kən Iesu təmuwa Nasaret, ikɨn əh in təmepət
ikɨn aupən. Kən e nian rəha Sapat, in təmuwɨn
e nimə rəha nuəfɨmɨnən tahmen əm məmə in
təmatol mihin nian mɨn. Kən in təmətul məmə
otafin Naoa Rəha Uhgɨn,
17 kən kəmos-ipən naoa itəm kəmaiu-aiu rəha
ien u Aesea. Kən in təmurapɨk itəm Aesea təmətə-
pən tatən nəhlan məmə,
18 "Narmɨn Rəha Uhgɨn tətatɨg lak məto-inu
təmɨtəpun io məmə ekən-iarəp namnusən təwɨr
kəm ian-rat mɨn. Kən təmahl-ipa io məmə ekuwɨn
mən-ipən kəm netəm kotatɨg e kalapus məmə
ekɨkɨs ilat, kən mahl-iarəp ilat, kən mən-ipən kəm
iganəmtɨn əpɨs mɨn məmə okotehm mɨn nat. Kən
təmahl-ipən io məmə ekuwɨn mɨkɨs nɨkin rat mɨn
itəm kotatɨg e nelmɨn netəm pɨsɨn, itəm koatol tərat
kəm ilat,
19 kən mən-iarəp məmə nian tɨnuwa rəkɨs məmə
Iərəmərə otəgətun rəhan nəwɨrən kən mosmegəh
netəmim."
20 Təmafin rəkɨs naoa un, kən maiuaiu mɨn
mos-ipən tɨtəlɨg-pən o etəm tatehm wɨr naoa mɨn,
kən təməpələh məmə otəgətun netəmim. Kən

4:19: Aes 61:1,2

niganəmti netəmim rafin e nimə rəha nuəfiminən
təmatətul əm lan.
21 Kən in təmatəghat kəm ilat matən min-nulan
məmə, “Roiu agin e nian itəm nakoatətəlig lan e
Naoa Rəha Uhgin, Uhgin tatol əp nəghatən min əh
məmə tinatuwa otol nipahrienən.”

22 Netəmim rafin koatənwiwi in, kən narmilat
tatiwig o nəghatən wir min itəm tatən, kən motən
kəm ilat min məmə, “?Nəti Josep u, o kəp?”

23 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ekitun
məmə onakoatən nəghatən oas u kəm io u tatən
min-nulan məmə, ‘Tokita, ol-wir atip-tu nipətim,’ u
nipətin məmə, ‘Natimnat min əh itəm katən məmə
nəmol rəkis ilat əpəh Kapaneam, təwir məmə
nakuwa mol min ilat ikin-u imam ikin.’
24 Nipahrienən, iakatən kəm itəmat məmə
netəmim okol kəsotisiai-inən ien kit itəm təmisi-
pən elat.
25 E nian rəha Elaija, nuhuən təməsəfikən mos
nup kisil ne məwig sikis, kən nəumis təman ikin
min rafin nagwənən təmikə. Kən ekən nipahrienən
kəm itəmat məmə, e nian əh, nəutahlimis tepət
ikin-u Isrel,
26 məto Uhgin təməsahl-ipənən Elaija məmə
otuwin masitu elat. Kəp. In təmahl-ipən məmə
otasitu əm e nəutahlimis kit əpəh ikin Saeton e taon
Sarefat, kən pətan u in Iaihluə kit.
27 Kən e nian rəha ien Elisa, netəmim tepət
kəmotatig Isrel itəm kəmoatos nimisən rəha
nuwigitəm u leprosi, kən Elisa təməsol-wirən

4:22: Luk 3:23; Jon 6:42 **4:24:** Jon 4:44 **4:25:** 1 King 17:1,7
4:26: 1 King 17:8-16

kit ne. Məto in təmol-wɨr əm Neman u etəm Siria,
Iaihluə kit."
28 Kən e nian netəmim e nimə rəha nuəfɨmɨnən
kəmotəto nəghatən əh, neməha təmol pɨk ilat.
29 Kən kəmotəruapɨk kətul motaskəlɨm Iesu,
motɨləs motiet e taon, motuwɨn əpəh lekiəkɨs e
nɨkalɨ taon məmə okotərakin-iarəp.
30 Məto Iesu təmaliwək əm miet ilugɨn-in ilat
mɨnatuwɨn.

Iesu təmahl-iarəp narmɨn rat e etəmim kit (Mak 1:21-28)

31 Kən Iesu təmeiuaiu muwɨn əpəh Kapaneam,
taon kit mɨn rəha Kalili. Kən e nian rəha Sapat, in
təmatəgətun netəmim.
32 Kən netəmim itəm kəmoatəto rəhan
nəgətunən, narmɨlat təmiwɨg pɨk ron məto-inu
rəhan nəghatən təfɨgəm, nepətən əh-ikɨn.
33 Kən in əpəh imə e nimə rəha nuəfɨmɨnən, kən
suah kit əh-ikɨn itəm narmɨn rat kit tətatɨg lan. Kən
in təmagət əfəməh məmə,
34 "!Ei, Iesu etəm Nasaret! ?Tahro? ?Nəmatuwa
məmə onakərəkɨn itɨmat? Ekɨtun rəkɨs ik. !Ik Etəm
Asim rəha Uhgɨn!"
35 Məto Iesu təməghat əskasɨk lan məmə, "!Ahh,
sagətən! !Iet magɨm e suah un!" Kən narmɨn rat əh
təmol suah un tiet morin-pən e nɨməptən ilugɨn-in
ilat, kən in təmiet magɨm lan, məto təməsərəkɨnən
suah un.
36 Kən netəmim rafin ikɨn əh, narmɨlat təmiwɨg
kən moatən-ipən kəm ilat mɨn məmə, "! Ei! ?
Nəgətunən naka u? Suah əh, in tatəghat əskasɨk

4:27: 2 King 5:1-14 **4:32:** Mat 7:28-29

e narmɨn rat mɨn e nəghatən rəha nepətən ne
nəsanənən, kən ilat koatiet e netəmim.”
37 Kən namnusən rəha Iesu təmaiu mɨtəlau e
nɨtən əh.

Iesu təmol-wɨr netəmim tepət
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

38 Iesu təmətul kən miet e nimə rəha nuəfɨmɨnən
muwɨn əpəh e nimə rəha Saimon.* E nian əh, uhu
Saimon tatɨmɨs tatətəp-ətəp asol, kən ilat kəmotən-
ipən kəm Iesu məmə otol-wɨr.
39 Kən Iesu təmətul-pən iuəhkɨr ron məghat
əskasɨk kəm nətəp-ətəpən, kən nətəp-ətəpən təmɨkə.
Kən roiu agɨn-əh mɨn əm, pətaguɨhl u təmətul
mɨnatol nagwənən nɨgɨlat.
40 Nian mɨt tɨniwɨg rəkɨs,† netəmim kəmotos
netəmim rafin itəm koatɨmɨs e nɨmɨsən pɨsɨn pɨsɨn
mɨn moatuwa o Iesu. Kən təmələhəu-pən nelmɨn
elat kitiəh kitiəh, kən ilat rafin kəmotəmegəh.
41 Kən iərmɨs mɨn kəmotiet motagɨm e netəmim
tepət motagət əfəməh məmə, “! Ik Nəti Uhgɨn!”
Məto Iesu təmagət əskasɨk elat mahtosɨg-in ilat o
nəghatən məto-inu ilat kotɨtun məmə in Kristo itəm
Uhgɨn təmahl-ipa.
42 Kən kəmən lawɨgin, Iesu təmiet ikɨn əh muwɨn
əpəh ikɨn kit itəm netəmim kotɨkə ikɨn. Məto
netəmim kəmoteam-in, kən nian kəmotehm,
kən kəmotuwa ron motalkut məmə okotən-iəhau
məmə in otəsagɨmən mapəs ilat.

---

* **4:38:** Nian mɨn neen, kətaun-in Saimon Pita məmə, “Saimon,” kən nian neen, kətaun-in məmə, “Pita.” † **4:40:** Lou tatən məmə etəmim ko təsɨləsən etəm tatɨmɨs e nian rəha Sapat. Məto nian mɨt tɨniwɨg rəkɨs, kən Sapat tɨnol namnun, kən netəmim kotɨtun nɨləsən netəmim. **4:41:** Mat 8:29; Mak 3:11-12

43 Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp. Io
ekəkəike muwɨn latuənu pɨsɨn mɨn neen, mən-
iarəp namnusən təwɨr rəha nərəmərəən rəha
Uhgɨn, məto-inu Uhgɨn təmahl-ipa io məmə ekol
mihin.”
44 Kən in təmatuwɨn mətan nɨtən Jutia matən-
iarəp nəghatən rəha Uhgɨn e nimə rəha nuəfɨmɨnən
mɨn.

5

Aposol mɨn itəm Iesu təmaupən maun-in ilat (Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 Nian kit, Iesu təmatətul e nɨkalɨ nəhau asol, nərgɨn
u Lek Kalili.* Kən nɨmanin netəmim kəmotuwa
kətul kɨtəlau lan məmə okotəto nəghatən rəha
Uhgɨn.
2 Kən in təmehm pot kəiu itəm netəm rəha niuwən
nəm kəmotapəs katuəməhl e noa nɨmənkləkɨl, məto-
inu ilat kotaikuas e rehalat net mɨn.
3 Kən Iesu təmər e pot rəha Saimon†, kən in
təmətapəh o Saimon məmə otiuw-iarəp pot tuwɨn
ihluə məsɨn. Nian Saimon təmətɨg-iarəp pot, kən
Iesu təməpələh lan matəgətun netəmim.
4 Nian Iesu təməghat rəkɨs kəm netəmim, kən
mən-ipən kəm Saimon məmə, “Saimon, otasuə ko-
tuwɨn əpəh lokamnɨm, kən nakotərakin rəhatəmat
net məmə nakotos nəm neen.”
5 Kən Saimon təmən məmə, “Etəm-iasol, lapɨn
itɨmat emotalkut pɨk o nat u mətoahgin-pa tɨnian,
məto eməsotosən nəm kit ne. Məto ik nɨnən mɨn

4:44: Mak 1:35-39; Mat 4:23 * **5:1:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, “Lek Kenesaret” u nərgɨn kit mɨn rəha Lek Kalili. **5:1:** Mat 13:1-2; Mak 3:9-10 † **5:3:** Inu Saimon Pita.

məmə okotuwɨn, kən tol nəhlan, pəs okotuwɨn mɨn
motərakin rəhatɨmat net mɨn.”
6 Kən e nian kəmotol min-nəhlan, kəmotos nəm
tepət tepət e rəhalat net, kən net mɨn rəhalat
kəmotər kasis wɨr e nəm mɨn, kən net mɨn
kɨnotətuoun mɨnotəhap-əhap.
7 Kən ilat kəmotaun-in-pən ilat mɨn neen e pot kit
mɨn məmə okotuwa kasitu elat. !Kən kəmotuwa
kəmki-pən nəm e pot kərən mil kuər mərioah e
nəm, iuəhkɨr əm pot mil kətuamnɨm!
8 Nian Saimon Pita təmehm nat u, kən təmɨsin-
pən nulɨn o Iesu e nɨsiaiiən matən məmə, “!
Iərəmərə, uwɨn isəu ron io məto-inu, io esah-
menən, io iol təfagə rat!”
9 In tatəghat min-nulan məto-inu in ne netəm
mɨn əh e pot mil, kəmotaut pɨk narmɨlat tiwɨg o
nəm mɨn itəm kotepət pɨk nəhlan.
10 Kən Jemes ne Jon, nətɨ Sepeti mil itəm
kətəhalol wək iləhal Saimon, ilau mɨn kəmuaut pɨk
narmɨlau tiwɨg o nəm mɨn u.
Məto Iesu təmən-ipən kəm Saimon məmə,
“Əsəgɨnən. Ik etəmim rəha niuwən nəm, məto
roiu əh matuwɨn, ik onakiuw-pa netəmim.”
11 Kən e nian ilat kəmotiuw-par rəhalat pot mɨn,
kən moatapəs natɨmnat rafin motuarisɨg-in əm
Iesu, kən motuwa rəhan mɨn netəmim.

Iesu təmol-wɨr etəm tatos nɨmɨsən u leprosi‡ (Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

5:5: Jon 21:3-8 **5:11:** Mat 19:27 ‡ **5:11:** E Naoa Rəha Uhgɨn, nəghatən u “leprosi” tatəghat-in nɨmɨsən pɨsɨn pɨsɨn mɨn rəha nuwigɨtəm. Nɨmɨsən mɨn u tatərəkɨn nuwigɨtəm, kən Lou rəha Moses tatən məmə suah kit itəm təmos nɨmɨsən nəhlan, in tamkɨmɨk e nɨganəmtɨ Uhgɨn. Afin Levitikas itəm tepət 13-14.

12 Nian Iesu təmətaliwək e taon kit, suah kit
itəm tatos nɨmɨsən u leprosi təmaliwək muwa.
Nɨmɨsən u leprosi təmɨrəfin nɨpətɨn. Kən nian
in təmehm Iesu, təmeiuaiu mɨsin-pən nɨpɨnəgɨn e
nɨsɨp matos-ipən nɨsiaiiən kəm in, kən in təmətasək
matəkəike ron matən məmə, “Iərəmərə, okəmə
nakolkeike, kən nəkɨtun nol-wɨrən io, kən mafəl
rəkɨs namkɨmɨkən lak.”
13 Kən Iesu təməg-əfəməhin-pən nelmɨn mələhəu-
pən lan mən məmə, “Əwəh. Iakolkeike. !Əwɨr-ta!”
Kən roiu agɨn-əh əm, nɨmɨsən u leprosi təmagɨm
mɨkə lan.
14 Kən Iesu təmən-iəhau məmə otəsən-iarəpən
natɨmnat mɨn u kəm netəmim, məto in təmən-
ipən kəm in məmə, “Uwɨn mehm pris kit pəs in
otehm məmə nɨpətɨm tɨnol min-nulan, kən os-ipən
sakrifais kəm Uhgɨn itəm Lou rəha Moses təmən
o suah kit itəm rəhan leprosi tatɨkə, kən netəmim
okotɨtun məmə nɨpahrienən nɨnəwɨr, kən rəham
namkɨmɨkən tɨnɨkə.”
15 Məto namnusən rəha Iesu tatiet matuwɨn ikɨn
mɨn rafin, kən nɨmanin netəmim kəmotuwa məmə
okotətəlɨg-in rəhan nəgətunən kən məmə in otol-
wɨr nɨmɨsən mɨn rəhalat.
16 Məto nian tepət, tatuwɨn ikɨn taruən-aruən
ikɨn, in pɨsɨn əm, məmə otatəfak.

Iesu təmol-wɨr etəm nɨpətɨn məsɨn təmɨmɨs (Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Nian kit, Iesu təmatəgətun əpəh imə e nimə
kit, kən Farisi mɨn, ne iəgətun mɨn rəha Lou, ilat
əh-ikɨn koatəpələh, kəmotɨsɨ-pən əpəh latuənu mɨn
e nɨtən Kalili, ne nɨtən Jutia, ne taon Jerusalem.

5:14: Lev 14:1-32

Kən nəsanənən rəha Iərəmərə tətatɨg o Iesu məmə
in otol-wɨr netəmim u koatɨmɨs.
18 E nian əh, netəmim neen kəmotɨləs suah kit
motuwa itəm tətapɨl əm e nɨmɨtiwɨn rəhan məto-
inu nɨpətɨn məsɨn təmɨmɨs. Kən ilat kotolkeike
məmə okotɨləs motələhəu-pən e nelkɨ Iesu.
19 Məto ilat kotəruru nuwɨnən imə məto-inu
netəmim tepət əh-ikɨn. Kən kəmotuwɨn əpəh
ilɨs e nimə motos-irəkɨs nəhgɨ nimə məsɨn,§ kən
motəhlman-əhlman suah un tatite e nɨmɨtiwɨn
rəhan muwɨn iuəhkɨr əm o Iesu.
20 Nian Iesu təmehm rəhalat nahatətəən, kən
təmən məmə, “Iolɨk. Rəham nolən rat mɨn, io emos-
irəkɨs.”
21 Kən iəgətun mɨn rəha Lou ne Farisi mɨn nɨkilat
təht məmə, “?Etəmim naka u tatəghat ausit məmə
in Uhgɨn? Uhgɨn əm in tɨtun nos-irəkɨsən nolən rat
mɨn rəha netəmim.”
22 Iesu in tɨtun əm rəhalat nətəlɨgən, kən in
təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro nakoatətəlɨg
min-nulan?
23 ?Naka in tɨmətɨg məmə ekən, ‘Ekos-irəkɨs
rəham tefagə rat mɨn,’ o ‘Ətul maliwək’?
24 Kən roiu onəkotehm məmə Nətɨ Etəmim tatos
nepətən o nos-irəkɨsən təfagə rat mɨn ikɨn-u e
nətueintən.” Kən in təmən kəm suah u tatɨmɨs
məmə, “Ətul, mɨləs rəham nɨmɨtiwɨn maliwək
matuwɨn imam ikɨn.”
25 Kən roiu agɨn-əh mɨn, suah u təmətul mɨləs
rəhan nɨmɨtiwɨn mɨnataliwək matənwiwi Uhgɨn
mɨnatuwɨn.

---

§ **5:19:** E nian əh, kəmol nəhgɨ nimə neen e tael. Kən netəm mɨn u kəmotos-irəkɨs tael mɨn neen məmə otol kuhal tahmen e suah u itəm in tatɨmɨs. **5:20:** Aes 43:25; Luk 7:48 **5:24:** Jon 5:8

26 Kən ilat rafin kəmotaut pɨk ron narmɨlat tiwɨg,
kən moatənwiwi nərgɨ Uhgɨn, kən motasiəp kən
moatəgɨn məsɨn moatən məmə, “Nəman, roiu kitat
kəmotehm nat pɨspɨs agɨn.”

Iesu təmaun-in Lifae
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Uarisɨg e natɨmnat mɨn u, Iesu təmiet maliwək
matuwɨn, kən in təmehm suah kit itəm tatos məni
rəha takɨs, nərgɨn u Lifae, tatəpələh ikɨn katətou
takɨs ikɨn. Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Wa,
muarisɨg-in io muwa rəhak etəmim.”
28 Kən in təmapəs natɨmnat mɨn rafin rəhan,
mətul muarisɨg-in Iesu.
29 Kən Lifae təmol nagwənən asol kit rəha Iesu
əpəh e rəhan nimə. Kən netəmim tepət itəm
koatos məni rəha takɨs, ne netəmim əpnapɨn mɨn
kəmotuwa moatəpələh kələh ilat min ilat məmə
okotagwən.
30 Kən Farisi mɨn ne netəmim neen mɨn rəhalat
itəm iəgətun mɨn rəha Lou, nɨkilat təsagienən kən
moatən-ən kəm netəmim rəha Iesu məmə, “?Tahro
itəmat nakotagwən kələh əm itəmat netəmim itəm
koatos məni rəha takɨs ne netəm nol təfagə rat?”
31 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəmim
itəm in təsɨmɨsən, təsuwɨnən mehm tokita. Məto
etəm tatɨmɨs, in otəkəike muwɨn mehm tokita.
32 Io eməsuwamən məmə ekaun-in netəm
itəm nɨkilat təht məmə kotətuatɨp rəkɨs məmə
okotəuhlin nətəlɨgən rəhalat o nolən tərat mɨn
itəm koatol. Məto emuwa məmə ekaun-in netəm
kotərat məmə okotəuhlin rəhalat nətəlɨgən.”

5:30: Luk 15:1-2

Nolən rəha napəsən nagwənən o Uhgɨn (Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

33 Kən ilat kəmotən-ipən kəm Iesu məmə,
“Netəmim rəha Jon Baptais, nian rafin koatapəs
nagwənən kən katəfak kəm Uhgɨn, kən netəmim
rəha Farisi mɨn koatol əm nat kitiəh, məto rəham
netəmim mɨn kotagwən əm katɨlpɨn. ?Tahro?”
34 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nian
itəmat nəkoatol nagwənən rəha etəmim itəm təmol
əm marɨt, məto nakotən kəm rəhan mɨn məmə
okotəkəike motapəs nunən nagwənən, o kəp? !Kəp!
35 Məto nian tatuwa itəm netəmim okotɨləs-irəkɨs
suah u itəm təmol əm marɨt motɨləs kan isəu o
rəhan mɨn netəmim. Kən e nian əh inəh, ilat
okotapəs nagwənən lan.”*
36 Kən Iesu təmuəh mɨn nimaa nəghatən kit tol
min-nulan məmə, “Okol suah kit təsosən napən
wi rəhan məhap məsɨn, kən məhl-pən e napən oas
məmə otəhlosɨg-in itəm təmerəh. Məto okəmə tatol
nəhlan, kən otərəkɨn rəhan napən wi, kən napən wi
məsɨn okol təsəhl-pən wɨrən ilau napən oas.
37 “Kən okol suah kit təsosən wain wi miuw-
pən e pətəl oas u təskasɨk, pətəl itəm kəmol e
nuwigɨ nəni.† Okəmə suah kit tatol min-nəhlan,
kən wain wi otahləpɨk kən mol pətəl oas in otasis
kən mɨmerəh mahtɨperəh, kən wain in otaiu meləg,
kən pətəl mɨn, in otərat.
38 Məto wain wi okəkəike kiuw-pən e pətəl wi.

5:34: Jon 3:29 * **5:35:** “Etəmim itəm təmol əm marɨt” tatəpsen-pən Iesu, kən “rəhan mɨn netəmim” tatəpsen-pən netəmim mɨn rəha Iesu. † **5:37:** E nian əh, kəmol pətəl rəha wain e nuwigɨ nəni. Pətəl wi in tɨmətmətɨg o nahgigən. Məto pətəl oas in təskasɨk kən okol təsahgigən. Nian nahui krep tatuwa matol wain, kən nahgin tətahləpɨk pətəl tətasis.

39 Kən etəmim itəm təmənɨm wain oas rəkɨs, in
təsolkeikeən məmə otənɨm mɨn wain wi, məto-inu
in otən məmə, ‘Wain oas in təwɨr.’ ”

6

Netəmim rəha Iesu kəmoatəhl wit e nian rəha Sapat
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 Nian kit e Sapat, Iesu ne rəhan mɨn netəmim
kəmotaliwək motuwa e nasumən mɨn rəha wit,
nat kit tahmen e rais, kən rəhan mɨn netəmim
kəmotəhl wit neen motawig rəkɨs nɨwin, kən
moatun. 2 Məto Farisi mɨn neen koatən məmə, “!
Ei! Nian u-roiu in Sapat, kən nolən u nəkoatol
tatətgəhl Lou. ? Tahro itəmat nəkoatol min-
nəhlan?”
3 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Itəmat
nəsotafinən e Naoa Rəha Uhgɨn, natɨmnat mɨn əh
itəm Kig Tefɨt təmol aupən? In ne rəhan mɨn
netəmim, nəumɨs təmus ilat.
4 Kən in təmuwɨn imə e nimə tapolən rəha Uhgɨn,
təmos pɨret u itəm pris mɨn kɨnotos-ipən rəkɨs kəm
Uhgɨn. Kən Lou tatən məmə pris mɨn əm kotɨtun
nunən, məto Tefɨt təmun kən mos-ipən neen kəm
rəhan mɨn netəmim məmə okotun.”
5 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io, Nətɨ
Etəmim, ekatərəmərə e nian rəha Sapat.”

Iesu təmol-wɨr etəmim e nian rəha Sapat
(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

6 Kən e nian pɨsɨn kit mɨn rəha Sapat, Iesu
təmuwɨn əpəh imə e nimə rəha nuəfɨmɨnən,

6:1: Dut 23:25 **6:2:** Jon 5:10 **6:3:** 1 Saml 21:1-6 **6:4:** Lev 24:5-9

matəgətun netəmim. Kən ikɨn əh, suah kit əh-ikɨn nelmɨn matɨp təmɨmɨs, təsəg-ətuatɨp-inən.
7 Kən iəgətun mɨn rəha Lou, ne Farisi mɨn, ilat koatalkəlɨk məmə okotehm-tu Iesu məmə otol-wɨr suah u e nian rəha Sapat, pəs ilat kotɨtun nənən məmə Iesu təmətgəhl Lou.
8 Məto Iesu təmɨtun əm rəhalat nətəlɨgən, kən təmən-ipən kəm suah u itəm nəlmɨn təmɨmɨs məmə, "Wa, mətul aupən e nɨganəmtɨ netəmim rafin." Kən təmuwɨn mətul-pən əh aupən.
9 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Iakolkeike məmə ekətapəh-in nat kit otəmat. ?Tahro? ?E nian rəha Sapat, nolən naka in tətuatɨp e Lou məmə okol, okol nat wɨr, o okol nat tərat? ?Okosmegəh etəmim, o okohamnu etəmim?"
10 Kən təmɨsɨlu ilat rafin mɨtəlau, kən təmən-ipən kəm etəm nelmɨn təmɨmɨs məmə, "Əg-ətuatɨp-in nelməm." Kən suah əh təməg-ətuatɨp-in nelmɨn, kən nelmɨn təməwɨr.
11 Məto netəm mɨn əh, nɨkilat tɨnərat pɨk agɨn, kən kɨnoatəghat-əghat kəm ilat mɨn məmə okotahro e suah əh Iesu.

Iesu təmɨtəpun tuelef aposol mɨn rəhan (Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 Kən e nian mɨn əh, Iesu təmuwɨn əpəh ilɨs e nɨtot məmə otəfak, kən in təmətatɨg matəfak kəm Uhgɨn e nian əh mətoarus tian.
13 Kən tɨnian, təmaun-in rəhan mɨn netəmim məmə okotuwa kehm. Kən təmɨtəpun rəkɨs tuelef, maun-in nərgɨlat məmə aposol mɨn.
14 Nərgɨ aposol mɨn u tol min-nulan: Saimon itəm Iesu təmaun-in nərgɨn wi məmə Pita, ne pian Antru, ne Jemes ne Jon, ne Filip, ne Patolomiu,

15 ne Matiu, ne Tomas, ne Jemes nəti Alfeas, ne
Saimon u kətaun-in məmə Selot,*
16 ne Jutas nəti Jemes, ne Jutas Iskariot itəm
təmegəhan-in-pən Iesu kəm rəhan min tikimir min.

Iesu təməgətun netəmim kən mosmegəh netəmim itəm kəmoatimis
(Mat 4:23-25)

17 Kən Iesu ne rəhan aposol min kəmotiet e nitot
u moteiuaiu motuwa motatig e nitən iəməhl ilat
rəhan netəmim tepət, ne nimanin netəmim tepət
min kəmotisi-pən nitən Jutia, ne Jerusalem, ne
nikalkal nitəhəi ikin Taea ne Saeton.
18 Ilat kəmotuwa məmə okotəto nəghatən rəha
Iesu kən məmə in otol-wir nimisən min rəhalat.
Kən in təmol-wir netəmim itəm narmin rat min
kəmoatərəkin ilat.
19 Kən netəmim itəm kəmotətul moatitəlau lan,
kəmotalkut məmə okotek məto-inu nəsanənən
tatisi-pən lan matol-wir ilat rafin.

Nagienən ne nəratən
(Mat 5:1-12)

20 Kən Iesu təmasipən mehm rəhan min
netəmim, kən tən-ipən kəm ilat məmə,
"Itəmat u ian-rat min, nakoatatig e nəwirən
pahrien. In nəwirən pahrien məto-
inu, itəmat netəmim rəha Uhgin, kən in
tatərəmərə etəmat.
21 Itəmat itəm nakoteam-in nagwənən əh-roiu,
nakoatatig e nəwirən pahrien. In nəwirən
pahrien məto-inu, onəkotən məmə, 'Əwəh,
tahmen.'

---

* **6:15:** Əplan-tu futnot e Mat 10:4.

Itəmat itəm nakotasək əh-roiu, nakoatatɨg e
nəwɨrən pahrien. In nəwɨrən pahrien məto-
inu onəkotalah.
22 Nakoatatɨg e nəwɨrən pahrien nian netəmim
koatetəhau itəmat, kən kəsegəhan-inən
itəmat məmə onəkotol natɨmnat kitiəh
itəmat min ilat, kən katən rat itəmat, kən
katərəkɨn-rəkɨn nərgɨtəmat məmə itəmat
rəha iərmɨs mɨn, kən ilat koatol nolən mɨn
əh kəm itəmat məto-inu io Nətɨ Etəmim, kən
itəmat rəhak mɨn.
23 "E nian mɨn əh, otagien, kən motətɨp-ətɨp e
nagienən məto-inu nətouən asol rəhatəmat rəha
natɨmnat mɨn əh tətatɨg əpəh e nego e neai.
Nɨkitəmat otagien məto-inu tɨpɨlat mɨn kəmoatol
nolən kitiəh əm kəm ien mɨn aupən ikɨn.
24 "Məto, kəsi, nahmməən asol otuwa otəmat itəm
rəhatəmat nautə tepət roiu məto-inu,
nɨnotos rəkɨs nagienən rafin itəm onəkotos.
25 Kəsi, nahmməən asol otuwa otəmat itəm nako-
tagwən pɨk moatəto təwɨr lan əh-roiu məto-
inu, nəumɨs otəpanus itəmat.
Kəsi, nahmməən asol otuwa otəmat itəm nakotalah
əh-roiu məto-inu, nəpanotasək onəkotasək
agɨn.
26 Kəsi, nahmməən asol otuwa otəmat nian netəmim
koatɨləs-ipər nərgɨtəmat məto-inu, tɨpɨlat
mɨn kəmotɨləs-ipər mihin nərgɨ ien eiueiuə
mɨn aupən ikɨn."

Otolkeike rəhatəmat tɨkɨmɨr mɨn (Mat 5:38-48; 7:12)

6:21: Sam 126:5-6; Aes 61:3; Nol Əpən 7:16-17 **6:22:** Jon 15:19; 16:2; 1 Pita 4:14

27 Kən təmən mɨn məmə, “Məto ekatən kəm
itəmat itəm nakoatətəlɨg-in motɨtun məmə,
nəkotəkəike motolkeike rəhatəmat tɨkɨmɨr mɨn,
kən motol təwɨr kəm netəm koatetəhau itəmat,
28 kən nian netəmim koatau iərmɨs-in itəmat,
məto itəmat onakotətapəh-in o Uhgɨn məmə otos-
ipən rəhan nəwɨrən kəm ilat, kən onəkotəfak o
netəmim itəm koatol tərat kəm itəmat.
29 “Okəmə suah kit tatem nɨkapɨm, kən ahwin-
pən nɨkalɨn kit mɨn tem. Okəmə suah kit tatɨləs
rəham kot, kən atətul matɨp o nos-ipən mɨnən
rəham sot.
30 Os-ipən nat naka kəm etəmim kit itəm tateasiə-
in ron ik, kən etəmim itəm təmos rəham neen
natɨmnat, apəs əm, məsətapəh-inən.
31 Kən otol təwɨr kəm netəmim rafin e nolən
mɨn rafin itəm nakotolkeike məmə netəmim okotol
min kəm itəmat.
32 “?Okəmə nakotolkeike əm netəm mɨn u koa-
tolkeike itəmat, nɨkitəmat təht məmə okɨləs-ipər
itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mɨn koatol təwɨr
kəm ilat mɨn, kən moatolkeike ilat mɨn.
33 ?Kən okəmə nəkoatol əm təwɨr kəm netəm mɨn
əh itəm koatol təwɨr kəm itəmat, nɨkitəmat təht
məmə okɨləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat
mɨn koatol əm nat kitiəh mɨn.
34 ?Kən okəmə nakoategəhan-in natɨmnat kəm
netəmim neen itəm ilat kotɨtun nos-ipa mɨnən
nɨtain, nɨkitəmat təht məmə okɨləs-ipər itəmat ron?
Kəp. Netəm rat, ilat mɨn koategəhan-in natɨmnat
kəm ilat mɨn məmə nian kit kəpanotos-ipən mɨn
nɨtain tahmen.
35 “Məto nəkotəkəike motolkeike rəhatəmat
tɨkɨmɨr mɨn, kən moatol təwɨr kəm ilat, kən

6:31: Mat 7:12

moategəhan-in natɨmnat itəm kəmotos məmə okəsotalpɨnən. Okəmə nəkotol nəhlan, kən rəhatəmat nətouən asol tətatɨg, kən nakotuwa nenətɨ Uhgɨn Ilɨs Agɨn, məto-inu in tatol təwɨr kəm netəm naumɨs mɨn, kən tatol təwɨr mɨn kəm netəmim itəm kəsotənən məmə nɨkilat tagien o natɨmnat wɨr itəm in tatol kəm ilat.
36 Otasəkitun netəmim tahmen əm e rəhatəmat Tata tətasəkitun netəmim."

Əsənən nolən rəha etəmim
(Mat 7:1-5, 17-27; 12:34-35)

37 Kən Iesu təmən məmə, "Əsənən nolən rəha etəmim məmə in tərat, kən pəs kəsənən rəham nolən məmə in tərat; əsənən məmə suah kit otəkəike mos nalpɨnən o təfagə rat kit rəhan, kən pəs kəsənən məmə ik onakəkəike mos nalpɨnən o təfagə rat kit rəham; aluin nolən rat rəha etəmim itəm təmol kəm ik, kən pəs kaluin nolən rat rəham.
38 Awte kən məhan nelməm kəm netəmim, kən kos-ipɨnə natɨmnat kəm ik, natɨmnat tepət tepət itəm kəmaii-pən kasin-asin kəgətain, tər matərioah itəm okələhəu-pən ilat e nelməm. Okəmə natos-ipən tepət, okos-ipɨnə tepət kəm ik, məto okəmə natos-ipən noan məsɨn əm, okos-ipɨnə noan məsɨn əm kəm ik."
39 Kən in təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat məmə, "Iganəmtɨn əpɨs ko təsitən iganəmtɨn əpɨs kit mɨn. ! Kəsi, okiaiwɨg-pən e noakɨmɨl asol!
40 Etəm tatətəlɨg, in təsaprəkɨs-inən rəhan iəgətun, məto etəmim itəm təmətəlɨg-in wɨr matətəu-pən iəgətun e nətəlɨgən mɨn rafin, in otuwa mahmen e rəhan iəgətun.

6:37: Mat 6:14 **6:38:** Mak 4:24 **6:39:** Mat 15:14 **6:40:** Mat 10:24-25

41 “? Tahro nakatən nɨsɨp noan məsɨn itəm
təmuwɨn e nɨganəmtɨ piam, məto nɨkim təsəhtən
nɨg asol itəm tətatɨg e nɨganəmtɨm?
42 ? Okəmə nakəsehmən nɨg asol əpəh e
nɨganəmtɨm, kən onakahro min-nulan mos-irəkɨs
nɨsɨp e nɨganəmtɨ piam? !Rəhatəmat nənən təwɨr,
məto nɨkitəmat tamkɨmɨk! Aupən mos-irəkɨs nɨg
asol e nɨganəmtɨm, kən mɨtun nehm wɨrən nɨsɨp e
nɨganəmtɨ piam kit.
43 “O nat əh inəh, iatən məmə, nɨg katun tɨkə itəm
tatoe-in nɨg kəsunən, tahmen-pən əm e nɨg kəsunən
təsoe-inən nɨg katun,
44 məto-inu etəmim tatɨtun nɨg e nehmən noan.
Ko etəmim təsəhlən noa nɨg katun e nolkosɨk, kən
ko etəmim təsəhlən noa nɨg tətehen e nol e luən.
45 Etəm təwɨr, nɨkin tərioah e natɨmnat wɨr mɨn,
kən in tatol natɨmnat itəm təwɨr. Kən etəm tərat,
nɨkin tərioah əm e nolən tərat mɨn, kən in tatol əm
nolən tərat; məto-inu e nian tatəghat, kən natɨmnat
mɨn əh e nɨkin koatiet.”
46 Kən Iesu təmən məmə, “?Tahro nakotaun-in
io məmə ‘Iərəmərə, Iərəmərə,’ məto nəsotolən nat
naka itəm ekatən?
47 Pəs ekəgətun kəm itəmat nolən rəha suah
kit itəm tatuwa ron io, kən matəto nəghatən mɨn
rəhak, kən matol natɨmnat mɨn itəm ekatən ilat.
48 “Kən in tahmen əm e etəmim itəm təmiləkɨn
rəhan nimə. Aupən, təmel nɨsɨp meiuaiu muwɨn
mafəl wɨr kəpiel apɨn əpəh ləhau, kən miləkɨn-pən
rəhan ikɨn nimə. Nian nuhuən təfɨk maiu maruəh
muwa mɨləs pɨkən, məto təsəloalən lan, məto-inu
təmiləkɨn wɨr tiəkɨs.

6:45: Mat 7:17-20; 12:34-35 **6:46:** Mat 7:21

49 Məto etəmim itəm tatəto nəghatən rəhak kən
məsolən, in tahmen-pən e etəmim itəm tatiləkɨn-
pər rəhan nimə tatəpələh-pər əm e nɨməptən.
Nian nuhuən təfɨk maiu maruəh muwa mɨləs
pɨkən nimə, kən əmun nimə tiet morin mɨməlkin-
məlkin.”

7

Nahatətəən rəha etəm-iasol kit rəha mopael mɨn (Mat 8:5-13)

1 Nian Iesu təməghat rəkɨs kəm netəmim un, kən in
təmuwɨn əpəh e taon Kapaneam.
2 Kən ikɨn əh, etəm-iasol kit rəha mopael mɨn rəha
netəm Rom tətatɨg, kən slef kit əh-ikɨn rəhan itəm
in tolkeike pɨk, məto slef əh tatɨmɨs pɨk, rəhan
nahməən tepət.
3 Kən e nian etəm-iasol əh təmətо namnusən rəha
Iesu, kən in təmahləpis netəm-iasol neen rəha
netəm Isrel məmə okotuwɨn motən-ipən kəm Iesu
məmə otuwɨn mol-wɨr rəhan slef.
4 Kən nian netəm-iasol mɨn əh kəmotuwa motehm
Iesu, motətapəh əskasɨk ron motən məmə,
“Iərəmərə, tətuatɨp əm məmə nakasitu e suah
əh,
5 məto-inu in tolkeike pɨk kitat netəm Isrel, kən in
təmiləkɨn nimə rəha nuəfɨmɨnən rəhatat.”
6 Kən Iesu təmətəu-pən ilat. Kən e nian
kɨnoatuwa iuəhkɨr o nimə, etəm-iasol rəha mopael
mɨn təmahl-ipən rəhan mɨn netəmim kotuwɨn
motehm Iesu moatən-ipən məmə, “Iərəmərə,
əsəlɨkiamtəən ik o nuwamən, məto-inu esahmen-
pənən məmə onəkuwa imak ikɨn.

7 Kən tol min-nəhlan, io esɨmnəən mehm ik. Ik
etəm-iasol kit, məto io etəm ləhau əm. Məto əghat
əm, kən rəhak slef, in otəsanən mɨn.
8 Ekɨtun məmə nɨmɨsən əh otəkəike mol
nəwiam, məto-inu io mɨn, rəhak netəm-iasol mɨn
kotərəmərə lak, kən iatol nəwialat, kən mopael
mɨn neen əh-ikɨn itəm io ekərəmərə elat. Okəmə
ekən kəm kit məmə, 'Uwɨn,' kən tuwɨn. Kən okəmə
ekən kəm kit məmə, 'Wa,' kən tuwa. Kən okəmə
ekən kəm rəhak slef məmə, 'Ol nat u,' kən in tol."
9 Nian Iesu təməto nəghatən u, narmɨn təmiwɨg
pɨk o nəghatən rəha suah u. Kən in təmeirair
mən-ipən kəm nɨmanin netəmim itəm koatətul
uarisɨg in, məmə, "Ekatən kəm itəmat məmə, suah
u sənəmə in etəm Isrel. Kən nat əpnapɨn noanol
mɨn rəha Isrel, məto esehmən ilat kit itəm rəhan
nahatətəən iahgin tahmen-pən lan."
10 Kən e nian iahləpis mɨn rəha etəm-iasol
kəmotɨtəlɨg-pən imə, kəmotehm slef əh tɨnəsanən
rəkɨs.

Iesu təmosmegəh nətɨ nəutahlɨmɨs kit

11 Kən təsuwəhən e natɨmnat mɨn u, Iesu
təmuwɨn e taon kit, nərgɨn u Nain, ilat rəhan
mɨn netəmim ne nɨmanin netəmim tepət itəm
koatuarisɨg-in in.
12 Kəmol fenɨs e kəpiel tɨtəlau e taon əh, kən e
nian Iesu təmuwa iuəhkɨr o nafiluə rəha taon, kən
təmehm netəmim koatɨsɨ-pən e taon moatalis etəm
təmɨmɨs kit. In etəm aluə iərman, nətɨ nəutahlɨmɨs
kit noan kitiəh əm. Kən nɨmanin netəmim tepət
rəha taon koataliwək kələh ilat nəutahlɨmɨs əh.
13 Kən nian Iərəmərə təmehm nəutahlɨmɨs əh,
in təmasəkitun pɨk, kən mən-ipən kəm in məmə,
"Əsasəkən."

14 Kən təmuwɨn mek pet itəm kətalis suah u
təmɨmɨs lan, kən kəmotətul. Kən Iesu təmən-ipən
məmə, “!Etəm aluə! !Iatən kəm ik məmə, ətul!”
15 Kən etəm təmɨmɨs tɨnəmegəh mɨnətul, kən
mətuoun matəghat. Kən Iesu təmos-ipən etəm aluə
əh kəm rəhan mama.
16 Netəmim rafin kəmotəgɨn motasiəp, kən
moatənwiwi Uhgɨn məmə, “! Ien asol kit roiu
tətatɨg kitat min!” Kən motən mɨn məmə, “!Uhgɨn
təmuwa məmə otasitu e rəhan mɨn netəmim!”
17 Kən namnusən rəha Iesu təmaiu mɨtəlau ikɨn
mɨn rafin e nɨtən Jutia kən e nɨməptən mɨn rafin
iuəhkɨr ron.

Iesu ne Jon Baptais
(Mat 11:2-19)

18 Netəmim rəha Jon Baptais kəmotən-ipən kəm
in natɨmnat rafin itəm Iesu təmol ilat. Kən Jon
Baptais təmaun-in rəhan etəmim mil kəiu kuea
ron,
19 kən tahləpis ilau məmə okian muehm
Iərəmərə muətapəh ron məmə, “?Karmə ik suah
əh itəm otuwa, o məta ekotasɨpən o etəm pɨsɨn kit
mɨn?”
20 Kən nian suah mil kəmuea muehm Iesu,
kəmuən-ipən kəm in məmə, “Jon Baptais təmahl-
ipa itɨmlau ekuea məmə ekuətapəh ron ik məmə,
‘?Karmə ik suah əh itəm otuwa, o məta ekotasɨpən
o etəm pɨsɨn kit mɨn?’ ”
21 Kən e nian əm əh itəm ilau kəmuea muehm
Iesu lan, məto Iesu tatol nɨmɨsən tepət koatəwɨr.
Neen koatos nɨmɨsən pɨsɨn pɨsɨn mɨn, neen narmɨn

7:15: 1 King 17:23; 2 King 4:36 **7:16:** Luk 1:68 **7:20:** Sam 40:7; Mal 3:1; Nol Əpən 1:8

rat tətatɨg elat. Kən netəmim tepət nɨganəmtɨlat
təpɨs, məto Iesu təmol-wɨr ilat.
22 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Iatəlɨg
mian muən-ipən natɨmnat mɨn u rafin kəm Jon, nat
itəm nəmuəto kən muehm. Netəm nɨganəmtɨlat
təpɨs kɨnoatəplan nat. Kən netəmim itəm nelkɨlat
tərat kɨnotəto təwɨr kən mɨnotaliwək. Kən netəm
mɨn u kəmotos nɨmɨsən leprosi, nuwigɨlat tɨnəwɨr.
Kən netəm mɨn u matəlgɨlat təmalu, roiu matəlgɨlat
tɨnoag, kən netəm mɨn u kəmotɨmɨs, kɨnotəmegəh
mɨn. Kən ian-rat mɨn, roiu əh suah kit tɨnatən-iarəp
namnusən təwɨr kəm ilat.
23 Uhgɨn otawte-in rəhan nəwɨrən kəm netəmim
itəm kəsotəmeən e rəhalat nahatətəən lak o rəhak
nolən.”*
24 E nian iahləpis mil rəha Jon ilau kəmiatəlɨg
mɨn, kən Iesu təmətuoun matəghat-in Jon kəm
nɨmanin netəmim. In təmən məmə, “?Aupən ikɨn,
itəmat nəmoatuwɨn əpəh ikɨn taruən-aruən ikɨn
məmə onəkotehm naka? ?Nəmoatuwɨn məmə
onəkotehm suah kit əpnapɨn əm itəm tahmen e
nuwig itəm nɨmətag tətahl tatahuin-ahuin? !Kəp!
25 ?Okəmə kəpə, kən nəmoatuwɨn məmə
onəkotehm naka, suah kit itəm tatuwɨn e napən
wɨr nəmtɨn tiəkɨs? !Kəp! Netəm itəm koatuwɨn
e napən wɨr, motagien əm e rəhalat nautə, ilat
kotatɨg e nimə wɨr mɨn tahmen e rəha kig.
26 ?Kən naka əh nəmoatuwɨn məmə nakotehm,
ien kit, o? Əwəh, nɨpahrienən, məto iatən kəm

7:22: Aes 35:5-6; 61:1; Luk 4:18 * **7:23:** E nian rəha Iesu, netəmim tepət koatasɨpən o Kristo itəm otəpanuwa. Məto nɨkilat təht məmə in otol nolən mɨn itəm tol pɨsɨn e nolən mɨn rəha Iesu. Nɨkilat təht məmə Kristo otos nəsanənən o nəluagɨnən e kapman rəha Rom.

itəmat məmə in ilɨs taprəkɨs-in e ien.
27 Suah u inu Naoa Rəha Uhgɨn təmatəghat in
məmə,
‘Otəplan-tu. Iatahl-ipɨnə rəhak iahləpis itəm otos
rəhak nəghatən.
In otaupən-in ik məmə otol əpen-əpenə e rəham
suatɨp.’
28 Iatən kəm itəmat məmə, netəmim itəm kəmotaiir
e nətueintən u, kit təsaprəkɨs-inən suah əh Jon.
Məto etəm tətatɨg ləhau agɨn e netəmim rafin e
nərəmərəən rəha Uhgɨn, in ilɨs taprəkɨs-in Jon.”
29 Nian netəmim əpnapɨn, ne netəmim rəha
nosən məni rəha takɨs kəmotəto nəghatən rəha
Iesu, ilat kəmotən məmə suatɨp rəha Uhgɨn in
suatɨp ətuatɨp. Koatən nəhlan məto-inu Jon təmol
baptais rəkɨs elat.
30 Məto Farisi mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou, ilat
kəməsotegəhanən məmə Jon otol baptais elat, kən
inəh kəmotərakin suatɨp rəha Uhgɨn e nəmegəhən
rəhalat.
31 Kən Iesu təmatəghat mɨn məmə, “?Kən io ekən
nolən rəha netəmim roiu, məmə tahmen e naka? ?
Kən rəhalat nətəlɨgən naka?
32 Ilat kotahmen-pən əm e nɨsualkələh itəm nat
kit tɨkə otol nɨkilat tagien. Kən koatəpələh e suatɨp
katol maket ikɨn, kən motagət əfəməh motaun-
in ilat mɨn neen məmə, ‘Itɨmat emotahl nau
kəm itəmat məmə onakoatol danis rəha nagienən
lan, məto itəmat nəkəsotolən danis. Kən itɨmat
emoatasək eiuə rəha nɨmɨsən, məto nəsotasəkən
kitat min itɨmat.’

7:26: Luk 1:76 **7:27:** Mal 3:1 **7:29:** Luk 3:12 **7:30:** Mat 21:32

33 “Iatən min-nulan məto-inu nian Jon Baptais
təmuwa, matətuakəm məsunən nagwənən nian
tepət o nəfakən, məsənɨmən wain. Kən itəmat
nakoatən məmə, ‘Suah əh, narmɨn rat kit tətatɨg
lan.’
34 Məto io, Nətɨ Etəmim, emuwa mətagwən
matənɨm wain, kən itəmat nakoatən məmə, ‘!
Otəplan-tu, suah əh in etəmim rəha nagwən pɨkən
ne etəmim rəha napɨsən, kən motan kələh ilat
netəmim rəha nosən məni e takɨs, ne netəmim itəm
nol təfagə!’
35 Nenatɨgən rəha Uhgɨn ne nalpəkauən rəhan
in tətuatɨp məmə itɨmlau Jon ekioal nat itəm in
tolkeike. Kən nəmegəhən rəha netəmim itəm kota-
hatətə lan, tatəgətun məmə inu nɨpahrienən.”

Pətan rat kit təmau nelkɨ Iesu e senta

36 Kən Farisi kit, nərgɨn u Saimon, in təmətapəh o
Iesu məmə otuwɨn magwən e rəhan nimə. Kən Iesu
təmuwɨn latuənu, muwɨn e nɨpəgnoa nimə rəha
Farisi un matəpələh məmə otagwən.†
37 Kən pətan kit e taon əh in iol təfagə rat, təmətо
məmə Iesu tətagwən əpəh imə Farisi ikɨn. Kən in
təmos senta kit muwa itəm nəmtɨn tiəkɨs. Senta
u tətatɨg e pətəl kəmol e kəpiel itəm nəmtɨn tiəkɨs,
katən məmə alapasta.

7:34: Luk 15:2 † **7:36:** Nian mɨn neen, netəm Isrel koatətəu-pən nolən rəha netəm Kris ne netəm Rom nian kotagwən. Məto tepɨl rəhalat in ləhau ləhau, kən netəmim kotapɨl e nɨkalɨlat motol nelmɨlat tatətu-pər rəhalat kaugə, kənu nelmɨlat matɨp tos nagwənən moatun. Kən nelkɨlat tətamahl-iarəp katehm wɨr əm. Inəh Iesu təmol mihin nian pətan əh təmuwa maikuas e nelkɨn. Əplan narmɨn e Mat 26. **7:37:** Mat 26:7; Mak 14:3; Jon 12:3

38 Kən in təmuwa iuəhkɨr o Iesu mətul e nɨkalɨ
nelkɨn mətasək, nahui nəmtɨn tətuoun mətahl-pən
e nelkɨ Iesu mɨnol nelkɨn tɨnəpɨlɨt. Kən təmafəl
nahui nəmtɨn e nelkɨ Iesu e noanun, kən mətoafəl
nelkɨ Iesu matos-ipən nɨsiaiiən kəm in,‡ kən mol-
pən senta e nelkɨn.
39 Kən Farisi u təmehm nat əh, kən tatən atɨp e
nɨkin məmə, “Okəmə suah əh in ien pahrien, kən
okol in təmɨtun əm nolən rəha pətan əh itəm tatek
nelkɨn, məmə in iol təfagə rat.”
40 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Saimon,
iakolkeike məmə ekən nat kit kəm ik.”
Kən Saimon təmən məmə, “Iəgətun, ən-tu kəm
io.”
41 Kən Iesu təmən məmə, “Suah kəiu, rəhalau
məni təsahmenən, kən iərəmərə kit təmos-ipən
məni neen kəm ilau, kən o nian kit ilau okualpɨn
rəhan məni. Kit təmos faif-hanrɨt tenarius, kən kit
tos fifti tenarius.§
42 Nian ilau kənuəruru nos-ipənən nɨtain, kən
iərəmərə təmən məmə, ‘Uapəs əm nalpɨnən məni
itəm nəmioas.’ ?Kən suah mil u in pəhruən lan
otolkeike pɨk iərəmərə?”
43 Kən Saimon in təmən məmə, “Nɨkik təht məmə
etəm u itəm in təmos məni tepət, kən iərəmərə
təmasəkitun pɨk, in otolkeike pɨk iərəmərə.” Kən
Iesu təmən məmə, “Nəmən pahrien.”
44 Kən Iesu təmeirair məplan pətan u, kən mən-
ipən kəm Saimon məmə, “?Saimon, natehm pətan

‡ **7:38:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, pətan əh təmek nelkɨ Iesu e nohlɨn. Inu nəmtətin məmə in tatɨsiai-in pɨk Iesu, kən nɨkin tagien o natɨmnat itəm Iesu təmol kəm in. § **7:41:** Roiu, faif-hanrɨt tenarius tahmen e faif-hanrɨt-taosan vatu, kən fifti tenarius tahmen e fifti-taosan vatu.

u, o kəp? E nian emuwa imam ikɨn, ik nəməsos-
ipamən nəhau kit o naikuasən e nelkək, məto pətan
u, in təmau nelkək e nahui nəmtɨn mafəl e noanun.
45 Nian emuwa, kən Saimon, ik nəməsolən
nəmtətin kit itəm tatəgətun məmə nakolkeike io.
Məto pətan u, tatoafəl nelkək tatuwɨn əm nulan,
kən nolən rəhan tatəgətun məmə in tolkeike pɨk io.
46 Saimon, ik nəməsauən rəhk-kapə e oel məsɨn
ne, məto pətan u, in təmau nelkək e senta itəm nat
kit nəmtɨn tiəkɨs.
47 Kən tol nəhlan iatən kəm ik məmə, enafəl rafin
rəkɨs rəhan təfagə rat mɨn itəm tepət tepət, kən tol
nəhlan, nolən mɨn əh itəm tatol, tatəgətun məmə
tolkeike pɨk io. Məto nian iatos-irəkɨs təfagə rəha
etəmim noan məsɨn, kən kəsi, rəhan nolkeikeən in
natiəkəku ron io."
48 Kən Iesu təmən-ipən kəm pətan u məmə, "Re-
ham təfagə rat mɨn, io enafəl rəkɨs."
49 Kən netəmim neen mɨn itəm kəmotagwən ilat
min, koatən kəm ilat mɨn məmə, "?Etəmim naka əh
itəm tatən məmə tatos-irəkɨs təfagə rəha etəmim?"
50 Məto Iesu təmən-ipən kəm pətan u məmə,
"Uhgɨn təmosmegəh ik məto-inu nəmahatətə lak.
Kən uwɨn, pəs nəmə̇linuən rəha Uhgɨn tətatɨg ron
ik."

8

Nɨpɨtan itəm kəmotasitu e Iesu

1 Uarisɨg e natɨmnat mɨn əh, Iesu in taliwək
matuwɨn e taon mɨn neen ne latuənu mɨn neen. In
tatən-iarəp nəghatən rəha Uhgɨn kən mətamnus-
iarəp namnusən təwɨr rəha nərəmərəən rəha

7:50: Luk 8:48; 18:42

Uhgɨn. Kən e nian əh, tuelef aposol mɨn rəhan
kəmoatətəu-pən.
2 Kən nɨpɨtan neen mɨn kəmoatuarisɨg-in Iesu, inu
aupən ikɨn ilat kəmoatɨmɨs, o kəmoatos narmɨn rat
mɨn tətatɨg elat, məto Iesu in təməhg-iarəp narmɨn
rat mɨn kən təmol-wɨr rəhalat nɨmɨsən. Nərgɨ
nɨpɨtan mɨn u Meri u katən məmə Maktala itəm
Iesu təməhg-iarəp narmɨn rat sepɨn lan;
3 ne Joana pətaguɨhl rəha Jusa itəm in tatərəmərə
e nimə rəha Kig Herot Antipas; ne Susana; ne
nɨpɨtan tepət mɨn. Nɨpɨtan mɨn u koatos-ipən
rəhalat məni o nos-nəmtɨnən natɨmnat o nasituən
e Iesu ne rəhan mɨn netəm tuelef.

Nimaa nəghatən e nɨməptən
(Mat 13:1-23; Mak 4:1-20)

4 Nɨmanin netəmim tepət kəmotɨsɨ-pən e taon
mɨn tepət motuwa o Iesu. Nian kəmotuwa motətul
kɨtəlau lan, kən təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat.
In təmən məmə,
5 “Suah kit, etəm rəha nəfeən nɨkuti wit, təmuwɨn
matərakin nɨkuti wit tatɨsas əpəh e nasumən. Kən
neen kəmotɨsas e suatɨp, kən uarisɨg netəmim ko-
tuwa kaliwək lan, kən mənɨg mɨn kotuwa motun
rəkɨs ilat.
6 Kən nɨkutin neen kotɨsas-pən e nɨsɨp noan
məsɨn itəm kəpiel ləhau lan. Nian koatəwiə, kən
motauke məto-inu nəhau tɨkə ləhau lan.
7 Kən nɨkutin neen kotɨsas-pən e nɨki nolkosɨk.
Uarisɨg, nolkosɨk ne wit kuəwiə kələh, kən nolkosɨk
tatu-atu-pən lan mətoarus-pən kotɨmɨs.

8:2: Mat 27:55-56; Mak 15:40-41; Luk 23:49

8 Kən nɨkutin neen mɨn kəmotɨsas-pən e nəptən
wɨr motəwiə motoe-in noalat tepət tepət tahmen e
wan-hanrɨt.”
Nian Iesu təmən rəkɨs nəghatən u, kən təmagət,
mən kəm ilat məmə, “Etəm matəlgɨn tatɨg, təwɨr
məmə in otətəlɨg-in wɨr kən mɨtun nəghatən mɨn u.”
9 Kən netəmim rəha Iesu kəmotətapəh ron
məmə, “Uhapɨk-pa nimaa nəghatən u kəm itɨmat.”
10 Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat,
Uhgɨn tɨnerəh rəkɨs e rəhatəmat suatɨp məmə
itəmat onəkotɨtun nəghatən rəha nərəmərəən rəha
Uhgɨn itəm tatəhluaig. Məto netəmim neen, ilat
koatos əm e nuəhən nimaa nəghatən mɨn, məmə
ilat okoatehm, məto kotəruru, kən ilat okoatəto,
məto okol kəsotɨtunən.”
11 Kən Iesu in təmatəghat məmə, “Nɨpətɨ nimaa
nəghatən u tol min-nulan. Nɨkuti wit, inu nəghatən
rəha Uhgɨn.
12 Nɨkutin mɨn itəm koatɨsas e suatɨp, inu
tahmen-pən e netəmim itəm kotəto nəghatən rəha
Uhgɨn, kən Setan tatos-irəkɨs nəghatən rəha Uhgɨn
e rəhalat nətəlɨgən məmə okəsotənən nɨpahrienən
lan, kən Uhgɨn otəsosmegəhən ilat.
13 Kən nɨkutin mɨn itəm koatɨsas-pən e nɨsɨp
noan məsɨn kəpiel əh ləhau ikɨn, inu tahmen-pən
e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgɨn, kən
nɨkilat tətagien ron. Məto nokɨlat təseiuaiuən isəu,
kən koatahatətə e nian əkuəkɨr əm. Məto nian
nəsəsauən, o nəratən tuwa e nəmegəhən rəhalat,
kən koatəme e rəhalat nahatətəən.
14 Kən nɨkutin mɨn itəm koatɨsas-pən e nɨki
nolkosɨk, inu tahmen-pən e netəmim itəm koatəto

8:10: Aes 6:9

nəghatən rəha Uhgɨn, məto natɨmnat tepət tətatu-
atu-pən e nəmegəhen rəhalat, inəh koatətəlɨg-in
pɨk natɨmnat rəha nəmegəhən rəhalat, o ilat ko-
tolkeike nautə tepət, o kotolkeike məmə okotəto
təwɨr e rəhalat nəmegəhən. Kən nəmegəhən
rəhalat təsoe-inən nat təwɨr kit e nəghatən rəha
Uhgɨn.
15 Məto nɨkutin itəm tatɨsas-pən e nɨməptən təwɨr,
inu tahmen e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha
Uhgɨn, kən nɨkilat tətuatɨp kən məwɨr, kən ilat
kotaskəlɨm nəghatən rəha Uhgɨn tətatɨg tiəkɨs e
nɨkilat. Kən ilat kotalkut matuwɨn matuwɨn, kən
motoe-in nəmegəhən təwɨr."

Ol wək e nat itəm nakatos
(Mak 4:21-25)

16 Kən Iesu təmən-ipən məmə, "?Pah tətasiepən
e lait kən mətaii-pən e pesɨn, o tatəhtu-pən e nɨpəg
pet? !Kəp! Kəsolən mihin. Nian nakotasiepən
e lait, kən motətu-pər e tepɨl məmə netəmim
okotehm nat lan. 17 Kən e nolən kitiəh mɨn əm,
okəmə suah kit tatəhluaig-in nat kit, məto Uhgɨn
otol əp in, kən okəmə suah kit tatos nəghatən anion
kit, məto Uhgɨn otən-iarəp.
18 Nəghatən u itəm nakoatəto, otətəlɨg-in wɨr.
Etəm itəm tɨnɨtun rəkɨs nɨpətɨ nəghatən rəhak, in
tɨtun nosən təhmɨn mɨn. Məto etəm itəm təsɨtunən,
in otəmkarəpən e nat itəm nɨkin tatəht məmə
tatos."

Mama rəha Iesu ne pian mɨn
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

8:16: Mat 5:15; Luk 11:33 **8:17:** Mat 10:26; Luk 12:2 **8:18:** Mat 25:29; Luk 19:26

19 Kən e nian əh, mama rəha Iesu ne pian
mɨn kəmotuwa məmə okotehm, məto okol
kəsotuwɨnən iuəhkɨr motehm məto-inu nɨmanin
netəmim tepət koatətlosɨg-in.
20 Kən netəmim kəmotən-ipən kəm in məmə,
“Mama rəham ne piam mɨn ilat əpəh ihluə
koatətul, kən kotolkeike məmə okotehm ik.”
21 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Netəmim
rafin itəm koatəto nəghatən rəha Uhgɨn kən
moatətəu-pən, ilat un rəhak netəmim mɨn, rəhak
mama ne piak mɨn.”

Iesu təmən-iəhau nɨmətag asol e Lek Kalili (Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 Nian kit Iesu ne rəhan mɨn netəmim
kəmotuwɨn e pot kit, kən in təmən-ipən kəm ilat
məmə, “Pəs kotuwɨn əpəh entənɨpən-pən e lek u.”
Kən kəmotiuw niuwən motiet.
23 Nian pot tɨnətaiu, kən Iesu təmuwɨn mapɨl.
Kən nɨmətag asol kit təmeiuaiu-pa e lek u, kən
nəhau təmuwɨn e nɨpəgnoa pot, iuəhkɨr əm pot
tətamnɨm.
24 Kən kəmotəhgaiir e Iesu kən motəmə, “! Ei,
Etəm-iasol! !Etəm-iasol! Aiir-ta, okotɨmɨs roiu!”
Kən Iesu təmaiir məghat mən-iəhau nɨmətag ne
peau-peau asol mɨn məmə, “! Nahmen, uameg-
ta!” Kən nɨmətag təmurahl nelmɨn, kən tɨnəməlinu
tɨnəməlinu.
25 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro?
?Rəhatəmat hiə nahatətəən?”
Məto ilat kɨnoatəgɨn, kən narmɨlat tɨnatiwɨg mɨn,
kən mɨnoatən-ipən kəm ilat mɨn məmə, “! Ei! ?
Etəmim naka u? Nat əpnapɨn nɨmətag ne nəhau,
məto katuətəlɨg-in rəhan nəghatən matioal.”

Iesu təməhg-iarəp narmɨn rat mɨn e suah kit (Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Kən ilat kəmotuwa kiet-arəpa rəha netəm
Kerasa ikɨn, inəh entənɨpən-pən e lek u, kən
kəmotuwar əpəh ipar.
27 Nian Iesu təmuwar, kən əmun etəmim kit əh-
ikɨn təmuwa mehm. Suah un, narmɨn rat mɨn
kotatɨg lan, kən nuwəh məsɨn in təməsuwɨn-inən
napən, kən in təsapɨlən imə, məto in tətatɨg əm əh
e nɨpəg kəpiel mɨn, ikɨn katɨtənɨm netəmim ikɨn.
28-29 Aupən ikɨn, nian tepət, narmɨn rat əh tatol
in tətalməl pɨk, kən netəmim koatəlis nelkɨn ne
nelmɨn e sen məmə otaskəlɨm tiəkɨs moatehm
məmə otəsərəkɨn-rəkɨnən natɨmnat. Məto e nian
rafin tateatɨp-eatɨp sen mɨn əh, kən narmɨn rat
tatəkəike kəm in məmə otiet magɨm muwɨn əpəh
ikɨn taruən-aruən ikɨn.
Kən nian ialməl u təmehm Iesu, təmearɨg
əfəməh, muwa morin-pən e nelkɨ Iesu, kən
mətagət məmə, “! Iesu, Nəti Uhgɨn Ilɨs Agɨn! ?
Nakəmə onakahro io? ! Awi, iatətapəh ron ik
məmə onəsolən nalpɨnən asol kit kəm io!” Narmɨn
rat u təmən nəhlan məto-inu Iesu tɨnən rəkɨs məmə
in otiet magɨm e suah u.
30 Kən Iesu təmətapəh məmə, “? Nərgəm pah?”
Kən in təmən məmə, “Nɨmanin Tepət.” Təmən
nəhlan məto-inu narmɨn rat tepət kəmotatɨg lan.
31 Kən narmɨn rat mɨn kəmotətapəh əskasɨk o
Iesu məmə, “Onəsahl-ipənən itɨmat e nɨpəg itəm
namnun tɨkə tapinəp, u imə nalpɨnən.”
32 Kən ikɨn əh e nɨkalɨ nɨtot, pɨkəs mɨn tepət
kotagwən motan əh-ikɨn. Kən narmɨn rat mɨn
kəmotasək moatən-ipən kəm Iesu məmə, “Awi,

egəhan-in itɨmat ekotuwɨn e pɨkəs mɨn əh.” Kən
Iesu təmegəhan-in ilat kotuwɨn.
33 Kən narmɨn rat mɨn u kəmotiet e suah
un motuwɨn e pɨkəs mɨn, kən pɨkəs mɨn ilat
rafin kəmotaiu moteiuaiu ikɨn təkul-əkul ikɨn, kən
motiet-pən e lek motamnɨm.
34 Nian netəm kotagwən pɨkəs mɨn kəmotehm
nat u, kəmotiet motagɨm motuwɨn moatən-iarəp
namnusən rəha natɨmnat mɨn u e taon rəhalat ne
ikɨn mɨn rafin tɨtəlau lan.
35 Kən netəmim kəmotiet e taon moatuwɨn
məmə okotehm natɨmnat mɨn əh. Kən kəmotuwa
motehm Iesu, kən motehm mɨn suah un itəm
narmɨn rat mɨn kəmotiet rəkɨs lan, in tatəpələh
iuəhkɨr e nelkɨ Iesu, tɨnəsalmələn, kən mɨnuwɨn-
in rəkɨs rəhan napən. Kən netəmim rəha taon
koatəgɨn.
36 Kən netəmim itəm kəmotehm ətuatɨp nat u e
nɨganəmtɨlat, ilat kotamnus tatuwɨn kəm netəmim
neen mɨn moatən-iarəp məmə Iesu təmahro nulan
mol-wɨr suah əh, itəm aupən ikɨn narmɨn rat mɨn
kəmotatɨg lan.
37 Kən netəmim rafin u kotatɨg iuəhkɨr ikɨn
Kerasa, kəmotən-ipən kəm Iesu məmə otiet iməlat
ikɨn, məto-inu ilat kɨnoatəgɨn pɨk. Kən əmun
in təmuwɨn e pot məmə okotasuə moatuwɨn
entənɨpən-pən ikɨn.
38 Məto suah u itəm narmɨn rat mɨn kəmotiet
lan, in təmətapəh o Iesu məmə, “!Awi, pəs ekɨmnə
kitat!” Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə,
39 “Ɨtəlɨg matuwɨn imam ikɨn, muwɨn mən-iarəp
natɨmnat mɨn itəm Uhgɨn təmol kəm ik.” Kən suah
u təmuwɨn ikɨn mɨn rafin e taon iman ikɨn matən-
iarəp natɨmnat mɨn rafin itəm Iesu təmol kəm in.

Pətagwəhl kit itəm tatɨmɨs ne pətan əkəku kit itəm təmɨmɨs
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Nian Iesu təmɨtəlɨg-pa mɨn e entənɨpən-pa lan
e lek u, netəmim nɨkilat təmagien məmə kɨnotehm
mɨn Iesu, məto-inu ilat kəmoatəsahgin.
41 Kən etəmim kit təmuwa mehm, nərgɨn u
Jaeras, itəm in etəm-iasol kit rəha nimə rəha
nuəfɨmɨnən. Təmuwa meiuaiu mɨsin nulɨn e
nɨsiaiiən, matəkəike e nətapəhən kəm Iesu məmə in
otuwɨn əpəh iman ikɨn,
42 məto-inu rəhan pətan əkəku tatɨmɨs pɨk rəhan
nahmməən tepət, kən otəsuwəhən tɨmɨs. In noan
kitiəh əm, rəhan nup tuelef.

Kən Iesu təmaliwək matuwɨn o pətan əkəku əh,
kən nɨmanin netəmim tepət kəmotuwa kɨtəlau lan
katɨləs-pɨkən-ləs-pɨkən.
43 Kən pətan kit təmuwa o Iesu itəm tatos nɨmɨsən
rəhalat nɨpɨtan nian rafin əm mɨnos nup tuelef,
kən təmuwɨn o netəmim tepət itəm koatol mərɨsɨn,
məto okol kit təsol-wɨrən.
44 Kən pətan əh təmɨsɨ-pən e məntaa Iesu ikɨn, kən
mea-pən mek nɨpəgnəmtɨ nɨməhan rəha Iesu, kən
əmun roiu agɨn-əh mɨn əm, rəhan nɨmɨsən təmol
namnun.
45 Kən Iesu tən məmə, “?Ei, pah təmek io?”

Kən nian ilat rafin kəmotən məmə kəp, kən
Pita təmə, “! Etəm-iasol, nɨmanin netəmim tepət
koatɨləs-pɨkən-ləs-pɨkən ik!”
46 Məto Iesu tən məmə, “Kəp. Ekɨtun məmə
suah kit təmek io məto-inu eməto məmə nəsanənən
təmiet lak.”
47 Kən e nian pətan əh tɨnɨtun məmə okol in
təsəhluaigən, in təmuwa mətasiəp-asiəp pɨk, kən

mɨsin nulɨn matos-ipən nɨsiaiiən kəm Iesu. Kən
e nɨganəmtɨ netəmim rafin, tatən-iarəp kəm Iesu
məmə təmek in o naka, kən matən-iarəp mɨn məmə
e nian təmek in, kən roiu agɨn-əh mɨn əm, rəhan
nɨmɨsən təmol namnun.
48 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "Nətɨk pətan,
rəham nahatətəən lak təmol-wɨr ik. Kən atuwɨn,
pəs nəməlinuən rəha Uhgɨn tətatɨg ron ik."
49 Nian Iesu təmatəghat əh, kən etəmim kit
təmɨsɨ-pən imə Jaeras ikɨn met-arəpa, kən mən kəm
Jaeras məmə, "Nətɨm pətan əkəku tɨnɨmɨs rəkɨs.
Əsəlɨkiamtəən iəgətun."
50 Məto nian Iesu təmətо nəghatən əh, in təmən-
ipən kəm Jaeras məmə, "Əsəgɨnən. Ahatətə əm lak,
kən pətan əkəku rəham, in otəwɨr mɨn."
51 E nian Iesu təmuwa met-arəpa e nimə rəha
suah əh, kən təmit-irəkɨs əm Pita, ne Jon, ne Jemes,
ne mama ne tata rəha pətan əkəku itəm in təmɨmɨs,
məmə ilat əm okotuwɨn imə.
52 Netəmim rafin koatasək əfəməh moatəun-əun
o pətan əkəku əh, məto Iesu təmən-ipən kəm ilat
məmə, "Əsotasəkən. Pətan əkəku u in təsɨmɨsən. In
tətapɨl əm."
53 Kən ilat kotalah-əsan lan məto-inu ilat kotɨtun
məmə pətan əkəku əh tɨnɨmɨs rəkɨs.
54 Məto Iesu təmea-pən mɨləs nelmɨ pətan un kən
maun-in məmə, "Pətan əkəku, ətul."
55 Kən əmun pətan əkəku apon təməmegəh mɨn
mətul. Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Otos-
ipən nat kit tun."
56 Kən rəhan mama ne tata, narmɨlau
təmiwɨg pɨk, məto Iesu tən-ipən kəm ilau məmə,

8:48: Luk 7:50

“Onəkəsuən-iarəpən natɨmnat mɨn u kəm suah kit.”

9

Iesu təmahl-ipən rəhan netəm tuelef məmə okotən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgɨn
(Mat 10:5-15; 14:1-2; Mak 6:7-16)

1 Kən Iesu təmuəfɨmɨn rəhan netəm tuelef kotuwa kitiəh, kən təmos-ipən nəsanənən kəm ilat kən mategəhan-in rəhan nepətən o nərəmərəən kəm ilat məmə ilat kotɨtun nəhg-iarəpən narmɨn rat mɨn, kən məmə ilat okotol-wɨr nɨmɨsən mɨn.
2 Kən Iesu təmahl-ipən ilat məmə okotən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgɨn, kən məmə okotol-wɨr netəmim itəm koatɨmɨs.
3 Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian onəkotuwɨn, məsotosən natɨmnat neen rəha naliwəkən rəhatəmat, natɨmnat itəm kotahmen-pən e kasɨkɨn, o kətɨm, o nagwənən, o məni, kən məsotosən napən kəiu.
4 Kən e nian itəmat nakotuwɨn e latuənu kit motatɨg e nimə kit, nimə u inun onəkotatɨg əm lan mətoarus-pən nian itəmat onəkotiet lan.
5 Kən ikɨn pəhruən onəkotuwɨn ikɨn, okəmə netəmim nɨkilat təsagienən məmə nakotuwa motatɨg itəmat min ilat, kən otohapɨspɨs rəkɨs nɨmoulul e nelkɨtəmat motiet. Inu nəmtətin kit tatəgətun məmə nakotapəs ilat, kən nɨki Uhgɨn tərat olat.”
6 Kən ilat kəmotiet motaliwək motuwɨn latuənu mɨn moatamnus-iarəp namnusən təwɨr, kən ikɨn mɨn rafin koatuwɨn ikɨn, moatəfak o netəmim tepət, kən kotəmegəh.

9:5: Luk 10:4-11

7 Kən Kig Herot Antipas u in iərəmərə e nɨtən
Kalili, in təmətо namnusən rəha natɨmnat mɨn
u itəm Iesu tatol ilat. Kən təmətəlɨg-in muwɨn
mɨnəruru əfəməh mətо-inu netəmim neen kotən
məmə Jon Baptais tɨnəmegəh mɨn,
8 kən netəmim neen mɨn kəmotən məmə Elaija
tɨnuwa mɨn, kən netəmim neen kəmotən məmə in
ien kit rəha Uhgɨn aupən ikɨn itəm təməmegəh mɨn.
9 Kən Herot Antipas təmən məmə, "Jon u, io
enəmohatɨp rəkɨs rəhn-kapə. ?Mətо etəmim pah u
iatətо rəhan namnusən?" Kən in təmategəs-in Iesu
məmə otəplan.

Iesu təmagwən netəmim faif-taosan
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)

10 Kən aposol mɨn rəha Iesu kəmotɨtəlɨg-pa mɨn
ron, kən motən-ipən kəm in natɨmnat rafin itəm
kəmotol. Kən in təmit ilat motiet rəkɨs e netəmim,
motuwɨn əpəh e taon pɨsɨn kit mɨn, nərgɨn u Pet-
saeta.
11 Mətо e nian netəmim kəmotətо namnusən
məmə Iesu tɨnuwa, kən kəmotuwa motuarisɨg-in
ilat. Kən Iesu nɨkin təmagien əm nian in təmehm
ilat, kən in tatəgətun ilat e nərəmərəən rəha Uhgɨn,
kən matol-wɨr netəm koatɨmɨs kotəmegəh mɨn.
12 Kən ehnaipən iuəhkɨr o napinəpən, netəm
tuelef rəha Iesu kəmotuwa ron, moatən məmə,
"Iərəmərə. Ahl-ipən netəmim rafin koatuwɨn əpəh
e latuənu mɨn məmə okotegəs-in ikɨn təwɨr kit rəha
napɨlən kən motegəs-in nagwənən itəm okotun
mətо-inu, ikɨn-u koatan ikɨn roiu, in lɨmɨnan."

9:7: Mat 16:14; Mak 8:28; Luk 9:19 **9:9:** Luk 23:8

13 Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp,
itəmat əm. Onəkotagwən netəm mɨn əh.” Kən ilat
kotən məmə, “Itɨmat ekoatos əm pɨret faif ne nəm
kəiu. ?Tahro? ?Nakolkeike məmə ekotuwɨn motos-
nəmtɨn nagwənən kit mɨn nɨgɨ nɨmanin netəmim
mɨn əh rafin?”
14 Kəmotəghat nəhlan məto-inu netəmim tepət
tepət itəm kəmotuwa ikɨn əh, okəmə kafin nəman
əm, kən ilat rafin faif-taosan.

Məto Iesu tən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim
məmə, “Otuwɨn motoor ilat fifte fifte motən məmə
okotəpələh.”
15 Kən rəhan mɨn netəmim kəmotoor ilat mihin
nəhlan, kən netəmim rafin kəmotəpələh.

16 Kən Iesu təmos pɨret əh faif ne nəm kəiu,
masɨpər e neai, kən matəfak kəm Uhgɨn o
nagwənən, kən məmkas matos-ipən kəm rəhan
mɨn netəmim məmə okotos-ipən kəm netəmim.
17 Kən netəmim rafin kəmotagwən motuwɨn
nərpɨlat tasis. Kəmotapəs nɨmɨsmɨsɨ nagwənən,
kən netəmim rəha Iesu kəmotaii-pən e kətɨm asol
ilat tuelef itəm kəmotər kər wɨr.

Pita təmən məmə Iesu in Kristo (Mat 16:13-20; Mak 8:27–9:1)

18 Kən nian kit, Iesu ne rəhan mɨn əm kotatɨg,
kən Iesu tatəghat kəm Uhgɨn e nəfakən. Kən in
təmətapəh olat məmə, “?Netəmim koatəghat-in io
məmə io pah?”
19 Məto kotən məmə, “Neen koatən məmə ik Jon
Baptais. Kən neen koatən məmə ik ien Elaija. Kən

neen koatən məmə ik ien kit rəha Uhgɨn aupən ikɨn
itəm tɨnəmegəh mɨn.”
20 Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “?Məto itəmat
nakotəmə pah u io?” Kən Pita təmən məmə, “Ik
Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa.”
21 Məto Iesu təmən-iəhau əskasɨk ilat məmə
okəsotən-iarəpən nəghatən mɨn əh kəm netəmim.
22 Kən in təmatɨg mən mɨn kəm rəhan mɨn
netəmim məmə, “Nat kit itəm otəkəike muwa mol
nɨpahrienən lan, məmə io, Nətɨ Etəmim, oekəto
nahməən e natɨmnat tepət. Kən netəm-iasol mɨn
rəha noanol rəha Isrel, ne pris asol mɨn, ne iəgətun
mɨn rəha Lou, ilat okotəuhlin məntaalat kəm io,
kən motohamnu io, kən ekɨmɨs. Məto nian itəm
tatol kɨsɨl lan, Uhgɨn otol ekəmegəh mɨn e nɨmɨsən.”
23 Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan netəmim
məmə, “Etəm u tolkeike məmə otuwa muarisɨg-in
io, in otəkəike maluin atɨp in, kən e nian rafin in
otəkəike mɨləs rəhan nɨg kəməluau muarisɨg-in io,
24 məto-inu etəmim itəm tolkeike məmə oto-
smegəh rəhan nəmegəhən e nətueintən u, kən
otakiəh e rəhan nəmegəhən lilɨn. Məto etəmim
itəm otɨmɨs o nərgək, kən in otos nəmegəhən lilɨn.
25 ?Okəmə suah kit tatos rafin natɨmnat rəha
nətueintən u, kən otɨmɨs ron, in otɨləs nat wɨr naka?
26 Okəmə nətaulɨs-in io mətaulɨs-in mɨn rəhak
nəghatən, kən Nətɨ Etəmim in otaulɨs-in mɨn ik
e nian itəm in otatuwa e nepətən əhag-əhag
ne nəsanənən rəhan, ne nepətən əhag-əhag ne
nəsanənən rəha Tata rəhan ne nagelo mɨn itəm

9:19: Luk 9:7-8 **9:20:** Jon 6:68-69 **9:22:** Luk 9:44; 18:32-33
9:23: Mat 10:38; Luk 14:27 **9:24:** Mat 10:39; Mak 8:35; Luk 17:33; Jon 12:25

kotasim.
27 Məto iatən nɨpahrienən kəm itəmat
məmə, itəmat neen itəm nəkoatətul ikɨn-u,
uarisɨg nəpanotɨmɨs məto nakotaupən motehm
nərəmərəən rəha Uhgɨn.”

Iesu ne Moses ne Elaija
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

28 Uarisɨg e nəghatən əh rəha Iesu, kən iuəhkɨr
nian eit tɨnuwa mɨnuwɨn rəkɨs, kən Iesu təmit Pita,
ne Jon, ne Jemes kəmotuwɨn əpəh ilɨs e nɨtot məmə
okotəghat kəm Uhgɨn e nəfakən.
29 Kən e nian in təmatəfak, kən rəhn-kapə tɨnuwa
mɨnol pɨsɨn, kən napən rəhan təmuwa məruən
matɨpɨt-ɨpɨt.
30 Kən əmun Moses ne Elaija kəmuet-arəpa
muətul mətəhaləghat iləhal Iesu,
31 kən nəhag-əhagən asol kit təmasiə mɨtəlau
elau, kən katəhaləghat-in nɨmɨsən rəha Iesu əpəh
Jerusalem itəm otol nəghatən rəha ien mɨn rəha
Uhgɨn otuwa mol nɨpahrienən lan.*
32 Məto Pita ne təs mil, napɨlən tɨnos rəkɨs iləhal,
kən kəməhalapɨl məsɨn. Məto nian kəməhalaiir,
kəməhalehm nəhag-əhagən asol tɨtəlau e Iesu, kən
kəməhalehm Moses ne Elaija katuətul iləhal Iesu.
33 Kən nian suah mil kɨnətuagɨm mɨnatian isəu
o Iesu, kən Pita təmən-ipən kəm Iesu məmə,
“Iərəmərə, təwɨr məmə itɨməhal etəhalatɨg ukɨn-u.
Pəs ekəhaliləkɨn makeen kɨsɨl, rəham kit, kən rəha
Moses kit, kən rəha Elaija kit.” Məto in təmatəghat

9:26: Mat 10:33; Luk 12:9 * **9:31:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, “kən katəhaləghat-in nian in otiet magɨm əpəh Jerusalem.”
9:31: Luk 9:22 **9:32:** 2 Pita 1:16-18

əpnapɨn əm, təsɨtunən məmə nəghatən naka in tatən.
34 Kən e nian in təmatəghat əh, nɨmal napuə
təmuwa malpin ilat, kən nian napuə təməfətain
iləhal, kəməhaləgɨn kəməhaləgɨn.
35 Kən ilat kəmotəto nəwia suah kit təmɨsɨ-pən
e nɨmal napuə, tatən məmə, “Inu nətɨk itəm io
emɨtəpun. !Əhalətəlɨg-in wɨr!”
36 Nian kɨnotəto rəkɨs nəwia Uhgɨn təməghat un,
kən Pita ne Jon ne Jemes kəməhaləplan əm Iesu.
Kən e nian mɨn əh, kəsəhalənən natɨmnat mɨn əh
kəm suah kit mɨn, kəsəhaləghat-inən natɨmnat mɨn
u itəm kəməhaləplan.

Iesu təmahl-iarəp narmɨn rat e suakəku kit (Mat 17:14-23; Mak 9:14-32)

37 Kən kəmən lawɨg in, nian Iesu ne rəhan
etəmim miləhal kəmotɨsɨ-pər ilɨs e nɨtot moteiuaiu-
pa, kən motehm netəmim tepət kəmotuwa ron.
38 Kən netəm mɨn əh kit təmaun-in əfəməh
Iesu məmə, “Iakolkeike məmə nakuwa masitu
e rəhak suakəku iərman, məto-inu in noanahlɨ
iouen kitiəh əm.
39 Nian tepət, narmɨn rat kit tatuwa lan, kən mol
in tətagət pɨk, kən mol nɨpətɨn tətasiəp-asiəp matol
matol, nahui noan ruən mɨn kotiet, kotahmen əm e
sop. Narmɨn rat əh tatərəkɨn pɨk in, kən mətaskəlɨm
in, iuəhkɨr təsapəsən in.
40 Kən io emətapəh o rəham mɨn netəmim məmə
okotəhg-iarəp narmɨn rat u, məto okol kəsotəhg-
iarəpən.”
41 Kən Iesu in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat
netəm roiu ne, rəhatəmat nahatətəən tɨkə. Kən

9:35: Luk 3:22

rəhatəmat nətəlɨgən təsətuatɨpən. Enəpou-in itəmat. ?Oekatɨg kitat min itəmat nian kuwəh? It nətɨm muwa ukɨn-u.”

42 Kən nian suakəku u təmatuwa əh o Iesu, kən narmɨn rat təmahtɨgəpis tiet morin-pən e nɨsɨp, mol nɨpətɨn tətasiəp-asiəp. Məto Iesu təməghat əskasɨk kəm narmɨn rat un, kən məhg-iarəp narmɨn rat tiet, kən mol suakəku təwɨr. Kən təmos-ipən suakəku tɨtəlɨg-pən mehm rəhan tata.

43 Kən ilat rafin, narmɨlat təmiwɨg o nəsanənən asol rəha Uhgɨn. Məto nian netəmim narmɨlat təmiwɨg o natɨmnat rafin itəm Iesu təmol ilat, kən in təmən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim məmə,

44 “Otos nəghatən u tatite mamnɨm e nɨkitəmat kən məsotaluinən. Io Nəti Etəmim, suah kit otegəhan-in-pən io e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn rəhak.”

45 Məto rəhan mɨn netəmim kəsotɨtunən nɨpəti nəghatən u məto-inu Uhgɨn təməhluaig-in nɨpəti nəghatən u məmə ilat okəsotɨtunən, kən ilat kɨnotaulɨs-in nətapəh-inən nɨpəti nəghatən u o Iesu.

?Pah in iahgin etəm keike?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-40)

46 Kən netəmim rəha Iesu koatol nɨkilat mɨn məmə pah in iahgin etəm-iasol, etəm keike taprəkɨs-in ilat.

47 Məto Iesu təmɨtun rəhalat nətəlɨgən mɨn, kən in təmos suakəku kit mit muwa tətul e nɨkalɨn,

48 kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə suah kit, nɨkin tagien məmə otos suakəku kit mehm wɨr, kən in tatol min-nəhlan e nərgək, kən in tahmen-pən

---

9:44: Luk 9:22 **9:45:** Luk 18:34 **9:46:** Luk 22:24

əm məmə in tatos io, matehm wɨr io. Kən etəm tatos io e nɨkin agien, in tatos Uhgɨn itəm təmahl-ipa io. Inu nɨpahrienən məto-inu etəm tatos-iəhau in ləhau agɨn, in otuwa in etəm-iasol, etəm keike.”

49 Kən Jon təmən məmə, “Iərəmərə. Itɨmat emotehm suah kit tatəhg-iarəp narmɨn rat mɨn e nərgəm, kən emotən-iəhau məmə otəsol wəkən məto-inu sənəmə in rəhatat kit etəmim.”

50 Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Əsən-iəhauən in məto-inu, okəmə suah kit təsolən tɨkɨmɨr itəmat min, kən in iolɨtəmat.”

Netəm Sameria neen nɨkilat təməsagienən o Iesu

51 Kən tɨnuwa iuəhkɨr o nian itəm Uhgɨn otos Iesu lan muwɨn əpəh e nego e neai, kən Iesu təmən-ipən atɨp kəm in məmə otəkəike muwɨn Jerusalem, kən nat kit tɨkə məmə otahtosɨg-in.

52 Kən in təmahl-ipən netəmim neen kotos rəhan nəghatən motaupən-in motuwɨn əpəh latuənu kit Sameria məmə okotol əpen-əpenə rəhan.

53 Məto netəm əh-ikɨn əh, kəsotolkeikeən məmə in otuwɨn matɨg iməlat ikɨn məto-inu, ilat kotɨtun wɨr məmə tatuwɨn Jerusalem.

54 Kən nian rəhan etəmim mil, Jemes ne Jon, ilau kəmuehm natɨmnat mɨn əh, kən kəmuən məmə, “? Iərəmərə, nakolkeike məmə ekuaun-in nɨgəm tɨsɨ-pən əpəh ilɨs e nego e neai meiuaiu muwa mus ilat?”†

55 Məto Iesu təmeirair məhai ilau.

56 Kən kəmotuwɨn mɨn latuənu pɨsɨn kit mɨn.

9:48: Mat 10:40 **9:50:** Mat 12:30; Luk 11:23 † **9:54:** Naoa oas mɨn neen rəha Oltesteman katɨlpɨn nəghatən u məmə, “tahmen e Elaija.” Afin-tu 2 King 1:9-16 **9:54:** 2 King 1:9-16

Netəmim neen kəmoatən məmə okotuarisɨg-in Iesu
(Mat 8:19-22)

57 Kən e nian Iesu ne rəhan mɨn netəmim
kəmotaliwək moatuwɨn e suatɨp, kən suah kit
təmən-ipən kəm in məmə, “Io ekuarisɨg-in ik, ikɨn
pəhruən onəkuwɨn ikɨn.”

58 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Kuri
iarupɨn mɨn, rəhalat nɨpəg tatɨg məmə okotapɨl
ikɨn. Kən mənɨg mɨn, nimaalat tatɨg məmə okotapɨl
ikɨn. Məto io Nəti Etəmim, nimə rəhak tɨkə o
napɨlən.”

59 Kən Iesu təmən-ipən kəm suah kit mɨn məmə,
“Wa, kilau min ik, muwa ik rəhak etəmim.” Məto
suah un tən-ipən məmə, “Iərəmərə, awi. Egəhan-in
io ekuwɨn pitən mɨtənɨm rəhak tata.”

60 Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Kəp,
apəs-pən. Pəs netəm kɨnotɨmɨs rəkɨs e nɨkilat,
koatɨtənəm atɨp ilat mɨn. Məto ik, uwɨn mən-iarəp
nərəmərəən rəha Uhgɨn.”

61 Kən kit mɨn tatən məmə, “Iərəmərə, ekətəu-pən
ik muwa io etəmim rəham, məto awi, əpəs pitən
ekɨtəlɨg-pən mɨn imak ikɨn mauiatɨpin rəhak mɨn
netəmim.”

62 Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Okəmə
suah kit tətuoun matol wək rəha Uhgɨn, məto
rəhan nətəlɨgən tatuwɨn o nat pɨsɨn pɨsɨn mɨn
neen, kən suah u təsahmen-pənən məmə Uhgɨn
otərəmərə lan.”

9:61: 1 King 19:20

10

Iesu təmahl-ipən rəhan netəmim sepɨnte-tu kotamnus-iarəp namnusən təwɨr

1 Uarisɨg e natɨmnat mɨn əh, Iərəmərə təmɨtəpun
rəkɨs sepɨnte-tu netəmim neen mɨn rəhan, kən
təmahl-ipən ilat kəiu kəiu kotaupən-in moatuwɨn
e taon mɨn ne ikɨn mɨn neen mɨn itəm Iesu
təpanuarisɨg muwɨn ikɨn.

2 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, "!Otəplan-tu!
Nagwənən tepət əpəh e nasumən itəm kɨnotɨmətə,
məto iolwək mɨn noan məsɨn əm kotəulək-in. Kən
otəfak-pən o etəm-iasol rəha nasumən məmə otahl-
ipa iolwək mɨn tepət məmə okotuwɨn kəulək-in
nasumən rəhan.
3 Otuwɨn, məto nəkotəkəike motɨtun məmə io
etahl-ipən itəmat məmə nakotuwɨn tahmen-pən e
sipsip əlkələh mɨn itəm kotaliwək moatuwɨn ilugɨn
e kuri iarupɨn mɨn.
4 Kən onəkəsotosən kətɨm əkəku rəha məni, ne
kətɨm, ne put, kən əsotamegən e suatɨp katəghat
kəm netəmim.

5 "Nimə naka itəm onəkotuwɨn ikɨn, nakotaupən
motən-iarəp məmə, '!Pəs nəmə̌linuən otətatɨg ikɨn!'
6 Okəmə etəm rəha nəmə̌linuən əh-ikɨn, kən
rəham nəfakən otuwa mol nɨpahrienən, kən
nəmə̌linuən otətatɨg ron. Məto okəmə etəm tol
nəhlan tɨkə, kən noa rəham nəfakən otɨtə̌lɨg-pa mɨn
ron ik.

10:1: Mak 6:7 **10:2:** Mat 9:37-38; Jon 4:35 **10:3:** Mat 10:16
10:4: Mat 10:7-14; Mak 6:8-11; Luk 9:3-5

7 Kən otatɨg əm e nimə kitiəh əm, sotapɨlən e nimə
pɨsɨn pɨsɨn mɨn. Kən nagwənən naka itəm okoatos-
ipɨnə kəm itəmat, otun. Kən nənɨmən naka okotos-
ipɨnə, otənɨm. Məto-inu in tətuatɨp əm məmə suah
kit itəm tatol wək, in tətuatɨp məmə in otos nətouən
lan.
8 "Nian itəmat nakotuwɨn taon kit, okəmə nɨkilat
tətagien otəmat, kən otun nagwənən naka itəm
koatos-ipɨnə kəm itəmat,
9 kən otol-wɨr netəmim itəm koatɨmɨs motatɨg
ikɨn, kən motən-iarəp kəm ilat məmə, 'Nərəmərəən
rəha Uhgɨn tatuwa iuəhkɨr otəmat.'
10 Məto okəmə nakotuwɨn e taon kit, kən
netəmim nɨkilat təsagienən otəmat, kən otuwɨn
motaliwək e suatɨp asol mɨn, kən motən məmə,
11 'Nɨmoulul rəha nɨsɨp itəm tətatɨg e nelkɨtɨmat,
ekoatoahapɨspɨs rəkɨs, in nəmtətin tatəgətun məmə
nəmotol təsahmenən, kən Uhgɨn təmapəs itəmat.
Məto nəkotəkəike motɨtun məmə nərəmərəən rəha
Uhgɨn tɨnatuwa iuəhkɨr rəkɨs.'
12 Kən iatən nɨpahrienən kəm itəmat məmə,
Uhgɨn otol nalpɨnən asol kəm ilat taprəkɨs-in
nalpɨnən rəha taon rat əh Sotom aupən."
13 "! Itəmat netəm Korasin, kəsi, nahmməən asol
otuwa otəmat! ! Itəmat netəm Petsaeta, kəsi,
nahmməən asol otuwa otəmat! Məto-inu emol pap
nat pɨspɨs tepət e taon mil rəhatəmat! Kən okəmə
emol natɨmnat mɨn əh əpəh Taea ne Saeton aupən,
okol netəmim əh-ikɨn əh kəmotəuhlin rəhalat
nətəlɨgən e nolən rat mɨn, kən ilat kəmotuwɨn e
natɨmnat rat motuwɨn moatəpələh e nəmtap e

10:7: 1 Kor 9:6-14; 1 Tim 5:18 **10:8:** 1 Kor 10:27 **10:11:** Wək 13:51; 18:6 **10:12:** Jen 19:24-25; Mat 10:15; 11:24

nɨgəm motəgətun məmə koatəto tərat agɨn o rəhalat nolən rat mɨn.
14 Məto e nian əh itəm Uhgɨn otol nalpɨnən kəm netəmim, nalpɨnən rəhatəmat in otəskasɨk, maprəkɨs-in nalpɨnən rəha netəm Taea ne Saeton aupən ikɨn.
15 ?Kən itəmat netəm Kapaneam, nɨkitəmat təht məmə Uhgɨn otɨləs-ipər itəmat e ikɨn rəha nɨsiaiiən əpəh e nego e neai? !Kəp! Məto Uhgɨn otɨləs-iəhau itəmat nakotuwɨn ləhau agɨn, ikɨn itəmat onəkotaulɨs ikɨn.”
16 Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan mɨn məmə, “Netəmim itəm koatətəlɨg-in itəmat, koatətəlɨg-in io. Kən netəmim itəm koatəuhlin məntaalat kəm itəmat, koatəuhlin məntaalat kəm io, kən netəmim itəm koatəuhlin məntaalat kəm io, koatəuhlin məntaalat kəm suah u itəm təmahl-ipa io.”

Netəmim rəha Iesu sepɨnte-tu kəmoatɨtəlɨg

17 Kən netəmim mɨn rəha Iesu ilat sepɨnte-tu kəmotɨtəlɨg-pa mɨn, kən nɨkilat tətagien moatən kəm Iesu məmə, “!Iərəmərə, nat əpnapɨn narmɨn rat mɨn, məto nian itɨmat ekotəghat e nərgəm, kən ilat koatol nəwiatɨmat!”
18 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io emehm Setan təmɨsɨ-pər ilɨs e neai meiuaiu tahmen-pən e nɨpɨtən.
19 Otətəlɨg-tu. Io enos-ipɨnə rəkɨs nəsanənən kəm itəmat, inəh itəmat nəkotɨtun neguətainən sɨnek

---

10:15: Mat 11:20-24 **10:16:** Mat 10:40; Luk 9:48; Jon 5:23
10:18: Aes 14:12; Nol Əpən 12:7-10,13; Luk 10:15; Jon 12:31; Nol Əpən 20:1-3,10

mɨn ne skopion* mɨn. Kən nəsanənən itəm iatos-
ipɨnə kəm itəmat, in taprəkɨs-in nəsanənən rəha
tɨkɨmɨr rəhatat, Setan. Kən okol nat kit təsərəkɨnən
itəmat.
20 Inəh nɨpahrienən. Məto nəsotagienən məmə
narmɨn rat mɨn koatol nəwiatəmat, məto otagien
əm məto-inu Uhgɨn təmətе rəkɨs nərgɨtəmat əpəh e
nego e neai."
21 Kən e nian əh, Iesu nɨkin tətagien pɨk e
nagienən itəm tatɨsɨ-pən e Narmɨn Rəha Uhgɨn,
kən in təməfak mən məmə, "Tata Uhgɨn, ik
Iərəmərə rəha natɨmnat rafin ilɨs e neai ne ləhau e
nətueintən. Iatənwiwi ik məto-inu nəməhluaig-in
nɨpəti natɨmnat mɨn u e nɨganəmtɨ netəmim itəm
kotenatɨg motɨtun wɨr nat. Kən nəmol-arəp kəm
netəmim itəm kotahmen-pən əm e nɨsualkələh
məmə okotɨtun wɨr. Əwəh, Tata, inu nat kit itəm
nakolkeike."
22 Kən Iesu təmatəkəike matəghat kəm ilat məmə,
"Rəhak Tata təmegəhan-in-pa rəkɨs natɨmnat rafin
e nelmək. Tata əm tɨtun Netɨn. Kən Nətɨn əm ne
netəmim neen, ilat mɨn əm kotɨtun Tata. Ilat u
netəmim itəm Nətɨn təmɨtəpun ilat məmə in otol-
arəp Tata rəhan kəm ilat."
23 Kən Iesu təmeirair məghat əm kəm rəhan mɨn
netəmim məmə, "! Nəkotatɨg e nəwɨrən pahrien
məto-inu itəmat nakoatehm e nɨganəmtɨtəmat
natɨmnat mɨn əh!
24 Iatən kəm itəmat məmə, aupən ikɨn ien mɨn
tepət, ne kig mɨn tepət, kəmotolkeike pɨk məmə

---

* **10:19:** Skopion in nat kit tahmen e tupə əkəku kit itəm tatəkioah e nɨməptən. Tatus itəm, kən tɨtahmə tɨtahmə, taprəkɨs-in milpat o tɨmar. **10:20:** Fil 4:3; Nol Əpən 3:5 **10:22:** Jon 3:35; 10:15

okotehm natɨmnat mɨn u itəm itəmat nakoatehm,
məto kəməsotehmən. Kən ilat kəmotolkeike
məmə okotəto natɨmnat mɨn itəm nakoatəto, məto
kəməsotətoən.”

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e etəm təwɨr kit rəha Sameria

25 Kən e nian əh, ienatɨg kit e Lou təmətul
meiuə əm e nətapəhən kit kəm Iesu məmə otehm-
tu okəmə Iesu in tenatɨg wɨr o kəp. In təmən məmə,
“? Iəgətun, oekahro min-nulan mos nəmegəhən
lilɨn?”
26 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “?Lou rəha
Moses tatən məmə naka? ?Nian ik nətafin, kən
nɨpətɨn tatən naka kəm ik?”
27 Kən suah un tən-ipən məmə, “Onakəkəike
molkeike Iərəmərə rəham Uhgɨn e nɨkim rafin,
ne nəmegəhən rafin rəham, ne nəsanənən rafin
rəham, ne nətəlɨgən rafin rəham; kən molkeike
mɨn ik mɨn neen tahmen-pən əm məmə naka-
tolkeike atɨp ik.”
28 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “In ətuatɨp un.
Okəmə nakatol nəhlan, kən ik onakos nəmegəhən
lilɨn.”
29 Məto suah əh, in tolkeike əm məmə otəgətun
rəhan nolən məmə in etəm ətuatɨp, kən in
təmətapəh o Iesu məmə, “? Məto pah mɨn u ilat
io mɨn neen?”
30 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Suah
kit təmiet Jerusalem kən maliwək meiuaiu
matuwɨn əpəh Jeriko. Kən e suatɨp, iakləh neen
kəmotaskəlɨm motəmki-rəkɨs rəhan natɨmnat, kən

10:24: Mat 11:25-27; 13:16-17 **10:25:** Mat 22:35-40; Luk 18:18
10:27: Dut 6:5 **10:27:** Lev 19:18 **10:28:** Lev 18:5

motoh kələhəu tɨmɨseah mətaməhl e suatɨp, kən
kotagɨm motapəs.
31 Kən təpəwɨr əh, pris kit tatɨtəp suatɨp əh
matuwa, məto nian in təməplan suah əh, in
təmaliwək mawɨlək-in matuwɨn.
32 Kən Lifaet† kit tɨtəp mɨn əm suatɨp kitiəh
muwa, kən nian təməplan suah əh tətaməhl, in
təmol əm nat kitiəh mɨn mawɨlək-in.
33 Məto etəmim kit rəha Sameria, itəm koatol
tɨkɨmɨr ilat netəm Isrel, in mɨn tɨtəp suatɨp əh
matuwa, kən məplan suah əh tətaməhl. Nian
təməplan, nɨkin təmahmə ron,
34 kən təmaliwək muwɨn iuəhkɨr ron, mafəl
rəhan nɨməgəm mɨn e oel ne wain, kən malpin wɨr
ilat. Kən təmɨləs-ipər suah əh mahtu-pər e rəhan
togki, kən mɨləs mian əpəh e hotel matehm wɨr.
35 Kən kəmən lawɨgin, in təmos məni neen‡
muwɨn mos-ipən kəm etəm-iasol rəha hotel, kən
mən-ipən kəm in məmə, ‘Onakatehm wɨr suah
u, kən okəmə nəkətuatin rəham neen məni, kən
onakən-ipa kəm io nian ekɨtəlɨg-pa mɨn, pəs io
ekos-ipɨnə nɨtain.’ ”
36 Kən nian Iesu tɨnol namnun nəghatən u,
kən təmətapəh o ienatɨg e Lou məmə, “?E rəham
nətəlɨgən, suah miləhal əh, nəkɨtun məmə iləhal
pah təmol təwɨr kəm suah əh kəmoh, tahmen
məmə in in kit?”
37 Kən ienatɨg e Lou təmən-ipən məmə, “Etəmim
itəm in təmasəkitun suah əh.” Kən Iesu tən-ipən

† **10:32:** Lifaet, ilat netəmim mɨn u kotasitu e pris mɨn e wək rəhalat, kən koatol wək pɨsɨn pɨsɨn mɨn əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn.
‡ **10:35:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, “Tenarius kəiu.” Nian suah kit tatol wək nian kitiəh, kən katətou-in tenarius kitiəh.

kəm in məmə, “Ita. Ik uwɨn mol mɨn tahmen-pən əm məmə inu suah əh təmol mihin ne.”

Iesu təmuwɨn latuənu rəha Mata ne Meri

38 Nian Iesu ne rəhan mɨn netəmim kotaliwək e suatɨp, kən kəmotiet-arəpən latuənu kit. Kən pətan kit, nərgɨn u Mata, təmos Iesu e nɨkin agien muwɨn əpəh e rəhan nimə.
39 Pətan əh, pian kit əh-ikɨn, nərgɨn u Meri. Kən Meri təmuwa matəpələh iuəhkɨr o nelkɨ Iərəmərə matətəlɨg-in nəgətunən mɨn rəhan.
40 Məto Mata, rəhan nətəlɨgən tatuwɨn pɨk o nolən nagwənən, kən wək tɨnatoh in. Kən təmuwɨn o Iesu mən-ipən kəm in məmə, “?Iərəmərə, tahro? ?Nɨkim təht məmə tətuatɨp əm, o kəp, məmə pətan u piak təsasituən lak ne o nolən wək u, kən io pɨsɨn əm iatol? Ahl-ipa məmə otuwa masitu lak.”
41 Məto Iərəmərə təmən-ipən kəm in məmə, “Ei, Mata. Əsətəlɨg-in pɨkən natɨmnat mɨn tepət nəhlan.
42 Məto nat kitiəh əm in nat keike, kən Meri in tɨnɨtəpun rəkɨs nat u itəm in təwɨr taprəkɨs, kən okol io esɨləs-irəkɨsən nat əh ron.”

11

Iesu təmatəgətun rəhan netəmim e suatɨp rəha nəghatən kəm Uhgɨn e nəfakən
(Mat 6:9-15; 7:7-11)

1 Nian kit, Iesu təmatəghat kəm Uhgɨn e nəfakən əpəh ikɨn kit. Kən nian təmol namnun rəhan nəfakən kəm Uhgɨn, kən rəhan kit etəmim təmətapəh ron məmə, “Iərəmərə, əgətun-tu itɨmat e suatɨp rəha nəghatən kəm Uhgɨn e nəfakən,

10:39: Jon 11:1; 12:2-3 **10:42:** Mat 6:33

tahmen-pən e Jon Baptais in təməgətun mihin
rəhan mɨn."
2 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Nian
nakotəghat kəm Uhgɨn e nəfakən, onəkotən məmə,
'Tata Uhgɨn, nərgəm in ilɨs agɨn, pəs netəmim
okotɨsiai-in.
Pəs rəham nərəmərəən tuwa matɨg.
3
Nian rafin, os-ipa nagwənən kəm itɨmat tahmen-in
rəha nian roiu.
4 Kən afəl rəkɨs rəhatɨmat nolən rat mɨn məto-
inu itɨmat esotaskəlɨm-iəkɨsən e nɨkitɨmat
nolən rat mɨn rəha netəmim itəm koatol kəm
itɨmat.
Kən segəhan-inən itɨmat ekotuwɨn ima nos-ipən-
os-ipənən, ikɨn itəm məta oekotakiə motol
təfagə rat.' "
5-6 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, "?Okəmə suah
kit tuwa imam ikɨn lapɨn, kən rəham nagwənən
tɨkə, kən onəkol naka? Onəkuwɨn e nimə rəha ik
kit, kən mən-ipən məmə, 'Io kit, os-ipa nagwənən
məsɨn, kən ekos muwɨn magwən suah kit lan itəm
təmɨsɨ-pən isəu muwa imak ikɨn roiu lapɨn, kən
rəhak nagwənən tɨkə məmə ekagwən in lan.'
7 Kən in otuhalpɨn-pɨnə kəm ik məmə, '! Aaah!
Atuwɨn, səhgaiirən etɨmat, enotapɨl rəkɨs itɨmat
rəhak nɨsualkələh. Okol esətul mɨnən mos-ipɨnə
nagwənən kəm ik.'
8 Ekən kəm itəmat məmə, nat əpnapɨn ik in
kit, məto suah un təsolkeikeən məmə in otos-ipɨnə
nagwənən kəm ik. Məto iatən nɨpahrienən, nian
nakatəkəike matətapəh ron, kən in otətul mos-
ipɨnə natɨmnat rafin kəm ik itəm nakolkeike.

9 “Kən tol nəhlan ekən kəm itəmat məmə,
otətapəh-in kəm Uhgɨn o natɨmnat, kən in otos-
ipɨnə kəm itəmat. Kən otegəs-in, kən nakotehm.
Kən otəht-əht toa, kən toa oterəh otəmat.
10 Ekən nəhlan məto-inu netəmim rafin itəm
koatətapəh-in, kən okoatos. Kən netəm mɨn u itəm
koategəs-in, kən okoatehm. Kən netəmim itəm
koatəht-əht toa, kən toa oterəh olat.
11 “Itəmat tata mɨn. ? Itəmat kit, nian nətɨn
tatətapəh-in nəm, məto in tatos-ipən sɨnek? !Kəp!
12 ?O nian in tatətapəh-in noanahlɨ-mənɨg, məto
in tatos-ipən skopion?* !Kəp!
13 Nat əpnapɨn itəmat netəm nakotərat, məto
nakoatos-ipən natɨmnat wɨr mɨn kəm nenətɨtəmat
mɨn. Məto Tata Uhgɨn əpəh e nego e neai, nolən
rəhan in təwɨr pɨk maprəkɨs-in nolən rəhatəmat,
kən nɨpahrienən, in otos-ipən Narmɨn Rəhan kəm
netəm mɨn u itəm koatətapəh-in ron.”

Netəmim neen kəmoatən məmə Iesu tatol wək e nəsanənən rəha Setan
(Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

14 Kən e nian kit, suah kit əh-ikɨn itəm narmɨn
rat tətatɨg lan, kən tol məmə in təruru nəghatən.
Kən Iesu təməhg-iarəp narmɨn rat əh, kən suah
əh təmətuoun matəghat, kən netəmim narmɨlat
təmiwɨg pɨk ron.
15 Məto netəmim mɨn əh neen koatən məmə,
“Pielsepul u in etəm-iasol rəha narmɨn rat mɨn, in
əm əh təmos-ipən nəsanənən kəm suah u məmə in
otəhg-iarəp narmɨn rat mɨn e netəmim.”

---

* **11:12:** Skopion - afin-tu futnot əpəh Luk 10:19 **11:15:** Mat 9:34; 10:25

16 Kən netəm pɨsɨn neen mɨn kəmotətapəh o Iesu
məmə in otol-tu nat pɨspɨs kit e nəsanənən itəm
tatɨsɨ-pən e nego e neai məto-inu, ilat kotolkeike
məmə okotɨtun-tu məmə Iesu in etəmim pah.
17 Məto Iesu tɨnɨtun rəkɨs nətəlɨgən mɨn rəhalat,
kən təmən məmə, “Okəmə netəmim e kantri kit
koatoor ilat mɨn, kən okotərəkɨn rəhalat kantri,
kən nərəmərəən otɨsas mɨkə. Kən tahmen-pən əm,
e latuənu kit, okəmə netəmim lan koatoor ilat mɨn,
kən okotərəkɨn agɨn-əh latuənu u.
18 ?Kən okəmə netəmim rəha Setan koatoor ilat
mɨn, kən otahro nulan rəhan nərəmərəən otətatɨg?
Iatən min-nulan məto-inu nakoatən məmə iatəhg-
iarəp narmɨn rat mɨn e nəsanənən rəha Pielsepul.
19 ?Kən okəmə io, iatəhg-iarəp narmɨn rat mɨn e
nəsanənən rəha Pielsepul, kən tahro e rəhatəmat
mɨn netəmim, ilat koatəhg-iarəp narmɨn rat mɨn
e nəsanənən rəha pah? Tol nəhlan, ilat okotakil
rəhatəmat mɨn nəghatən məmə in neiueiuəən.
20 Məto okəmə io iatəhg-iarəp narmɨn rat mɨn e
netəmim e nəsanənən rəha Uhgɨn, kən tatəgətun
məmə nərəmərəən rəha Uhgɨn tɨnuwa rəkɨs otəmat.
21 “Nian etəm rəhan nəsanənən tepət tatəmɨk
natɨmnat rəha nəluagɨnən, tatətul matɨp matehm
wɨr rəhan nimə, inəh rəhan natɨmnat okotatɨg wɨr
əm.
22 Məto nian etəm pɨsɨn kit mɨn itəm rəhan
nesanənən taprəkɨs-in in, otuwa muəmou mətian
mətian tol win lan, in tatos-irəkɨs rafin rəhan
natɨmnat rəha nəluagɨnən itəm təmələhəu-pən
rəhan nətəlɨgən lan, kən in otoor natɨmnat rafin
rəha suah əh kəm rəhan mɨn netəmim.

11:16: Mat 12:38 **11:22:** Kol 2:15

23 “Etəm u itəm təsuarisɨg-inən io, in rəhak tɨkɨmɨr. Kən etəmim u itəm təsargətainən sipsip mɨn, in tatol ilat kotagɨm atit.”

24 Kən Iesu təmən məmə, “Nian narmɨn rat tatiet e suah kit, kən in tətan əpəh ikɨn kɨkə-kɨkə ikɨn nəhau tɨkə lan mategəs-in ikɨn otameg ikɨn, məto təsəplanən. Kən in tatən məmə, ‘Pəs ekɨtəlɨg-pən e rəhak nimə itəm emɨsɨ-pən ikɨn aupən.’

25 Kən nian in tatɨtəlɨg-pa, mehm rəhan nimə kəmafəl təpiə wɨr, kən natɨmnat rafin koatɨs wɨr.

26 Kən in otuwɨn mit mɨn narmɨn rat sepɨn mɨn motuwa itəm kotərat kotaprəkɨs-in in. Kən oko-tuwɨn mɨn imə motatɨg e nəmegəhən rəha suah u. Kən suah u, aupən rəhan nəməgəhən tərat, məto roiu tɨnərat pɨk agɨn-əh.”

27 Nian Iesu tatən nəghatən əh, pətagwəhl kit tagət əfəməh məmə, “Pəs Uhgɨn otawte-in rəhan nəwɨrən kəm pətan itəm təmemək-in ik, kən mətapinahin ik.”

28 Kən Iesu təmə, “Nɨpahrienən, məto Uhgɨn otawte-in rəhan nəwɨrən taprəkɨs kəm netəmim itəm koatəto nəghatən rəhan, kən moatol.”

Nəmtətin rəha Jona
(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

29 Kən nian netəmim kəmotuwa məmə okotəto nəghatən rəha Iesu, kəmotuwa tepət məsɨn mɨn, kən Iesu təmə, “Itəmat netəm roiu ne, itəmat nol təfagə rat agɨn. Itəmat nakotolkeike məmə nakotehm nat pɨspɨs u nəmtətin kit. Məto okol Uhgɨn təsos-ipɨnəən nəmtətin kit kəm itəmat. Məto

11:23: Luk 9:50 **11:27:** Luk 1:28,42,48

Uhgɨn otos-ipɨnə nəmtətin kitiəh əm kəm itəmat,
inəh nəmtətin rəha Jona.
30 Tahmen əm e Jona itəm təmuwa nəmtətin kit
tatuwɨn o netəmim rəha taon u Nineva aupən,
e nolən kitiəh mɨn əm, io Nətɨ Etəmim ekuwa
nəmtətin rəha netəmim u-roiu ne.
31 Kən e nian əh itəm Uhgɨn otakil netəmim
rafin, kən kwin rəha nəptən pis ikɨn, in otətul
mən-iarəp məmə itəmat netəm nakotərat. Otɨtun
nənən nəhlan məto-inu, in təmiet e nɨkalɨn nəptən
əpəh isəu agɨn, kən maliwək muwa məmə otəto
nəghatən rəha Kig Solomon itəm tenatɨg wɨr.
Kən otəplan-tu, suah kit itəm ilɨs taprəkɨs-in Kig
Solomon tɨnuwa.
32 Kən netəmim rəha Nineva okotətul e nian
Uhgɨn otakil netəmim rafin lan, kən ilat okotən
məmə itəmat nəmotol nolən tərat. Kən ilat
kotɨtun nənən nəhlan məto-inu, nian ilat kəmotəto
nəghatən rəha Jona, ilat kəmotəuhlin ilat e nolən
rat mɨn rəhalat. Kən roiu, suah kit ikɨn-u itəm in
ilɨs taprəkɨs-in Jona."

Nəhag-əhagən rəha lait
(Mat 5:15; 6:22-23)

33 Kən Iesu təmən məmə, "Suah kit tɨkə itəm
tətasiepən e lait, kən uarisɨg in tatəhluaig-in, o
tətaii-pən e nɨpəg kɨtəh. Kəp. Məto nian etəmim
tətasiepən e lait, otəkəike mətu-pər e nɨg rəha lait
məmə netəmim itəm okotuwa e nɨpəg noa nimə,
kən moatehm nəhag-əhagən rəha lait o nəplanən
natɨmnat.
34 Nɨganəmtɨm in tahmen e lait itəm tatos-ipən
nəhag-əhagən kəm nɨpətɨm. E nian nɨganəmtɨm mil

11:29: Mat 16:4 **11:31:** 1 King 10:1-10 **11:32:** Jona 3:5-10
11:33: Mak 4:21; Luk 8:16

kuəwɨr, tahmen əm məmə nɨpətɨm tərioah e nəhag-
əhagən. Məto nian nɨganəmtɨm mil kuərat, tahmen
əm məmə nɨpətɨm tərioah e napinəpən.†
35 Kən tol nulan, ik onakəkəike matehm wɨr
məmə nəhag-əhagən e rəham nəmegəhən, in
sənəmə napinəpən.
36 Kən okəmə rəham nəmegəhən in tərioah wɨr
e nəhag-əhagən, napinəpən in otɨkə agɨn lam,
kən nəhag-əhagən in tətasiəgəpɨn wɨr rafin rəham
nəmegəhən, tahmen-pən əm e nəhag-əhagən rəha
lait tətasiəgəpɨn ik."

Iesu təməghat əskasɨk kəm Farisi mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

37 Kən nian Iesu təməghat rəkɨs, kən Farisi kit
təmuwa mən-ipən kəm in məmə okian muagwən e
rəhan nimə. Kən Iesu təmaliwək muwɨn əpəh imə
matəpələh e nɨkalɨ tepɨl o nagwənən.
38 Kən Farisi apon təmaut ron narmɨn təmiwɨg
nian təməplan məmə Iesu təsaikuasən pitən e
nelmɨn uarisɨg təpanagwən.
39 Kən Iərəmərə təmən kəm in məmə, "Itəmat
Farisi mɨn, nəkotahmen əm e kap ne plet itəm
nakotaikuas elat əpəh ihluə əm, məto əpəh e
nɨpəgnoalat, kotapɨn. Itəmat nakotərioah e
naumɨsən ne nəratən.

---

† **11:34:** Nɨpətɨn kit rəha "nɨganəmtɨm mil kuəwɨr" təmə, ik etəm kit itəm nɨkim tagien o nasituən netəmim e rəham məni. Kən nɨpətɨn kit rəha "nɨganəmtɨm mil kuərat" təmə, ik iaumɨs kit. Nɨpətɨn kit mɨn rəha "nɨganəmtɨm mil kuəwɨr" təmə, rəham nətəlɨgən kitiəh əm o Uhgɨn.

40 !Itəmat nakotalməl pɨk! ?Nɨkitəmat tatəht o
kəp məmə, Uhgɨn itəm təmol nɨpətɨtəm, in təmol
mɨn nɨkitəm? !Əwəh!
41 Məto otos-ipən kəm ian-rat mɨn e nɨkitəmat
agien, kən natɨmnat rafin ihluə ne imə kotətuatɨp
motəwɨr.
42 “!Məto itəmat Farisi mɨn, nahmməən asol otuwa
otəmat! Itəmat nakotətəu-pən wɨr nɨmɨsmɨsɨ Lou
mɨn, tahmen e tait rəha nɨmalɨ nɨg mɨn itəm
nəmiəwɨlat tatəpien o nolən nagwənən. Məto
nakotəuhlin məntaatəmat o nat asol mɨn rəha Lou,
inəh nəsotolən nat itəm tətuatɨp mɨn kəm netəmim,
kən məsotolkeikeən Uhgɨn. Nəkotəkəike motol
nolən wɨr mɨn asol əh, kən məsotaluinən nətəu-pən
wɨr mɨnən nɨmɨsmɨsɨ Lou mɨn rafin.
43 “Itəmat Farisi mɨn, nahmməən asol otuwa
otəmat, məto-inu nakotolkeike məmə onəkotuwɨn
motəpələh aupən e nimə rəha nuəfɨmɨnən. Kən e
maket, nakotolkeike məmə netəmim okotɨləs-ipər
nelmɨlat kəm itəmat o nɨsiaiiən itəmat.
44 “Itəmat Farisi mɨn, nahmməən asol otuwa
otəmat, məto-inu itəmat nəkotahmen e suwɨt itəm
kotamkɨmɨk, məto kəsɨtun ətuatɨpən məmə in hiə,
kən netəmim kotaliwək pɨkən lan motəruru, motol
rəhalat nəmegəhən tətamkɨmɨk.”‡
45 Kən iəgətun kit rəha Lou təmən-ipən kəm Iesu
məmə, “Iəgətun. Nian nakatən nəghatən mɨn u, kən
tatərəkɨn mɨn itɨmat.”
46 Kən Iesu təmə, “! Iəgətun mɨn rəha Lou!
Nahmməən asol otuwa otəmat məto-inu, itəmat
nakoatəlɨn-pər nat fɨgəm mɨn itəm tiəkɨs məmə

‡ **11:44:** Lou rəha netəm Isrel tatən məmə, okəmə suah kit otek etəm təmɨmɨs, kən in tamkɨmɨk e Lou. Tol nəhlan, ilat kotəkəike motol mak wɨr e ikɨn rəha suwɨt mɨn məmə netəmim kəsotaliwək pɨkən lan.

netəmim okoatəmɨk.§ Məto nəsotasituən məsɨn e
noanelmɨtəmat məmə onəkotasitu elat o nəmɨkən
natɨmnat mɨn əh.
47 “Nahmməən asol otuwa otəmat məto-inu əpəh
e suwɨt mɨn rəha ien mɨn rəha Uhgɨn aupən,
nakoatiləkɨn nimə wɨr mɨn, kən nakoatən məmə
nakoatɨsiai-in ilat. Məto nakoteiuə. Tɨpɨtəmat mɨn
əm kəmotohamnu ilat.*
48 Inəh itəmat nakoatən-iarəp məmə
nakotegəhan-in natɨmnat mɨn əh itəm tɨpɨtəmat
mɨn kəmoatol aupən, inəh kəmotohamnu ien mɨn,
kən itəmat nəkoatol namnun e rəhalat wək nian
nakoatiləkɨn suwɨt mɨn rəhalat.
49 “Kən o nat əh, Uhgɨn itəm tenatɨg təmən məmə,
‘Io ekahl-ipən rəhak ien mɨn ne aposol mɨn ko-
tuwɨn motəghat kəm ilat, kən ilat okotɨtəp motol
nəratən kəm neen, kən motohamnu neen.’
50 Tol nəhlan, Uhgɨn otakil itəmat tahmen məmə
itəmat əm nəmotohamnu ien mɨn rafin rəhan, kən
in otol nalpɨnən kəm itəmat o nɨmɨsən rəhalat,
ilat itəm kəmotatɨg e nətuounən rəha nətueintən
mətoarus-pa u-roiu,
51 ien mɨn rafin itəm kəmotohamnu tətuoun e
Epel mətoarus-pən Sekaraea, itəm təmɨmɨs e Nimə
Rəha Uhgɨn ilugɨn e olta ne nimə.† Nɨpahrienən,
itəmat roiu ne, Uhgɨn otol nalpɨnən kəm itəmat.
52 “Itəmat iəgətun rəha Lou, nahmməən asol otuwa
otəmat məto-inu suatɨp kit əh-ikɨn itəm tatəgətun

§ **11:46:** “Nat fɨgəm” itəm Iesu tatəghat-in, in lou əlkələh mɨn tepət təpət rəha noanol rəha Isrel. * **11:47:** Iesu tatəhai Farisi mɨn məto-inu koatən məmə koatɨsiai-in ien mɨn aupən. Məto ilat kəsotolən natɨmnat itəm ien mɨn kəmoatən. † **11:51:** E Naoa Rəha Uhgɨn əpəh e Oltesteman, Epel in ien aupən agɨn, kən Sekaraea in namnun. Afin-tu Jen 14 ne 2 Kron 24:22.

nat naka itəm Uhgɨn tolkeike. Itəmat nəkotɨtun suatɨp əh, məto nakotəhluaig-in məmə netəmim kotəruru. Itəmat nəkəsotətəu-pənən, kən nakah-tosɨg-in netəmim məmə ilat mɨn kotəruru nətəu-pənən.”

53 Nian Iesu təmiet e nimə əh mɨnataliwək matuwɨn, kən iəgətun mɨn rəha Lou ne Farisi mɨn, nemə̇ha təmol ilat. Tətuoun e nian əh, kəmotuwa rəhan tɨkɨmɨr mɨn. Koatərakin-pən nəghatən əskasɨk tepət kəm in

54 məmə okoteam-in nɨpəgnəmtɨn neen e nəghatən rəhan itəm təsahmenən.

12

Nəghatən mɨn rəha nem əskasɨkən
(Mat 10:19-20, 26-33; 12:32)

1 Kən e nian əh, netəmim tepət kəmotuwa kitiəh, okol kafin kəruru. Məto netəmim tɨnepət pɨk, kən moatəhg-irəkɨs-əhg-irəkɨs ilat mɨn. Kən Iesu təmətuoun matəghat kəm rəhan mɨn netəmim məmə, “Itəmat, nakoatəto itəmat o is rəha Farisi mɨn, is u in nolən rəhalat itəm rəhalat nənən təwɨr, məto nɨkilat tamkɨmɨk.

2 Natɨmnat itəm etəmim tatol anion, Uhgɨn təpanɨləs-iarəpa tagəhag ikɨn. Kən natɨmnat itəm etəmim tatəhluaig-in, kən Uhgɨn təpanɨləs-iarəpa, netəmim okotəplan.

3 Natɨmnat itəm nakoatən e napinəpən, kən netəmim okotəto e nərauiəgən. Kən natɨmnat itəm nakoatən anion e nɨpəgnoa nimə, kən netəmim kəpanotən-iarəp ihluə, netəmim rafin okotəto.

12:2: Luk 8:17

4 “Rəhak mɨn netəmim, ekən kəm itəmat məmə,
əsotəginən netəmim itəm kotɨtun nohamnuən
nɨpətɨtəmat, məto uarisɨg, okol kəsotol mɨnən nat
kit tərat kəm itəmat.
5 Məto iatən-iarəp etəmim u kəm itəmat itəm
tətuatɨp məmə onakoatəgin. Onəkotəkəike motəgin
Uhgɨn, məto-inu nian in otohamnu suah kit,
in tɨtun nərakin-pənən in e nɨgəm asol. Əwəh,
nɨpahrienən, ekən kəm itəmat məmə nakoatəkəike
motəgin Uhgɨn.
6 Mənɨg əlkələh mɨn, katol-salɨm-in ilat tepət
nəmtɨn məni əkəku əm, məto Uhgɨn təsaluin agɨn-
əhən kit.
7 Əsotəgɨnən, məto-inu Uhgɨn tolkeike itəmat
taprəkɨs-in mənɨg mɨn tepət. Nɨpahrienən, Uhgɨn
təmafin mɨtun wɨr noanutəmat rafin.
8 “Ekən kəm itəmat məmə, okəmə etəmim tatən-
iarəp e nɨganəmtɨ netəmim məmə in rəhak kit,
kən io Nətɨ Etəmim, io mɨn ekən-iarəp e nɨganəmtɨ
nagelo mɨn rəha Uhgɨn məmə in rəhak etəmim.
9 Məto okəmə etəmim tatən-iarəp e nɨganəmtɨ
netəmim məmə in sənəmə etəmim kit rəhak, kən
io ekən-iarəp e nɨganəmtɨ nagelo mɨn rəha Uhgɨn
məmə suah u in sənəmə etəmim kit rəhak.
10 Kən etəmim itəm tatən nəghatən rat e Nətɨ
Etəmim, Uhgɨn otafəl rəkɨs rəhan təfagə rat. Məto
etəmim itəm tatəghat rat e Narmɨn Rəha Uhgɨn,
okol Uhgɨn təsafəl rəkɨsən rəhan təfagə tərat.
11 “Kən nian koatiuw-iarəp itəmat e nimə rəha
nuəfɨmɨnən, ne e nɨganəmtɨ iərəmərə mɨn, ne
netəm-iasol mɨn məmə okotiuw-iarəp itəmat mo-
takil motuəh motələhəu nəghatən rəhatəmat, kən

12:7: Luk 12:24; Wək 27:34

nɨkitəmat təsəht pɨkən məmə onəkotahro min-nulan kuhalpɨn rəhalat nəghatən,
12 məto-inu e nian ətuatɨp əh, Narmɨn Rəha Uhgɨn otəgətun itəmat e nəghatən naka itəm itəmat onakoatəghat-in kən moatən kəm ilat."

Nimaa nəghatən e etəmim rəhan nautə tepət rəhn-kapə tɨkə

13 Kən netəm mɨn əh kit təmən-ipən kəm Iesu məmə, "Iəgətun. Tata rəhak tɨnɨmɨs rəkɨs. Awi, uəh nɨki piak məmə otoor natɨmnat rəha tata rəhatɨmlau məmə otos-ipa rəhak neen, itəm tata təmələhəu məmə rəhak."
14 Məto Iesu təmən kəm in məmə, "Rəhak etəmim, rəhak tɨkə e nətəlɨgən u rəhatəmlau o noorən rəhatəmlau natɨmnat."
15 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Oatəto wɨr itəmat. Otahtosɨg-in wɨr itəmat məmə onəkəsotuwamən itəmat iaumɨs mɨn, məto-inu nəukətɨ nəmegəhən, in sənəmə nautə tepət."

16 Kən təmuəh nimaa nəghatən u məmə, "Suah kit, rəhan nautə tepət, kən rəhan nasumən tatol nɨpətɨn tepət.
17 Kən təmən-ipən atɨp kəm in məmə, '? Oekahrol min-nulan, məto-inu rəhak nimə mɨn kɨnəsotahmenən məmə ekəlɨn-pən nɨgak nagwənən mɨn lan?'

18 "Kən in təmən məmə, 'Təwɨr məmə ekol nu-lan. Ekəmki-rəkɨs nimə mɨn u, kən ekiləkɨn nimə neen mɨn itəm iahgin məsɨn. Kən ekəlɨn-pən nɨgak nagwənən, ne rəhak nautə mɨn ikɨn.

12:11: Mak 13:11; Luk 21:12-15 **12:15:** 1 Tim 6:9-10

19 Kən ekɨtun nənən məmə, rəhak natɨmnat tepət
tepət tahmen o nup tepət. Kən roiu ekameg,
mətagwən, matənɨm, kən matəto nagienən təwɨr
əm nulan matuwɨn.'
20 "Məto Uhgɨn təmən-ipən kəm in məmə, '! Ik
ialməl! Roiu əm lapɨn, onakɨmɨs. ?Okahrol rəham
natɨmnat u tatəməhl nəmargətain?' "
21 Kən Iesu təmən məmə, "Uhgɨn otol əm nəhlan
kəm netəmim itəm kotargətain nautə tepət məmə
in rəhalat, məto nɨkin təsəht pɨkən nolən wɨr mɨn
itəm Uhgɨn tolkeike."

Əsotətəlɨg pɨkən natɨmnat rəha nɨpətɨtəm (Mat 6:19-21, 25-34)

22 Kən Iesu təmən kəm rəhan netəmim mɨn
məmə, "Məto-inu o nolən əh, iatən kəm itəmat
məmə, nəsotətəlɨg-in pɨkən natɨmnat rəha
nəmegəhən rəhatəmat məmə onəkotun naka, kən
məsotətəlɨg-in pɨkən natɨmnat rəha nɨpətɨtəmat
məmə onəkotuwɨn-in natɨmnat naka.
23 Əsotətəlɨg-in pɨkən məto-inu nəmegəhən
rəhatəmat taprəkɨs-in nagwənən, kən nɨpətɨtəmat
taprəkɨs-in napən mɨn rəha nuwɨn-inən.
24 Otəplan-tu mənɨg mɨn, ilat kəsotasumən, kən
məsotəuləkən, kən rəhalat nimə rəha nagwənən
tɨkə, məto Uhgɨn tətagwən ilat. ! Məto Uhgɨn
tolkeike pɨk itəmat taprəkɨs-in mənɨg mɨn!
25 ?Nɨkitəmat təht məmə rəhatəmat nətəlɨgən pɨk
tɨtun nolən rəhatəmat nəmegəhən təfəməh? !Kəp!
Nolən rəha nətəlɨgən pɨk təsafin-pənən aua kitiəh
əm e rəhatəmat nəmegəhən.

12:21: Mat 6:19-20

26 ?Məto okəmə itəmat nəsotɨtunən nolən nat
əkəku kit tol nəhlan, tahro nakoatətəlɨg-in pɨk
natɨmnat pɨsɨn pɨsɨn mɨn e nəmegəhən rəhatəmat?
27 “Nɨkitəmat təht-tu nolən rəha nəguɨ-nɨg mɨn
itəm koatəguɨn. Ilat kəsotol wəkən, məsotəhlən
rəhalat napən. Məto ekən kəm itəmat məmə aupən,
Kig Solomon rəhan nautə tepət, kən rəhan napən
təwɨr pɨk, məto rəhan napən mɨn kəsotəwɨrən
taprəkɨs-in nəguɨ-nɨg mɨn.
28 Nəguɨ-nɨg mɨn əh koatətul rəha nian kitiəh əm,
kən olawɨgin, netəmim kotaan ilat e nɨgəm, məto
Uhgɨn in tatol ilat kotəwɨr kotəwɨr. ?Kən nɨkitəmat
təht məmə in otos-ipɨnə napən kəm itəmat, o kəp?
!Əwəh! Rəhak netəmim, rəhatəmat nahatətəən in
natiəkəku əm.
29 “Təsəwɨrən məmə nɨkitəmat tatəht pɨk
natɨmnat o nəmegəhən rəhatəmat, kən nian rafin
nakotegəs-in nagwənən nɨgɨtəmat ne nənɨmən
nɨmɨtəmat.
30 Nɨkitəmat təsəht pɨkən natɨmnat mɨn əh, məto-
inu netəm kəsotahatətəən e Uhgɨn, ilat koategəs-
in natɨmnat mɨn əh. Rəhatəmat Tata in tɨtun
natɨmnat itəm nəkotəkəike motos o nəmegəhən
rəhatəmat.
31 Məto nakotətəlɨg-in pɨk natɨmnat rəha
nərəmərəən rəha Uhgɨn motol tətul aupən e
nəmegəhən rəhatəmat, kən in otos-ipɨnə mɨn kəm
itəmat natɨmnat mɨn rəha nəmegəhən ikɨn-u e
nətueintən.
32 “Əsotəgɨnən, itəmat sipsip mɨn u rəhak itəm
itəmat noan məsɨn əm, məto-inu Tata rəhatəmat
nɨkin tagien pɨk məmə onəkotatɨg ahgin rəhan
nərəmərəən, kən in otehm wɨr itəmat, kən itəmat
mɨn onəkotərəmərə itəmat min.

33 Otosalɨm-in rəhatəmat natɨmnat mɨn, kən
motos-ipən məni lan kəm ian-rat mɨn. Nian
nəkotol təwɨr min-nulan, in tahmen-pən məmə
nəkotol rəhatəmat pokɨs rəha məni itəm otəsəratən
nian kit, kən nakotələhəu-pən rəhatəmat natɨmnat
itəm təwɨr əpəh e nego e neai. Kən ikɨn əh, okol
iakləh mɨn kəsotuwɨnən iuəhkɨr motakləh-in, kən
okol wɨn mɨn kəsotərəkɨnən natɨmnat mɨn əh.
34 Iatən nəhlan məto-inu, ikɨn pəhruən
rəhatəmat natɨmnat wɨr mɨn koatəməhl ikɨn, kən
nɨkitəmat otəkəike matəht natɨmnat mɨn əh-ikɨn
əh."

Netəmim rəha Iesu kotəkəike moatətul matɨp o rəhan nuwamən

35 Kən Iesu təmən məmə, "Pəs nəkoatətul matɨp
nian rafin, tahmen-pən əm məmə nakoatuwɨn-in
napən mɨn rəha wək, kən moatehm wɨr məmə
rəhatəmat lait otatuəp e nian rafin.
36 Onəkotəkəike motahmen-pən e iolwək mɨn
rəha iərəmərə kit itəm tatɨsɨ-pən e lafet kit rəha
marɨt. Kən nian in tatuwa matəht-əht toa, kən roiu
əm, ilat koaterəh e toa məmə otuwa imə.
37 Iolwək mɨn itəm koataiir moatətul matɨp nian
iərəmərə tatuwa, ilat okotehm motos nəwɨrən rəha
iərəmərə. Nɨpahrienən ekən kəm itəmat məmə, in
otuwɨn-in napən rəha wək, kən maun-in ilat məmə
okotuwa kəpələh, kən in otehm wɨr ilat mətagwən
ilat.
38 Kən okəmə iərəmərə tatuwa lapɨn e napinəpən
tɨnəlis kɨnkɨn lan, e nian mənɨg mɨn kɨnotətuoun
kɨnoatɨmnən lan, məto iolwək mɨn ilat koatətul
matɨp əm, kən in otol təwɨr agɨn kəm ilat.

12:33: Luk 18:22 **12:35:** Mat 25:1-13

39 Kən itəmat nəkotəkəike motɨtun məmə, okəmə
suah kit tɨtun nian ətuatɨp itəm iakləh otuwa e
rəhan nimə məmə otakləh, kən in okol təsapɨlən, in
tatətul matɨp matehm wɨr rəhan nimə məmə iakləh
otəsuwamən imə.
40 Kən itəmat, nian rafin nəkotəkəike moatətul
matɨp məto-inu io Nətɨ Etəmim ekuwa mɨn e nian
itəm itəmat nakəsotɨtunən."
41 Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, "Iərəmərə.
?Nakatuəh nimaa nəghatən rəhatɨmat əm, o rəha
netəmim rafin?"
42 Kən Iərəmərə tatən məmə, "?Pah u in iolwək
itəm tenatɨg kən tatol rəhan wək e nian mɨn rafin e
nolən itəm təwɨr? ?Kən iərəmərə kit otɨləs-ipər pah
in otuwa etəm-iasol rəha iolwək mɨn e nimə rəhan
məmə in otoor nagwənən nɨgɨ iolwək mɨn rafin e
nian ətuatɨp rəhan?
43 Kən nian iərəmərə rəha suah əh tatiet-arəpa,
kən məplan məmə in tatol-wɨr rəhan wək, kən in
otol təwɨr kəm iolwək əh.
44 Nɨpahrienən iakatən kəm itəmat məmə,
iərəmərə in otɨləs-ipər iolwək əh tuwa mol etəm-
iasol lan məmə in otərəmərə e natɨmnat rafin
rəhan.
45 ?Məto tahro? Kəm-naka iolwək un nɨkin
otəht məmə, 'Rəhak etəm-iasol təsuwamən nuwəh.
Okotəsuwa uəhaiən.' Kən iolwək əh tɨnətuoun
matoh iolwək mɨn nɨpɨtan ne nəman, kən muwɨn
mətagwən matənɨm mətapɨs. ?Kən iərəmərə otol
naka?
46 Iərəmərə rəha suah un otiet-arəpa ron e nian
kit itəm in təməsɨtunən kən məsətul matɨpən ron.
Kən iərəmərə otos-ipən nalpɨnən asol kəm in, kən

12:39: Mat 24:43-44; 1 Tes 5:2 **12:44:** Mat 25:21,23

otiləs-ipən in tuwin matig ilat netəm min u itəm
kəsotolən rəhan nəghatən.
47 “Iolwək əh itəm tinitun rəkis nəghatən rəha
iərəmərə rəhan, məto in təsətul matipən məmə otol
wək min əh, kən okoh in təto nahmməən.
48 Məto iolwək itəm in təsitunən nəghatən
min rəha iərəmərə, kən matol natimnat itəm
təsətuatipən itəm otəkəike mos nalpinən ron, kən
okoh mətig əm iolwək u. Etəmim itəm Uhgin
tatos-ipən natimnat tepət kəm in, in otəkəike
mol natimnat tepət. Kən etəmim itəm katələhəu-
pən natimnat tepət e nelmin, okatətapəh-in min
natimnat tepət ron.”

Iesu tatol netəmim koatoor ilat min

49 Kən Iesu təmən məmə, “Emuwa məmə
ekəhlman nigəm e nətueintən, kən okəmə roiu
əh nigəm əh tinatuəp rəkis, kən nikik otagien.
50 Nian əskasik kit itəm otuwa e rəhak
nəmegəhən, tahmen e nolə baptais kit, kən nikik
titahmə lan mətoarus-pən tinol namnun.
51 ?Nikitəmat təht məmə emuwa məmə ekələhəu
nəmə̇linuən e nətueintən? !Kəp! Eməsuwamən
məmə ekələhəu nəmə̇linuən, məto emuwa məmə
ekol netəmim kotoor ilat min.
52 Kən tətuoun u-roiu, okəmə netəmim faif e
latuənu kit, kən kotoor ilat min, kisil katəhaləhai
kəiu, kən kəiu katuəhai kisil.
53 Tata in otəhai nətin iərman, kən nətin əh otəhai
rəhan tata. Kən mama in otəhai nətin pətan, kən
nətin əh otəhai rəhan mama. Kən pətan otəhai
uhun, kən uhun otəhai nəgon.”

12:46: Mat 24:45-51 **12:47:** Jem 4:17 **12:48:** Mat 10:34-36
12:50: Mak 10:38-39 **12:53:** Maeka 4:6

Netəmim okotəkəike motɨtun nəmtətin mɨn
(Mat 16:1-4; Mak 8:11-13)

54 Kən in təməghat mɨn kəm nɨmanin netəmim
matən məmə, “Nian nakotehm nɨmal napuə mɨn
okotər, kən nakotən uəhai əm məmə otəfɨk, kən otol
mihin.
55 Kən nian nəkotəplan məmə nuwɨg təmɨləs
kərpəp,* nakotən məmə nape-apeən otuwa, kən
otol mihin.
56 !Ei! !Rəhatəmat nənən təwɨr, məto nɨkitəmat
tamkɨmɨk! Itəmat nakoatəmə nəkotɨtun pɨk
natɨmnat mɨn, kən motɨtun nehmən nɨməptən ne
neai, kən nəkotɨtun məmə nian otuwa min-nulan,
kən otol nəhlan. ?Məto tahro nakəsotɨtunən nɨpətɨ
nəmtətin mɨn itəm nakoatəplan əh-roiu?
57 “?Tahro nakəsotɨtəpunən suatɨp itəm tətuatɨp
məmə onəkotətəu-pən?
58 Nian suah kit otɨləs ik nakuwɨn e kot, kən nian
natualiwək e suatɨp, kən təwɨr məmə nakuaupən
muəghat muən wɨr rəhatəmlau nəratən. Okəmə
nəkəsioal mihinən, kən otɨləs ik muwɨn e kot, kən
etəm-iasol rəha kot otegəhan-in-pən ik e nelmɨ
polis, kən polis otɨləs ik muwɨn mahtosɨg-in ik e
kalapus.
59 Iatən kəm ik məmə, okəmə tol nəhlan, okol
nəsietən e kalapus mətoarus nakətou rafin agɨn
nalpɨnən rəham.”

13

Netəmim okotəkəike motəuhlin ilat e rəhalat

---

* **12:55:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, “Nian nakotəto nɨmətag itəm tatɨsɨ-pis,” məto-inu əpəh Isrel, nape-apeən tatuarisɨg nɨmətag itəm tatɨsɨ-pis. **12:59:** Mat 5:25-26

nolən rat mɨn

1 Kən e nian əh, netəmim neen kəmotuwa kən-
ipən kəm Iesu məmə netəm Kalili neen koatoh nat
megəh mɨn məmə okotol sakrifais lan kəm Uhgɨn,
kən nian kitiəh mɨn əm, mopael mɨn rəha kapman
u Pailat kəmotuwa motohamnu ilat, kən nɨtalat
nat megəh mɨn kəmotol əm kitiəh kətaiu.*
2 Kən Iesu təmən-ipən məmə, "?Tahro? ?Nɨkitəmat
təht məmə nɨmɨsən əskasɨk tol min-nulan rəha
netəm Kalili əh, tatəgətun məmə ilat netəm rat
taprəkɨs-in netəmim rafin rəha Kalili?
3 ! Kəp! Iatən kəm itəmat məmə təsol mihinən
nəhlan. Məto okəmə itəmat nakəsotəuhlinən
itəmat e nolən rat mɨn rəhatəmat, kən itəmat mɨn
onəkotɨmɨs.
4 ?Kən tahro e netəm eitin rəha Saeloam itəm nimə
əfəməh təmiet məfətain ilat kotɨmɨs? ?Nɨkitəmat
təht məmə natɨmnat mɨn əh tatəgətun məmə
nəmegəhən rəhalat tərat taprəkɨs-in netəmim
rafin əpəh Jerusalem?
5 ! Kəp! Iatən kəm itəmat məmə təsol mihinən
nəhlan. Məto okəmə itəmat nakəsotəuhlinən
itəmat e nolən rat mɨn rəhatəmat, kən itəmat mɨn
onəkotɨmɨs."
6 Kən təmuəh nimaa nəghatən u məmə, "Etəmim
kit təməfe nɨg kit əpəh e rəhan nasumən, nərgɨn
u fik. Kən nian nup mɨn neen təmuwa mɨnuwɨn
rəkɨs, suah u təmuwɨn nian tepət mateam-in noa
nɨg u, məto tɨkə, məto-inu təsoeən.
7 Kən in təmən kəm suah u tatehm nasumən
məmə, 'Əplan-tu. Emuwa mateam-in noa fik

* **13:1:** Netəm Isrel kəmotaut o nɨmɨsən rəha netəm mɨn əh
məto-inu ilat koatatɨg e Nimə Rəha Uhgɨn u tasim, kən moatol nat
itəm Lou tatən. **13:2:** Jon 9:2

u mɨnos nup kɨsɨl, məto esehmən noa nɨg kit
ne. Ahtɨhl rəkɨs. Təsəwɨrən məmə tatətulosɨg e
nɨməptən rəha nasumən.'
8 Kən suah u tatehm nasumən tuhalpɨn rəhan
nəghatən məmə, 'Etəm-iasol, əpəs əm tos nup kitiəh
mɨn əm. Kən ekel nɨsɨp mɨtəlau e nəukətɨn, kən
masitu lan məmki-pən nɨsɨp wɨr.
9 Kən okəmə tatoe e nup əh-ikɨn, kən təwɨr əm.
Məto okəmə kəpə, ik nəkɨtun nəte rəkɨsən.' "

Iesu təmol-wɨr pətan kit e Sapat

10 Kən e Sapat kit, Iesu tatəgətun netəmim əpəh
imə e nimə kit rəha nuəfɨmɨnən.
11 Kən pətan kit əh-ikɨn itəm narmɨn rat tətatɨg
lan e nup eitin, kən tatol məmə məntaan tatəfaiu
e nian rafin, kən məsətul ətuatɨpən.
12 Kən nian Iesu təmehm in, kən təmaun-in
məmə otuwa ron, kən tatən kəm in məmə, "Pətan.
Io iatɨkɨs rəkɨs rəham nɨmɨsən, kol təsaskəlɨm
mɨnən ik."
13 Kən Iesu təmələhəu-pən nelmɨn lan, kən əmun
roiu agɨn-əh mɨn əm, təmətul ətuatɨp mɨnəwɨr, kən
mɨnatənwiwi Uhgɨn.
14 Məto etəm-iasol rəha nimə rəha nuəfɨmɨnən,
nɨkin təmahmə məto-inu Iesu təmol-wɨr pətan
u e nian rəha Sapat. Kən in təmən-ipən kəm
netəmim məmə, "Nian sikis rəhatəmat o nol
wəkən. Nəkotɨtun nuwamən e nian mɨn əh məmə
in otol-wɨr itəmat lan, məto e nian rəha Sapat, okol
nəsotuwamən lan."
15 Kən Iərəmərə təmən-ipən kəm in məmə, "!
Rəhatəmat nənən təwɨr, məto nɨkitəmat tamkɨmɨk!

13:7: Luk 3:9 **13:8:** 2 Pita 3:9,15 **13:14:** Eks 20:9-10; Dut 5:13-14

?Pah u e nɨkitəmat e nian rəha Sapat, kən təsɨkɨsən
rəhan pɨlɨk o togki itəm təmərु ətain, masɨg muwɨn
tətanəm nəhau? !Kəp! Itəmat rafin nəkoatol min-
nəhlan.
16 Məto pətan əh, in noanol kit rəha Epraham,
itəm Setan təməlis o nup eitin. Tətuatɨp əm məmə
io ekəike mɨkɨs kən mosmegəh in e nian rəha
Sapat."
17 Kən nəghatən rəha Iesu təmol rəhan tɨkɨmɨr
mɨn kəmotaulɨs. Kən netəmim rafin, nɨkilat
tətagien o wək wɨr agɨn mɨn itəm Iesu tatol ilat.

Iesu təmuəh nimaa nəghatən kəiu e nərəmərəən rəha Uhgɨn
(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

18 Kən Iesu təmən məmə, "? Nərəmərəən rəha
Uhgɨn in tahmen e naka? ?Kən io oekən nəghatən
naka kən məgətun lan?
19 Nərəmərəən rəha Uhgɨn, in tahmen-pən e noa
nəpɨk† itəm natiəkəku, kən suah kit təmɨləs məfe e
rəhan nasumən. Kən nɨkutin tɨnəwiə mɨnol iahgin,
kən mənɨg ilɨs mɨn kotuwa moatol-pən nimaalat e
nelmɨn mɨn."
20 Kən təmən mɨn məmə, "?Iatəgətun nərəmərəən
rəha Uhgɨn məmə in tahmen-pən e naka?
21 In tahmen-pən e is noan məsɨn itəm pətan kit
tətalkin e flaoa tepət itəm kəmol-pən e pesɨn asol,
kən tətahl flaoa rafin tətasis matol iahgin."

Toa əkəku
(Mat 7:13-14, 21-23)

13:15: Luk 14:5 † **13:19:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, "nɨkuti mastat." Mastat in nɨg kit itəm nɨkutin in natiəkəku. Tatəwiə əpəh ikɨn Isrel, məto tɨkə əpəh Ntən.

22 Kən nian Iesu təmaliwək matuwɨn Jerusalem,
kən matəgətun netəmim e taon mɨn ne latuənu
mɨn.
23 Kən suah kit təmətapəh ron məmə, “?Iərəmərə,
netəmim noan məsɨn əm itəm Uhgɨn otosmegəh
ilat?”

Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə,

24 “Iatən kəm itəmat məmə onəkotəkəike
motalkut pɨk məmə nakotuwɨn-pən e toa itəm
natiəkəku tatuwɨn e nego e neai, məto-inu
netəmim tepət itəm okotalkut məmə okotuwɨn
imə, məto ko kəsotuwɨnən.
25 Məto o nian kit, iərəmərə rəha nimə əh in
otətul mahtosɨg e rəhan toa. Kən itəmat itəm
nəsotuwamən əh imə e toa itəm natiəkəku əh,
onakoatətul ihluə moatəht-əht toa moatən məmə,
‘Awi, Iərəmərə. !Erəh e toa otɨmat!’ Məto in otən
məmə, ‘Ekəruru agɨn-əh itəmat.’
26 Kən itəmat nakotətuoun moatən məmə,
‘Iərəmərə, kitat kəmotagwən kələh, kən ik
nəmatəgətun itɨmat əpəh e rəhatɨmat ikɨn.’
27 Məto in otən-ipɨnə məmə, ‘Io ekatən kəm
itəmat məmə ekəruru agɨn-əh itəmat. Itəmat rafin
netəm nakotərat agɨn. !Otuwɨn isəu ron io!’

28 “E nian əh itəmat onəkotehm Epraham, ne
Aisak, ne Jekop, ne ien mɨn aupən koatatɨg e nego
e neai itəm Uhgɨn tatərəmərə lan, məto itəmat
onakoatətul ihluə kən okərakin-iarəp itəmat, kən
onəkotasək, moatəgətain nəluɨtəmat, moatəto
tərat.
29 Kən netəmim okotɨsɨ-par, kən motɨsɨ-pah,
kən motɨsɨ-pəhap, kən motɨsɨ-pis, məmə okotuwɨn

13:25: Mat 25:10-12 **13:27:** Sam 6:8 **13:28:** Mat 8:11-12

motəpələh motagwən e nego e neai itəm Uhgɨn
tatərəmərə lan.
30 Kən təwɨr məmə nəkotɨtun məmə, netəmim
neen itəm koatuarisɨg əh-roiu, ilat okotuwa
motətul aupən. Kən netəmim neen itəm koatətul
aupən əh-roiu, ilat okəpanotuwa motətul uarisɨg.”‡

Herot təmolkeike məmə in otohamnu Iesu (Mat 23:37-39)

31 Kən e nian əh, Farisi mɨn neen kəmotuwa
motən-ipən kəm Iesu məmə, “Təwɨr məmə nakiet
uəhai əm u ikɨn-u matuwɨn, məto-inu Herot An-
tipas tolkeike məmə otohamnu ik.”
32 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Herot
Antipas in iol keko-eko, tahmen e kuri iarupɨn
itəm tətagwən mɨtə. Otuwɨn motən-ipən kəm in
məmə io ekatən məmə, ‘Ehm-tu. Nian əkuəkɨr əm
əh-ikɨn tətatɨg itəm io ekəhg-iarəp narmɨn rat mɨn
e netəmim, kən matol-wɨr nɨmɨsən rəha netəmim,
kən uarisɨg e nian kɨsɨl lan, kən ekol namnun rəhak
wək.’
33 “Nat əpnapɨn Herot təmən nəhlan, məto io
ekəike matətəu-pən rəhak suatɨp matuwɨn u-roiu,
ne olawɨg, ne oniəh muwɨn miet-pən Jerusalem.
Inu ikɨn ətuatɨp itəm okotəkəike kɨsiai-in ien mɨn
ikɨn. Məto Jerusalem əm, katohamnu ien mɨn rəha
Uhgɨn ikɨn.
34 “! Awe, netəm Jerusalem, netəm Jerusalem!
Itəmat nakotohamnu ien mɨn rəha Uhgɨn, kən

13:29: Sam 107:3 **13:30:** Luk 14:9; Mak 9:35; 1 Kor 4:9; Mat 20:8 ‡ **13:30:** Netəm Isrel, nɨkilat təht məmə ilat koatətul aupən e netəmim rafin. Kən nɨkilat təht məmə Iaihluə mɨn kotərat əm. Məto Iesu təmə netəmim tepət rəha Isrel okəsotuwɨnən e nego e neai, kən Iaihluə mɨn tepət, ilat okotuwɨn e nego e neai.

netəmim itəm Uhgɨn təmahl-ipa kəm itəmat,
nəkotahtɨmnu ilat e kəpiel apɨn, inəh netəm u rəha
Uhgɨn itəm koatos nəghatən rəhan. Nian tepət
iatəg-əfəməh-in nelmək məmə iatəmɨk-əfɨmɨn wɨr
itəmat matos wɨr itəmat, tahmen-pən e mənɨg itəm
tatu nenətɨn mɨn e nɨkwɨn, məto itəmat nɨkitəmat
təsagienən ron kən motapəs io.
35 Kən nəkotɨtun məmə Uhgɨn təmapəs itəmat,
kən iakatən kəm itəmat məmə okol nəkəsotehmən
io matuwɨn matuwɨn mətoarus nakotən məmə, '!
Iərəmərə Uhgɨn tətatɨg ilau suah u itəm tatuwa e
nərgɨn!' "

14

Iesu təmuwɨn əpəh rəha Farisi kit ikɨn

1 E nian rəha Sapat kit, Iesu təmuwɨn e nimə rəha
etəm-iasol kit rəha Farisi mɨn məmə okotagwən,
kən netəmim koatɨsɨlu wɨr məmə okotehm-tu naka
əh otol.
2 Kən inəh Iesu tatəpələh ikɨn, suah kit tatɨmɨs e
nɨmɨsən rəha kasis-asis, tatəpələh iuəhkɨr əm ron.
3 Kən Iesu təmətapəh o iəgətun mɨn rəha Lou ne
Farisi mɨn məmə, "? Tahro? ? Lou tategəhan-in
məmə suah kit otol-wɨr netəm koatɨmɨs kotəmegəh
mɨn e nian rəha Sapat, o kəp?"
4 Məto ilat kəsotənən nat kit ne. Kən Iesu təmos
suah un, mol nɨpətɨn təwɨr mɨn, kən mahl-ipən
tatuwɨn.
5 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, "?Okəmə itəmat
kit, rəhan suakəku, o rəhan kau otiwɨg-pən pɨkən e
noakɨmɨl asol e nian rəha Sapat, kən in otol naka?

13:35: Sam 118:26; Mat 21:9; 23:39; Mak 11:9-10; Jon 12:13 **14:3:** Luk 6:9

In otəkəike muwɨn mɨləs-irəkɨs uəhai əm. ?Pah u
etəmat otəsol mihinən?”
6 Kən nəghatən rəhalat təmɨkə məmə okotən.
7 Kən Iesu təmehm netəmim neen itəm kəmaun-
in ilat o nagwənən, kən kəmotuwa imə motɨtəpun
ikɨn mɨn rəha nɨsiaiiən məmə okotəpələh aupən
ikɨn. Kən təmən-ipən kəm ilat məmə,
8 “Okəmə etəmim tətaun-in ik məmə onəkuwa o
nagwənən kit rəha marɨt, kən nəsuwɨnən məpələh
ikɨn rəha nɨsiaiiən. Məta suah kit in ilɨs katɨsiai-in
pɨk tuwa,
9 kən etəm-iasol rəha nimə otən kəm ik məmə,
‘Agɨm. Pəs suah u in təpələh u ikɨn-un.’ Kən on-
akaulɨs məto-inu nakəkəike muwɨn məpələh ləhau
agɨn itəm nɨsiaiiən tɨkə ikɨn.
10 Məto okəmə suah kit tətaun-in ik məmə
nakuwɨn magwən e lafet kit, kən təwɨr məmə
nakɨtəpun ikɨn nɨsiaiiən tɨkə ikɨn. Kən tol nəhlan,
nian etəm-iasol rəha nimə tatuwa, in otən kəm ik
məmə, ‘Rəhak etəmim, uwɨn məpələh ilɨs, ikɨn rəha
nɨsiaiiən.’ Kən inu otɨləs-ipər nərgəm e nɨganəmtɨ
netəmim rafin əh imə.
11 Ekən nəhlan məto-inu etəm tatɨləs-ipər atɨp in
məmə in otuwa etəm-iasol, Uhgɨn otɨləs-iəhau in.
Məto etəmim itəm tatɨləs-iəhau atɨp in, Uhgɨn otɨləs-
ipər mol tuwa etəm-iasol.”
12 Kən Iesu təmən-ipən kəm etəm-iasol rəha
nimə məmə, “Okəmə natol nagwənən asol kit e
nərauiəgən o lapɨn, təsəwɨrən məmə nakaun-in ik
mɨn neen, ne piam mɨn, ne rəham noanol mɨn, ne
netəm rəhalat nautə tepət itəm kotatɨg kɨtəlau lam.
Okəmə natol mihin, kən məta, ilat mɨn okotaun-in

14:5: Mat 12:11; Luk 13:15 **14:8:** Prov 25:6-7 **14:11:** Mat 23:12; Luk 18:14

ik məmə nakuwɨn motagwən itəmat min, kən ilat okotalpɨn nat nəmol kəm ilat.
13 Məto nian natol lafet kit, kən onakəkəike maun-in ian-rat mɨn, ne netəm nɨpətɨlat məsɨn tərat, ne ielkɨn rat mɨn, ne netəm nɨganəmtɨlat təpɨs, məmə okotuwa nakotagwən.
14 Kən Uhgɨn otawte-in rəhan nəwɨrən kəm ik, məto-inu okol ilat kəsotalpɨn agɨn-əhən nat nəmol kəm ilat. Məto e namnun nian, nian netəm kotətuatɨp okoatəmegəh mɨn, kən Uhgɨn otətou ik lan."

Nimaa nəghatən rəha nagwənən asol (Mat 22:1-10)

15 Kən ilat kit əh-ikɨn itəm tətagwən təmətо nəghatən əh, kən təmən-ipən kəm Iesu məmə, "Təwɨr pɨk o etəmim itəm otuwɨn əpəh e nego e neai itəm Uhgɨn tatərəmərə lan, kən magwən e lafet asol rəhan."
16 Məto Iesu təmən kəm in məmə, "Nian kit, suah kit təmol nagwənən asol kit rəhan, kən maun-in netəmim tepət məmə okotuwa kagwən kələh ilat min.
17 Kən e nian rəha nagwənən, in təmahl-ipən rəhan iolwək məmə otuwɨn mən-iarəp kəm netəmim itəm təmaun-in rəkɨs ilat. Kən tən-ipən kəm ilat məmə, 'Otuwa kagwən, məto-inu enol əpenə-penə rəkɨs e nagwənən.'
18 Məto ilat rafin kəmotapəs nuwɨnən moatən məmə okol kəsotuwamən. Kit təmaupən mən kəm in məmə, 'Kəsi. Ən-tu kəm rəham iərəmərə məmə ko esɨmnən məto-inu, emos-nəmtɨn əm nɨməptən kit, kən ekəike muwɨn mətag.'

14:14: Jon 5:29 **14:15:** Luk 13:29

19 “Kən kit mɨn təmə, ‘Kəsi. Ən-tu kəm rəham
iərəmərə məmə ko esɨmnən məto-inu, emos-
nəmtɨn əm kau ten rəha niuwən kat, kən ekəike
muwɨn mehm pitən rəhalat mɨn wək.’
20 “Kən kit mɨn təmə, ‘Ən-tu kəm rəham iərəmərə
məmə ko esɨmnən məto-inu, kəmit rəhak pətan ka
latuənu əh-roiu.’
21 “Kən iolwək təmuwa mən-ipən kəm rəhan
etəm-iasol. Kən etəm-iasol un nɨkin təmahmə
təmahmə, kən təmən kəm rəhan iolwək məmə,
‘Uwɨn uəhai e suatɨp ne ikɨn mɨn neen e taon
meam-in ian-rat mɨn, ne netəm nɨpətɨlat məsɨn
tərat, ne netəm nɨganəmtɨlat təpɨs, ne ielkɨn rat
mɨn, kən mit ilat motuwa.’
22 Kən in təmol əm məmə rəhan etəm-iasol təmən
mihin ne, kən təmɨtəlɨg-pa mən-ipən məmə, ‘Etəm-
iasol. Natɨmnat rafin itəm nəmən, io enol rəkɨs,
məto nagwənən tepət əh-ikɨn kən nimə tahmen e
netəmim neen mɨn.’
23 “Kən etəm-iasol təmən kəm iolwək məmə, ‘Kən
uwɨn e suatɨp, ne ikɨn mɨn rafin ihluə e taon, kən
uwɨn muəh nɨkilat məmə ilat okotuwa imə, məmə
nimə u rəhak otəkəike mər wɨr.
24 Məto ekən kəm ik məmə netəm emaun-in
ilat aupən, ko kəsotun asgəwɨnən nagwənən məsɨn
rəhak.’ ”

Nolən rəha nətəu-pənən Iesu

25 Netəmim tepət tepət koatuarisɨg-in Iesu e
suatɨp. Kən in təmeirair mən-ipən kəm ilat məmə,
26 “Okəmə suah kit tolkeike məmə otuwa
muarisɨg-in io, in otəkəike mos io ekətul aupən
e rəhan nəmegəhən. In otəkəike molkeike io
maprəkɨs-in rəhan tata ne mama ne rəhan

14:20: 1 Kor 7:33

pətagwəhl ne nətɨn mɨn ne pian mɨn ne wɨnɨn
mɨn, ne in atɨp mɨn.* Okəmə təsol mihinən, kən
ko in təsahmenən məmə otuwa mol rəhak lan
etəmim.
27 Kən etəmim pah itəm təsɨləsən rəhan nɨg
kəluau mətəu-pa io, kən ko in təsahmenən məmə
otuwa mol rəhak lan etəmim.
28 “Okəmə itəmat kit tolkeike məmə otiləkɨn nimə
asol kit kaifəməh, kən in otaupən məpələh mehm
wɨr məni rəha natɨmnat mɨn məmə otehm rəhan
məni məmə tahmen, o kəp.
29 In tatol nəhlan məto-inu okəmə in təsaupənən
mehm wɨr məni ron, kən in tatətuoun matol
fauntesen† əm, məto tɨnəruru nol rafinən, kən
netəmim rafin itəm okotuwa motehm, kən
okotalah-əmnu moatən məmə,
30 ‘Əplan-tu. Suah u təmətuoun əm rəhan nimə,
məto tɨnəruru nol rafinən.’
31 “Kən okəmə kig kit rəhan mopael ilat ten-
taosan əm, tatəto namnusən məmə kig pɨsɨn
kit mɨn itəm rəhan mopael mɨn tuente-taosan
tatuwa məmə okuəluagɨn, kən otəsuwɨn uəhaiən o
nəluagɨnən. Aupən ikɨn, otəkəike məpələh mehm
wɨr məmə in tɨtun nol winən, o kəp.
32 Okəmə tɨtun məmə okol təsol winən, in
otəkəike mahl-ipən netəmim neen kotuwɨn
motehm rəhan tɨkɨmɨr nian in əpəh isəu əh, kən
okotətapəh o nəmə̇linuən.

---

* **14:26:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, suah itəm tolkeike məmə otuarisɨg-in Iesu, in tatəkəike metəhau rəhan mɨn. Məto nɨpəti nat u məmə, kitat okotolkeike rəhatat mɨn, məto kotəkəike molkeike pɨk agɨn Iesu. **14:26:** Luk 9:23 † **14:29:** Nəghatən u “fauntesen,” tatəghat-in kəpiel mɨn itəm kaupən katəlɨn o niləkɨnən nimə.

33 Kən e nolən ahmen mɨn əm, itəmat
nəkotəkəike motəpələh motehm wɨr nəmegəhən
rəhatəmat. Okəmə itəmat kit təsapəsən əh rəhan
natɨmnat mɨn rafin, kən ko in təsahmenən məmə
otuwa mol rəhak lan etəmim."
34 "Nian etəmim kit takiəh nien, kən nɨpətɨ nien
in təwɨr o nawɨrən nagwənən. Məto nian kɨnawɨr
rəkɨs nagwənən lan, kən nɨpatin təsəwɨr mɨnən o
nunən.‡
35 Kən okol kəsolən nat wɨr kit lan, kən netəmim
okotərakin əm. Etəm matəlgɨn tatɨg, təwɨr məmə in
otətəlɨg-in wɨr kən mɨtun nəghatən mɨn u."

15

Nimaa nəghatən e sipsip itəm təməlue (Mat 18:10-14)

1 E nian əh, netəmim tepət itəm koatos məni
rəha takɨs, ne netəmim tepət itəm nol təfagə rat,
kəmotuwa məmə okotətəlɨg-in Iesu. 2 Kən Farisi
mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou koatəghat rat Iesu o
netəm nol təfagə rat mɨn əh, moatən məmə, "Suah
əh, nɨkin tətagien əm məmə nol təfagə rat mɨn
koatuwɨn ron, kən motagwən kələh."
3 Kən e nəghatən mɨn u, Iesu təmuəh nimaa
nəghatən u məmə,

‡ **14:34:** Nəghatən ətuatɨp rəha Iesu təmə, "Sol in təwɨr, məto okəmə rəhan nətehenən tɨnɨkə, kən nat tɨkə otol tətehen mɨn." Məto sol rəha netəmim e nian mɨn əh, in təmol pɨləh-pɨləh e nat pɨsɨn itəm nətehenən tɨkə. Kən nian neen, okəmə nəhau tatol pɨləh-pɨləh e sol, kənu nətehenən tiet. Məto sol rəhatat u-roiu tosolən mihin. Nian rafin tətehen. **14:34:** Mat 5:13, Mak 9:50 **15:2:** Luk 5:30

4 “?Itəmat pah u, rəhan sipsip wan-hanrɨt, kən
kitiəh təməlue, məto in nɨkin təsəhtən? Okəmə
itəmat kit rəhan sipsip təmɨkə nəhlan, kən in
otəkəike mapəs rəhan nainti-nain sipsip koatun
kras moatətul əpəh təpiə ikɨn, kən in otuwɨn
mategəs-in itəm təməlue mətoarus-pən in otehm.
5 Kən nian in təmehm, təmɨləs-ipər məhun, kən
nɨkin tətagien.
6 Kən nian in təmiet-arəpa latuənu, in otəkəike
maun-in in mɨn neen, ne netəm kotatɨg motɨtəlau
lan, kən mən-ipən kəm ilat məmə, ‘Otuwa kotagien
kələh, məto-inu emehm mɨn rəhak sipsip itəm
təməlue.’ ”
7 Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən,
təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən iatən kəm itəmat
məmə, tahmen-pən əm əpəh e nego e neai. Okəmə
iol təfagə rat kit tatəuhlin rəhan nəmegəhən kəm
Uhgɨn, kən nagienən əpəh ilɨs e nego e neai o suah
əh in tepət, taprəkɨs-in nagienən o netəmim nainti-
nain itəm nɨkilat təht məmə kotətuatɨp məsotolən
nat kit tərat itəm okotəkəike motəuhlin nəmegəhən
rəhalat ron.”*

Nimaa nəghatən e məni təmɨkə

8 Kən Iesu təmatɨg məghat mɨn məmə, “?Okəmə
pətan kit rəhan məni ten kəmol e silfa, kən in
təmɨkɨl kitiəh, kən in otol naka? In otasiepən e lait
kit, kən mol pɨrum megəs-in wɨr əpəh imə matuwɨn
matuwɨn mehm.

15:4: Esik 34:11,16; Luk 19:10 * **15:7:** Iesu tatəghat-in Farisi mɨn itəm koatətəu-pən Lou rəha Moses, kən ilat koatən məmə kotətuatɨp, nat əpnapɨn nəratən tətatɨg e nɨkilat rafin.

9 Kən nian təmehm məni əh, in otaun-in rəhan
min neen ne netəm kotatig motitəlau lan, matən
məmə, ‘Otuwa kotagien kələh məto-inu emehm
rəkis məni ilou rəhak təmikə.’ ”
10 Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən,
təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən ekolkeike məmə
ekən kəm itəmat məmə, e nolən kitiəh min əm,
nagienən asol e niganəmti nagelo min əpəh ilis e
nego e neai, nian iol təfagə rat kit tatəuhlin rəhan
nətəligən matuwin o Uhgin.”

Nimaa nəghatən rəha nəti suah kit iərman itəm təməlue

11 Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Suah kit,
nətin iərman kəiu.
12 In əkəku lan tən-ipən kəm rəhalau tata məmə,
‘Tata. Oor nautə min rəham, mos-ipa rəhak u-
roiu.’ Kən rəhalau tata toor rəhan natimnat mos-
ipən kəm ilau.
13 “Kən təsuwəhən, nətin in əkəku lan tos rəhan
lan muwin mol-salim-in ilat, kən mos məni e nautə
min un miet iməlat ikin muwin e nəptən pisin kit
min isəu. Kən ikin əh, təmatərəkin rəhan məni e
nolən rat min matuwin matuwin.
14 Kən nian rəhan məni tinikə rafin, nəumis asol
tinitan e nitən əh, kən nəumis tinatus suah un, nigin
nagwənən tinikə.
15 Kən təmuwin matol wək kəm suah kit əh-
ikin əh, kən suah u təmahl-ipən məmə otuwin
mətagwən rəhan pikəs min.
16 Kən nəumis təmus pik məmə in tolkeike məmə
otun nagwənən nigi pikəs min, məto etəmim tikə
itəm otos-ipən nat kit kəm in.
17 “Kən nətəligən wir tinuwa min lan, kən
matətəlig-in məmə, ‘Kəsi. Roiu əh iolwək min rəha

tata, nɨgɨlat nagwənən tepət maprəkɨs, məto io
ekətatɨg u ikɨn-u, otəsuwəhən kən ekɨmɨs e nəumɨs.
18 Oekiet u ikɨn-u mɨtəlɨg-pən o rəhak tata, kən
mən-ipən kəm in məmə, “Tata. Io emol tefagə tərat
kəm Uhgɨn ne ik.
19 Roiu əh esahmenən məmə onəkaun-in io
məmə nətɨm. Məto aun-in io ekahmen-pən əm
məmə io iolwək əm kit rəham.” ’
20 Kən təmətul maliwək mɨnatuwɨn məmə otehm
rəhan tata.
“Məto nian təmatuwa əh əpəh isəu, rəhan tata
təmasɨpən məplan, kən təmasəkitun, maiu muwɨn
mɨləs muətain mətagien ron.
21 Kən netɨn tən-ipən kəm in məmə, ‘Tata. Io emol
tefagə tərat kəm Uhgɨn ne ik. Roiu əh esahmenən
məmə onəkaun-in io məmə nətɨm.’
22 “Məto rəhan tata taun-in rəhan iolwək mɨn
mən-ipən kəm ilat məmə, ‘!Ei! Otuwɨn uəhai motos
kot itəm in təwɨr maprəkɨs motuwa kuwɨn-in-pən
kəm in, kən motos rig motarɨgɨn-pən e noanelmɨn,
kən motos put ka kuwɨn-in-pən e nelkɨn,
23 kən motɨləs pɨlɨk itəm tasis-asis məwɨr motuwa
koh, pəs kotol kələh lafet lan rəha nətɨk,
24 məto-inu nətɨk u, in tahmen əm məmə təmɨmɨs
rəkɨs, məto roiu in tɨnəmegəh mɨn. In təməlue,
məto enehm mɨn.’ Kən ilat kɨnoatol lafet.
25 “Kən e nian əh, netɨn asol lan in əpəh e na-
sumən. Kən e nian təmatuwa mɨnuwa iuəhkɨr o
latuənu, kən mɨnəto netəmim koatol napuən mɨn,
moatol tanis.
26 Kən təmaun-in iolwək kit tuwa tətapəh ron
məmə, ‘?Ei, naka əh netəmim koatol?’

15:18: Sam 51:4 **15:24:** Efes 2:1,5

27 Kən tən-ipən kəm in məmə, ‘Piam təmuwa,
kən rəham tata təmoh pɨlɨk itəm tasis-asis məto-inu
piam tɨnɨtəlɨg-pa mɨn, kən in təsanən əm.’
28 “Kən nɨkin təmahmə, kən məmə, ‘Okol
esuwɨnən imə.’ Kən rəhan tata təmuwa ihluə
matəkəike kəm in məmə otuwɨn imə.
29 Məto tən-ipən kəm rəhan tata məmə, ‘Əplan-
tu. Kəmuatɨg nup tepət rəkɨs, kən iatol wək u
ikɨn-u tahmen-pən əm məmə rəham kit iolwək,
kən məsəhtən nəwiam kit ne. ?Məto tahro, tata?
Nəməsos-ipamən nat əkəku kit kəm io tahmen-pən
e nəni, məmə ekol nagwənən lan itɨmat io mɨn
neen.
30 Məto nətɨm əh itəm təmərəkɨn rafin rəham
nautə o nətouən nɨpɨtan mɨn lan rəha suatɨp, kən
nian tɨnɨtəlɨg-pən latuənu, kən nakətul matoh pɨlɨk
tasis-asis matol lafet lan rəhan.’
31 “Kən rəhan tata tən-ipən məmə, ‘Nətɨk. Nian
rafin kilau min ik kətuatɨg, kən natɨmnat rafin
rəhak in rəham.
32 Məto tətuatɨp əm məmə okotol lafet u mo-
tagien, məto-inu piam u tahmen-pən əm məmə
təmɨmɨs rəkɨs, məto roiu in tɨnəmegəh mɨn. In
təmɨkə, məto roiu kɨnotehm mɨn.’ ”

16

Nimaa nəghatən rəha etəm-iasol itəm tatol nolən teko-eko

1 Kən Iesu təmən kəm rəhan mɨn netəmim məmə,
“Suah kit rəhan nautə tepət, kən in təmos suah kit
tuwa etəm-iasol o rəhan iolwək mɨn. Kən rəhan
iolwək mɨn neen kəmotuwa moatən-ipən nəratən
rəha etəm-iasol əh kəm iərəmərə, moatən məmə,
‘Ei, suah əh tatərəkɨn rəham natɨmnat.’

2 Kən təmaun-in suah əh tuwa tatəghat kəm in
məmə, ‘?Ei, nəghatən naka mɨn u iakatəto katən
lam? Ekolkeike məmə nakos rafin nəghatən mɨn
rəha wək rəham muwa, məto-inu roiu ekahl-iarəp
ik e wək.’
3 “Kən etəm-iasol əh təmuwɨn matətəlɨg-in məmə,
‘Awe. Rəhak iərəmərə tolkeike məmə otərakin io e
rəhak wək u-roiu. ?Kən ekol naka əh-roiu? Nahgik
təsahmenən məmə ekel nɨsɨp mos məni ikɨn, kən io
iaulɨs pɨk o neasiə-inən məni o netəmim.
4 !Ei! Roiu əh enɨtun nat naka itəm io ekol pəs
netəmim okotit io motuwɨn iməlat ikɨn moatehm
wɨr io nian rəhak iərəmərə otərakin io e rəhak wək.’
5 “Kən in təmaun-in rafin netəmim itəm kəmotol
kaon kəm iərəmərə kotuwa ron kitiəh kitiəh. Kən
təmən-ipən kəm itəm təmaupən muwa məmə, ‘?Ik
nəmol kaon e naka?’
6 Kən suah əh təmən məmə, ‘Eməmɨk tram rəha
oel o noahən ilat wan-hanrɨt.’* Kən etəm-iasol
təmən kəm in məmə, ‘Inu ma pepe rəha kaon
rəham. Əpələh uəhai əm-tu, kən əte-pən fifti tram
əm e rəham pepe.’
7 “Kən təmən-ipən kəm suah kit mɨn məmə, ‘?Ik
nəmol kaon e naka?’ Kən in təmə, ‘Emol kaon e
wan-taosan pak wit.’ Kən etəm-iasol təmə, ‘Os ma
pepe rəha kaon rəham, kən əte-pən əm eit-hanrɨt
pak wit.’
8 “Kən uarisɨg lan, iərəmərə rəha etəm-iasol apon
itəm təmatol tərat kəm in, təmatənwiwi in o rəhan
nolən rəha neiueiuəən məmə in otehm wɨr atɨp in.
Nat u tatəgətun məmə netəmim rəha nətueintən,
ilat kotenatɨg wɨr o nolən mɨn rəha nətueintən nian

* **16:6:** Wan tram oel tahmen e tate o fote lita.

ilat koatəghat kəm ilat mɨn, taprəkɨs-in nenatɨgən
rəha netəmim rəha nəhag-əhagən.†
9 "Kən iatən kəm itəmat məmə, otasitu wɨr
e netəmim e məni rəha nətueintən məmə ilat
okotuwa iolɨtəmat mɨn. Kən nian məni rəha
nətueintən otɨkə, kən Uhgɨn otos itəmat muwɨn
əpəh e nego e neai itəm otətatɨg lilɨn.
10 "Okəmə nəkɨtun məmə suah kit tatehm wɨr nat
əkəku kit, kən nəkɨtun məmə in tɨtun nehm wɨrən
nat itəm iahgin. Kən okəmə nəkɨtun məmə suah kit
tatol nolən itəm təsətuatɨpən e nat əkəku kit, kən
nəkɨtun məmə in otol nolən təsətuatɨpən e nat itəm
iahgin.
11 ? Kən tol nəhlan, okəmə itəmat nəkəsotehm
wɨrən məni rəha nətueintən u, kən pah otegəhan-in
itəmat məmə nakotos nat itəm təwɨr pahrien, inəh
natɨmnat rəha Uhgɨn?
12 Kən okəmə itəmat nəkəsotehm wɨrən natɨmnat
rəha suah kit mɨn, kən nɨkitəmat təsəhtən məmə
okos-ipən əh mɨn kəm itəmat rəhatəmat atɨp
natɨmnat məto-inu, katəplan məmə onəkəsotehm
wɨr mɨnən natɨmnat mɨn əh.
13 "Etəmim tɨkə itəm tɨtun nuwamən in slef rəha
etəm-iasol kəiu. Okəmə in tətalkut məmə otol
nəhlan, kən otolkeike kit mol nəwian, kən metəhau
kit məsolən nəwian. Okol nəsolən slef rəha Uhgɨn
ne məni e nian kitiəh əm."
14 Farisi mɨn kotolkeike pɨk məni, kən nian
kəmotəto nəghatən mɨn u, kən kəmotalah-əsan e
Iesu.

---

† **16:8:** Nɨpəti nəghatən rəha Iesu məmə netəmim rəha nəhag-əhagən kəsotolən natɨmnat itəm Uhgɨn tolkeike məmə otətul aupən e rəhalat nəmegəhən. Nɨkilat təsəht pɨkən nətəlɨgən rəha Uhgɨn. **16:10:** Luk 19:17-26 **16:13:** Mat 6:24

15 Məto in təmən kəm ilat məmə, “Itəmat nəkoatol
nolən min itəm koatol netəmim koatən məmə
nəkotətuatip. Məto Uhgin titun nikitəmat məmə
kotərat. Iatən nəhlan məto-inu nat naka itəm
netəmim koatiləs-ipər məmə in nat keike, məto e
niganəmti Uhgin in nat əpnapin əm.”

16 Kən in təmatəkəike matən məmə, “Kəmən-
iarəp Lou ne nəghatən rəha ien min rəha Uhgin
mətoarus-pa Jon Baptais, kən uarisig lan, katən-
iarəp namnusən təwir rəha nərəmərəən rəha
Uhgin, kən netəmim rafin kotalkut pik məmə
okotuwin motatig ahgin.

17 Məto kəsənən məmə wək rəha Lou ne
nəsanənən rəhan təmikə. Nəghatən rafin rəhan
kotatig, in asol min mətoarus-pən in əkəku agin.
Lou otətatig taprəkis-in neai ne nətueintən.

18 “Kən tahmen-pən əm nulan: okəmə suah
kit tatol tifos mətapəs rəhan pətan, kən matit
pətan pisin kit min mətuatig, kən in tategoafəl
rəhan pətan matol təfagə rat. Kən okəmə suah
kit tatit pətan kit itəm rəhan iərman təmapəs kən
ilau mətuatig, kən in tatol təfagə rat məto-inu in
tətaklah-in pətan rəha suah pisin kit.”

Nimaa nəghatən rəha Lasaros ne suah kit rəhan nautə tepət

19 Kən Iesu təmən məmə, “Suah kit rəhan nautə
tepət tatuwin e napən wir min nəgui-naris itəm
nəmtin tiəkis, kən nian rafin tatun pik nagwənən
wir min.

16:15: Mat 23:28; Luk 18:9-14 **16:16:** Mat 11:12-13 **16:17:** Mat 5:18 **16:18:** Mat 19:1-12; Mak 10:1-12

20 Kən ian-rat kit, nərgɨn u Lasaros, nɨməgəm
təmɨrafin nɨpətɨn. Kən kəmɨləs kan kələhəu əpəh e
nafiluə rəha latuənu.
21 In tolkeike pɨk məmə otun nɨmɨsmɨsɨ
nagwənən itəm təmɨsas e tepɨl rəha etəm-iasol əh.
Kən nat kit tərat mɨn, kuri mɨn kotuwa moatəpəh-
əpəh nɨməgəm mɨn rəhan.

22 “Kən ian-rat əh təmɨmɨs, kən nagelo mɨn
kəmotɨləs motuwɨn əpəh e nɨkalɨ Epraham, ikɨn
rəha nɨsiaiiən. Suah un rəhan nautə tepət, in
təmɨmɨs mɨn, kən kəmɨtənɨm.
23 Kən in tuwɨn əpəh e nɨgəm asol, kən tatəto
nahmməən asol, kən nian təmasɨpər, təməplan Epra-
ham əpəh isəu. Kən Lasaros əpəh e nɨkalɨn.
24 Kən təmaun-in əfəməh məmə, ‘!Tata Epraham!
Awi, asəkitun io. Ahl-ipən Lasaros məmə oteer əm
noanelmɨn e nəhau kən mos muwa mek namək
lan məmə otətəp, məto-inu iatəto nahmməən asol e
nɨgəm ukɨn-u roiu.’

25 “Məto Epraham təmə, ‘Nətɨk, nɨkim təht-tu
rəham nəmegəhən aupən. Ik nəmatos natɨmnat
wɨr rəham tepət, məto Lasaros təmatəto nahmməən
tepət e nɨpətɨn. Məto roiu əh, in tatəto təwɨr ikɨn-u,
kən ik, natəto nahmməən tepət e nɨpətɨm.
26 Kən nat kit mɨn. Ilugɨn-in kitat, noakɨmɨl asol
itəm tatoor kitat, ik un, kən itɨmat u. Okəmə itɨmat
kit tolkeike məmə otɨmnə mehm ik, məto okol
təsɨmnəən. Kən okəmə itəmat kit tolkeike məmə
otuwa mehm itɨmat, məto okol təsuwamən.’

27 “Kən etəm rəhan nautə tepət təmən məmə,
‘Tata. Iakatəkəike kəm ik, awi, kəsi. Ahl-ipən
Lasaros tuwɨn e nimə rəha tata rəhak,

28 məto-inu piak faif əh-ikɨn. Təwɨr məmə in
otuwɨn məghat mem əskasɨk ilat məmə okoatəto
ilat məmə okəsotuwamən ukɨn-u itəm iatəto
nahmməən asol agɨn ikɨn.'
29 "Məto Epraham təmə, 'Kəp. Nəghatən rəha
Moses ne ien mɨn rəha Uhgɨn tətatɨg. Pəs piam mɨn
okotəto nəghatən mɨn əh.'
30 "Kən etəm rəhan nautə tepət təmən məmə,
'Kəp, Tata Epraham. Təsahmenən. Məto okəmə
suah kit otəmegəh mɨn e nɨmɨsən otuwɨn məghat
kəm ilat, kən nɨpahrienən, ilat okotəuhlin rəhalat
nətəlɨgən kən motapəs təfagə rat mɨn rəhalat.'
31 "Kən Epraham təmə, 'Okəmə kəsotətəlɨg-inən
nəghatən rəha Moses ne ien mɨn rəha Uhgɨn, kən in
nat əpnapɨn okəmə suah kit təmegəh pap e nɨmɨsən
kən muwɨn matəghat kəm ilat, məto okol kəsotən
mɨnən nɨpahrienən lan.' "

17

Oatəto itəmat
(Mat 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

1 Kən Iesu təmən kəm rəhan mɨn netəmim məmə,
"Nɨpahrienən, nos-ipən-os-ipənən rəha təfagə tərat
mɨn itəm koatiuw-pən netəmim e nəratən, ilat oko-
tuwa. !Məto nahmməən asol tatuwɨn o etəmim itəm
tatos-ipən-os-ipən netəmim, o in suatɨp rəha nos-
ipən-os-ipənən!
2 Məto okəmə etəmim kit tatiuw-pən rəhak kit
etəmim u tahmen e suakəku, məmə otol təfagə
rat, kən suah əh, Uhgɨn otol nalpɨnən asol kəm in.
Kən nalpɨnən əh otəskasɨk taprəkɨs okəmə kətu-pən
kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi
lokamnɨm məmə otamnɨm.

3 Kən tol nəhlan, oatəto moatehm wɨr rəhatəmat
nəmegəhən.
“Okəmə piam tatol təfagə tərat kəm ik, kən ən-
ipən rəhan nolən rat e nɨganəmtɨn, kən okəmə
tatəuhlin rəhan nətəlɨgən, kən aluin rəhan nolən
rat məsosən tatɨg e nɨkim.
4 Kən nat əpnapɨn in tatol təfagə rat kəm ik mau
sepɨn e nian kitiəh, kən muwa mau sepɨn mən-
ipɨnə kəm ik məmə, ‘Kəsi, emol təfagə rat kəm ik.
Ekəuhlin rəhak nətəlɨgən mapəs rəhak təfagə rat,’
kən ik onakəkəike maluin rəhan nolən rat mɨn, kən
məsosən tatɨg e nɨkim.”*
5 Kən aposol mɨn kəmotətapəh o Iərəmərə məmə,
“Ol rəhatɨmat nahatətəən təskasɨk təhmɨn mɨn.”
6 Kən Iərəmərə təmən məmə, “Nat əpnapɨn okəmə
rəhatəmat nahatətəən in təkəku agɨn əm tahmen e
nɨmɨsmɨsɨ nɨmək̓ləkɨl, kən nəkotɨtun nənən kəm nɨg
u neegɨn məmə, ‘Euw atɨp ik, kən muwɨn miwɨg-
pən itəhəi,’ kən nɨg u otol nəwiatəmat.†
7 “Ən-tu. ?Okəmə suah kit rəhan iolwək tətasum,
o in tatehm sipsip mɨn, kən in tatɨtəlɨg-pa latuənu,
kən nɨkitəmat təht məmə etəm-iasol otən kəm in
məmə, ‘!Ei! Wa uəhai məpələh mun nagwənən əh’?
!Kəp!
8 Məto in otən kəm rəhan iolwək məmə, ‘Uwɨn
mol nɨgak nagwənən, kən uwɨn muwɨn e rəham
napən təwɨr, kən mos-ipa nɨgak nagwənən ne

17:3: Mat 18:15 * **17:4:** Nɨpətɨ nəghatən əh təsənən məmə kitat kotaluin təfagə rat rəha suah kit mau sepɨn əm, məto kotəkəike motaluin namnun tɨkə. † **17:6:** E nəghatən ətuatɨp rəha Iesu, in tatəghat-in nɨkuti mastat u in natɨəkəku agɨn, ne nɨg kit itəm nəukətɨn təmeiuaiu agɨn, nərgɨn u fik-malperi. **17:6:** Mat 17:20; 21:21

nɨmək nənɨmən. Nian nəmol rafin rəham wək,
nəkɨtun nuwɨnən magwən kən mənɨm.’
9 ?Kən nɨkitəmat təht məmə etəm-iasol, in otən
tagkiu kəm rəhan iolwək o wək asol rəhan itəm in
otəkəike mol? !Kəp!
10 Kən itəmat un, nəkotahmen əm e iolwək mɨn
rəha Uhgɨn. Nian nəmotol rəkɨs natɨmnat rafin
itəm Uhgɨn təmən kəm itəmat məmə onəkotəkəike
motol, onəkotəkəike motən əm məmə, ‘Itɨmat
iolwək mɨn əm. Nolən rəhatɨmat təsahmenən o
nənwiwiən. Itɨmat emotol əm wək itəm itɨmat
ekotəkəike moatol.’ ”

Iesu təmol-wɨr netəmim ten itəm leprosi təmol ilat

11 Nian Iesu təmaliwək matuwɨn Jerusalem, in
təmaliwək muwɨn-pən ilugɨn i nəptən mil u Same-
ria ne Kalili.
12 Kən nian in təmiet-arəpa latuənu kit, netəmim
ten itəm nɨmɨsən u leprosi təmol ilat kəmotuwa
motətul isəu məsɨn,
13 kən motaun-in məmə, “! Iesu, Etəm-iasol,
asəkitun itɨmat!”
14 Kən nian in təmehm ilat, təmən-ipən kəm
ilat məmə, “Onəkotuwɨn o pris məmə in otehm
nɨpətɨtəmat.”‡ Kən nian ilat kəmotaliwək əh e
suatɨp, kən kəmotəwɨr, nɨmɨsən təmɨkə.
15 Kən ilat kit təməplan məmə leprosi rəhan
tɨnɨkə, kən in təməuhlin mɨtəlɨg-pən o Iesu, matən

17:13: Lev 13:45-46 ‡ **17:14:** Nian nɨmɨsən leprosi təmol suah kit, Lou tatən məmə in tamkɨmɨk. Nian nɨmɨsən təmɨkə, in təike muwɨn mehm pris məmə in otən-iarəp kəm netəmim rafin məmə nɨmɨsən tɨkə ne namkɨmɨkən tɨkə. Nian Iesu təmən məmə ilat okotuwɨn motehm pris kit, in tahmen məmə in təmən məmə in otol-wɨr ilat. **17:14:** Lev 14:2-3; Mat 8:3-4

əfəməh məmə, “! Iatənwiwi Uhgɨn! ! Iatənwiwi Uhgɨn!”
16 Kən in təmeiuaiu e nelkɨ Iesu mɨsin nulɨn nɨpɨnəgɨn tatek nɨsɨp, kən matən kəm Iesu məmə nɨkin tətagien məmə in təmol-wɨr rəhan nɨmɨsən. Kən suah u in etəm Sameria.§
17 Kən Iesu təmən məmə, “?Emol-wɨr netəm ten maruətuəh-in rəkɨs rəhalat nɨmɨsən, o kəp? ?Məto nain hiə?
18 ? Suah u in iapɨspɨs əm, məto in pɨsɨn əm təmɨtəlɨg-pa matənwiwi Uhgɨn?”
19 Kən Iesu təmən kəm suah u məmə, “Ətul maliwək matuwɨn. Rəham nahatətəən təmol-wɨr ik.”

Nuwamən rəha nərəmərəən rəha Uhgɨn (Mat 24:23-28, 36-41)

20 Nian kit, Farisi mɨn kəmotətapəh o Iesu məmə, “?Onəghan nərəmərəən rəha Uhgɨn otuwa?” Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nərəmərəən rəha Uhgɨn otəsuwamən məmə netəmim okotehm e nɨganəmtɨlat.
21 Kən etəmim tɨkə itəm otən məmə, ‘! Asɨ-pa mehm, in huə!’ o ‘!Asɨpən mehm, in əpəh!’ məto-inu nərəmərəən rəha Uhgɨn tɨnuwa rəkɨs mətatɨg e nɨkitəmat.”
22 Kən Iesu təmən kəm rəhan mɨn netəmim məmə, “Nian mɨn koatuwa itəm itəmat onakoa-tolkeike məmə onəkotehm nian mɨn rəha Nətɨ Etəmim, məto okol nəkəsotehmən.
23 Kən netəmim okotən kəm itəmat məmə, ‘!Asɨ-pa, in huə!’ o ‘!Asɨpən, in əpəh!’ Məto əsotuwɨnən motətəu-pən ilat,

---

§ **17:16:** Netəm Isrel koatetəhau netəm Sameria. Afin nɨpətɨn e tiksonari. **17:23:** Mak 13:21; Luk 21:8

24 məto-inu e nian io Nəti Etəmim oekuwa
lan, in otahmen-pən e nipitən itəm tatipit kən
mətasiəgəpin neai e nikalin kit mətoarus-pən
nikalin kit min, kən netəmim rafin koatəplan
motitun.
25 Məto aupən, io ekəkəike məto nahmə̈ən tepət,
kən netəm kotatig roiu, ilat okotəuhlin məntaalat
motapəs io.

26 “E nian io, Nəti Etəmim, ekuwa lan, otahmen-
pən əm e nian rəha suah əh Noah aupən, itəm
netəmim kəmoatol natimnat min məsotitunən
məmə Uhgin otol nat kit lan.
27 E nian əh, netəmim kəmotagwən, moatənim,
moatol marit, inəh natimnat rafin kəmoatol e
nəmegəhən rəhalat, mətoarus-pa nian itəm Noah
tinuwin imə e nipəgnoa nego asol rəhan. Kən
nuhuən təməfik naruəh asol təmuwa maiu əlimin
rafin netəmim itəm kəsotuwinən e nego.

28 “In tahmen-pən əm e nian rəha suah əh Lot.
Netəmim kəmotagwən, moatənim, moatol-salim-
in natimnat min, moatos-nəmtim natimnat min,
moatasum, moatiləkin nimə min, inəh natimnat
rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat.
29 Məto e nian itəm Lot təmiet lan e taon əh
Sotom, kən nigəm ne kəpiel min itəm koatuəp
kəmotisi-pər e neai motoamnu ilat rafin əpəh e
taon.
30 “Kən otahmen əm e nian io Nəti Etəmim
oekuwa min lan kən Uhgin otol əp io kəm netəmim.
31 E nian əh, okəmə suah kit tatəpələh ihluə e
rəhan nimə, pəs in otagim məsuwin minən imə
məmə in otos rəhan natimnat, kən okəmə suah kit

17:28: Jen 18:20; 19:25

in əpəh e nasumən, pəs in otagɨm məsuwa mɨnən latuənu.
32 !Onəkəsotaluinən pətaguɨhl rəha Lot!
33 Etəm tolkeike məmə in otaskəlɨm rəhan nəmegəhən e nətueintən u məsətəu-pa-mən io, in otəsosən nəmegəhən lilɨn. Məto etəmim itəm tətapəs natɨmnat rəha nəmegəhən e nətueintən u kən matətəu-pa io, in otos nəmegəhən lilɨn.
34 Iatən kəm itəmat məmə, e nian əh lapɨn, etəmim kəiu okətuapɨl e pet kitiəh əm, kən okos-irəkɨs kit, kapəs kit.
35-36 Pətan kəiu okətioal nagwənən, kən okos-irəkɨs kit, kapəs kit."*
37 Kən rəhan iolwək mɨn kəmotən-ipən kəm in məmə, "?Iərəmərə, onəkuwa hiə?"
Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, "Onəkotɨtun əm. Tahmen e nian ligkai mɨn koatiwɨg ilɨs moteiuaiu moatər itəhəi, kən nəkotɨtun məmə nəm mɨn əh-ikɨn əh."†

18

Nimaa nəghatən rəha nəutahlɨmɨs kit itəm tətasək o nasituən

1 Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat matəgətun ilat lan məmə okotəkəike moatəfak

---

17:31: Mat 24:17-18 **17:32:** Jen 19:26 **17:33:** Luk 9:24

* **17:35-36:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, kəmɨlpɨn nəghatən mɨn u rəha ves 36: Etəmim kəiu okatuasum, kən okos-irəkɨs kit, kapəs kit. † **17:37:** E nian Iesu otuwa mɨn, netəmim rafin okotəplan ikɨn Iesu otuwa mihin. Nəghatən ətuatɨp rəha Iesu tatən məmə, "Tahmen e nat megəh təmamɨs mətaməhl, kən kuweria mɨn kotuwa katon kələh."

nian rafin məsotapəsən, məsotolən məmə nɨkilat
otatite.
2 In təmən məmə, “Latuənu kit, ien kit əh-ikɨn rəha
nələhəuən nəghatən mɨn. Kən təsɨsiai-inən Uhgɨn,
kən təsɨsiai-in mɨnən netəmim.
3 Kən e latuənu əh, nəutahlɨmɨs kit əh-ikɨn, kən nian
rafin tatuwa matəplan ien un matən-ipən kəm in
məmə, ‘Awi. Okol nakasitu lak məghat o nəratən
itəm rəhak tɨkɨmɨr tatol kəm io.’
4 Məto ien təməsuwɨnən, kən mos nian
əfəməh məmə otəghat mol-wɨr nəratən əh rəha
nəutahlɨmɨs. Məto pətan əh təmətapəh o suah əh
nian rafin matuwɨn matuwɨn, kən ien tɨnatətəlɨg-
in məmə, ‘Nat əpnapɨn esɨsiai-inən Uhgɨn, kən
məsɨsiai-in mɨnən netəmim,
5 məto pətan əh tatən nat kitiəh mətaləkiamtə
io o rəhan nəghatən, matuwɨn matuwɨn. Io
ekəkəike muwɨn mən wɨr rəhan nəratən kən
mələhəu nəwɨrən. Okəmə ekapəs, kən in otatuwa
ron io matuwɨn matuwɨn kən ekəpou in.’ ”

6 Kən nian Iərəmərə təmuəh rəkɨs nimaa
nəghatən əh, kən təmən məmə, “Otətəlɨg-in-tu
nəghatən rəha ien əpəh itəm tərat təhmɨn.
7 ?Məto tahro e Uhgɨn? In təmɨtəpun rəhan
mɨn netəmim, kən ilat koatasək-pən kəm in nian
rafin e nərauiəgən mɨn ne lapɨn mɨn rafin. ?Kən
nɨkitəmat təht məmə in otən-ipən kəm ilat məmə,
‘Onakoatəsahgin pitən’? Kəp. ?Kən nɨkitəmat təht
məmə in otasitu uəhai əm e rəhan mɨn?
8 Iatən kəm itəmat məmə nɨpahrienən, in otasitu
uəhai əm e rəhan mɨn, kən mol-wɨr rəhalat nəratən.
?Məto nian io Nətɨ Etəmim oekɨtəlɨg-pa mɨn lan

18:1: Kol 4:2; 1 Tes 5:17

e nətueintən, oekehm netəmim neen itəm koata-
hatətə e Uhgɨn, o kəp?”

Nimaa nəghatən rəha Farisi ne etəm tatos məni rəha takɨs

9 Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit e netəmim
neen itəm nɨkilat tatəht məmə ilat kotətuatɨp
taprəkɨs-in netəmim rafin, kən motasɨl-iəhau-in
netəmim rafin.
10 In təmən məmə, “Suah mil kəiu kəmian əpəh
e Nimə Rəha Uhgɨn məmə okuəghat kəm in e
nəfakən. Kit, in Farisi, kən kit in etəm tatos məni
rəha takɨs.
11 Kən Farisi təmətul mateiuə məmə in tatəfak
kəm Uhgɨn, məto nɨpahrienən tatən atɨp in, matən
məmə, ‘Uhgɨn, iatən tagkiu kəm ik məto-inu nəmol
məmə ekol etəm pɨsɨn lak, inəh io mɨn neen ko-
tolkeike pɨk məni kən moateiuə məmə kotakləh-in,
kən moatol tərat, kən motakləh-in pətan rəha etəm
pɨsɨn. Kən io esolən məmə suah əh etəm tatos məni
rəha takɨs.
12 Nian kəiu e wik kitiəh, iatətuakəm mətapəs
nagwənən matəfak kəm ik. Kən okəmə ekos
natɨmnat ten, ekatos-irəkɨs kitiəh matos-ipɨnə kəm
ik.’
13 “Məto suah əh, etəm tatos məni rəha takɨs,
in tatətul-pən isəu, kən mətaulɨs məsasɨpərən e
neai məfak. Kən nɨkin tatɨtəgɨt mətasək mətaht
manɨkɨləhan matən məmə, ‘Uhgɨn, io etəm tərat. !
Asəkitun io!’ ”
14 Kən Iesu təmə, “Iaten kəm itəmat. Nian suah
mil u okatiatəlɨg-pən latuənu, etəm rəha takɨs,
rəhan nəmegəhən in otətuatɨp e nɨganəmtɨ Uhgɨn.

18:12: Aes 58:1-4; Mat 23:23 **18:13:** Sam 51:1

Məto Farisi təsol mihinən, məto-inu etəmim itəm tatɨləs-ipər atɨp in, Uhgɨn otɨləs-iəhau, məto etəmim itəm tatos-iəhau atɨp in, Uhgɨn otɨləs-ipər.”

Nɨsualkələh kəmotuwa o Iesu (Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Kən netəmim neen kəmotəmɨk rəhalat nɨsualkələh mətmətɨg motuwa kəm Iesu məmə in otələhəu-pən nelmɨn elat kən məfak olat. Məto nian rəhan mɨn netəmim kəmotehm ilat, kən kəmotən-iəhau ilat.

16 Məto Iesu təmatən-iarəp məmə nɨsualkələh mɨn un okotuwa ron, kən təmən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim məmə, “Əsotahtosɨg-inən nɨsualkələh məmə okəsotuwamən ron io, pəs ilat okotuwa ron io, məto-inu nərəmərəən rəha Uhgɨn in rəha netəmim itəm kotahmen e nɨsualkələh mɨn u.

17 Okəmə suah kit tolkeike məmə in otuwa matɨg ahgin nərəmərəən rəha Uhgɨn, kən in təike muwa tahmen e suakəku. Məto okəmə təsol mihinən, kol in təsuwamən.”

Suah kit rəhan nautə tepət (Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 Kən etəm-iasol kit təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun, ik etəm təwɨr. ?Oekol naka məmə ekos nəmegəhən lilɨn?”

19 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “?Tahro nakatən kəm io məmə io etəm təwɨr? Suah kit tɨkə in etəm təwɨr, məto Uhgɨn əm in təwɨr.

20 Ik nəkɨtun nəghatən mɨn e Lou rəha Uhgɨn koatən məmə, ‘Əsakləh-inən pətan pɨsɨn,

---

18:14: Mat 23:12 **18:17:** Mat 18:3 **18:18:** Luk 10:25

əsohamnuən etəmim, əsakləh-inən natɨmnat,
əseiueiuəən e kot, ɨsiai-in rəham mama ne tata.' "
21 Kən suah u təmən məmə, "Natɨmnat rafin u,
io emol rafin ilat, nian ematəkəku mətoarus-pa u-
roiu."
22 Nian Iesu təmətо nəghatən əh, təmən-ipən kəm
in məmə, "Nat kitiəh əm əh-ikɨn itəm ik nəməsolən
əh. Uwɨn mol-salɨm-in nautə rafin rəham, kən mos
məni lan muwɨn mos-ipən kəm ian-rat mɨn, kən ik
onakos natɨmnat wɨr əpəh e nego e neai. Kən wa,
muarisɨg-in io məmə ik rəhak etəmim."
23 Mətо nian təmətо nəghatən mɨn əh, nɨkin
təməpou mətо-inu rəhan nautə tepət.
24 Kən Iesu təmasɨpən məplan, təmən məmə, "!
Awi, tiəkɨs pɨk o etəm rəhan nautə tepət məmə in
otuwɨn matɨg ahgin nərəmərəən rəha Uhgɨn!
25 Tiəkɨs məmə kau otuwɨn-pən e nɨpəg nitel,
mətо tiəkɨs pɨk məmə etəm rəhan nautə tepət
otuwɨn matɨg ahgin nərəmərəən rəha Uhgɨn."*
26 Kən netəm kəmotətо nəghatən əh kəmotən
məmə, "?Okəmə in tiəkɨs o etəm rəhan nautə tepət,
mətо pah əh in tahmen məmə otos nəmegəhən əh?"
27 Mətо in təmən məmə, "Natɨmnat itəm tiəkɨs, ko
netəmim kəsotolən, mətо Uhgɨn in tɨtun nolən."
28 Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, "? Mətо
tahro etɨmat? Emotapəs rafin rəhatɨmat natɨmnat
kən moatuwa məmə ekotuarisɨg-in ik."
29 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Iatən
pahrien kəm itəmat məmə, etəm təmapəs rəhan
nimə, o rəhan pətan, o pian mɨn, o rəhan tata ne

18:20: Eks 20:12; Dut 5:16-20 * **18:25:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, "Tiəkɨs məmə kamel otuwɨn-pən e nɨpəg nitel." Kamel in nat megəh asol taprəkɨs-in kau.

mama, o rəhan nɨsualkələh məto-inu in tatətəu-pən
nərəmərəən rəha Uhgɨn,
30 kən e nətueintən u, in otos natɨmnat tepət
nəhlan taprəkɨs-in ilat mɨn u təmapəs ilat, kən
uarisɨg, in otos mɨn nəmegəhən lilɨn."

Iesu təmən-iarəp mɨn
rəhan nɨmɨsən
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan netəm tuelef
məmə okotiet e nɨmanin netəmim motuwa kitiəh
kuəfɨmɨn ilat mɨn, kən təmən-ipən kəm ilat məmə,
"Otətəlɨg-tu. Roiu koatuwɨn əpəh ilɨs Jerusalem,
kən natɨmnat mɨn itəm ien mɨn rəha Uhgɨn aupən
kəmoatən lak, Nətɨ Etəmim, ilat okotuwa kol
nɨpahrienən.
32 Netəmim okotegəhan-in-pən io e nelmɨ Iaihluə
mɨn, kən netəmim okotəghat motalah əsan lak,
motoh io, motol naulɨsən kəm io, kən motagəh-əpis
io, motagəh e nɨpətɨk.
33 Kən okalis io, kən kohamnu io, məto e nian
tatol kɨsɨl lan, oekəmegəh mɨn."
34 Məto kəsotɨtunən rəhan nəghatən mɨn. In
tahmen-pən e nəghatən itəm nɨpətɨn tatəhluaig,
kən kəsotɨtunən nɨpətɨ nəghatən mɨn əh.

Iesu təmol-wɨr
iganəmtɨn əpɨs kit
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Nian Iesu tatuwa iuəhkɨr o taon əh Jeriko,
iganəmtɨn əpɨs kit əh-ikɨn tatəpələh e nɨkalɨ suatɨp.
Nian rafin in tateasiə-in məni o netəmim.

18:31: Luk 24:44 **18:32:** Luk 9:22,44 **18:34:** Mak 9:32

36 Kən nian iganəmtɨn əpɨs təmətо məmə
netəmim tepət kotaliwək e suatɨp, kən in
təmətapəh məmə, “?Naka əh katol?”
37 Netəmim kəmotən-ipən kəm in məmə, “Iesu
əpəh, etəm Nasaret, tətaliwək e suatɨp.”
38 Kən təmagət əfəməh məmə, “!Iesu! !Mipɨ Kig
Tefɨt! !Asəkitun io!”
39 Kən netəm mɨn u koataliwək motaupən-in
Iesu, kəmotagət lan, moatən məmə, “!Əsagətən!”
Məto in təmagət əfəməh məsɨn mɨn məmə, “!Mipɨ
Kig Tefɨt! !Asəkitun io!”
40 Kən Iesu təmətul mən-ipən kəm ilat məmə
okotɨləs motuwa. Kən nian kəmotɨləs motuwa
iuəhkɨr, Iesu təmətapəh ron məmə,
41 “?Naka un nakolkeike məmə io ekol kəm ik?”
Kən in təmən məmə, “Iərəmərə, ekolkeike məmə
oekaiir mehm nat.”
42 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Aiir
mehm nat. Rəham nahatətəən təmol-wɨr
nɨganəmtɨm.”
43 Kən roiu agɨn-əh mɨn əm, təmaiir mɨnatehm
nat, kən mɨnatuarisɨg-in Iesu, matənwiwi Uhgɨn.
Kən nian netəmim rafin kəmotəplan nat əh, ilat
kəmoatənwiwi Uhgɨn.

19

Iesu ne Sakias

1 Kən Iesu təmaliwək muwɨn imə e taon u Jeriko
matuwɨn məmə otiet-arəpən e nəwtain məsɨn.
2 Kən e taon əh, suah kit əh-ikɨn, nərgɨn u Sakias. In
etəm-iasol kit rəha netəm koatos məni rəha takɨs,
kən rəhan nautə tepət.

3 Kən in tolkeike məmə otəplan-tu məmə Iesu
in pah, məto təruru nəplanən məto-inu in
natiəkuəkɨr, kən netəmim koatətulosɨg-in.
4 Kən in təmaiu aupən muwɨn maiu e nɨg kit,
nərgɨn u sikamo, məmə otɨtun nəplanən Iesu nian
in otuwa-pa ikɨn.
5 Kən nian Iesu təmuwa ətuatɨp əh in ikɨn,
təmasɨpər məplan, kən mən-ipən kəm in məmə,
"Sakias. Eiuaiu uəhai, məto-inu roiu ekəkəike
muwɨn matɨg əpəh e rəham nimə."
6 Kən Sakias təmeiuaiu uəhai əm, kən mit Iesu
mian əpəh iman ikɨn imə, kən nɨkin təmagien.
7 Məto nian netəmim kəmotəplan natɨmnat mɨn
əh, kən koatasiwən-in nolən mɨn əh moatən nɨkalɨ
Iesu məmə, "Suah əh tatuwɨn e nimə rəha iol təfagə
rat."
8 Kən nian kɨnotuwɨn e nɨpəgnoa nimə rəha
Sakias, in tətul mən-ipən məmə, "Iərəmərə, atətəlɨg-
in-tu. Oekoor rəhak natɨmnat mol niel kəiu, kit
rəhak, kən kit oekos-ipən kəm ian-rat mɨn. Kən
natɨmnat itəm emakləh-in o suah kit, oekalpɨn
mau kuwɨt."
9 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, "Roiu Uhgɨn
tɨnosmegəh rəkɨs ik ne rəham mɨn, məto-inu ik
mɨn, nəmahatətə e Uhgɨn, kən ik noanol pahrien
kit rəha Epraham.
10 Kən io, Nətɨ Etəmim, emuwa məmə ekeam-in
netəmim itəm koatəlue, kən mosmegəh ilat."

Nimaa nəghatən rəha netəmim itəm koatos məni rəha iərəmərə rəhalat

---

19:7: Luk 15:2 **19:8:** Eks 22:1; Nam 5:6-7 **19:9:** Luk 13:16; Wək 16:31 **19:10:** Luk 15:4; Jon 3:17; 1 Tim 1:15

11 Nian netəmim koatətəlɨg-in Iesu, in
təmatəkəike matuəh nimaa nəghatən kəm ilat
məto-inu in tɨnatuwa iuəhkɨr o Jerusalem,
kən nɨkilat təht məmə nərəmərəən rəha Uhgɨn
otəsuwəhən tuwa.
12 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəm-iasol kit
tolkeike məmə in otuwɨn isəu məplan kig asol agɨn
məmə kig asol otɨləs-ipər in mol kig lan əpəh iman
ikɨn, kən otəpanɨtəlɨg-pa mɨn.
13 Kən təmaun-in rəhan iolwək ten, kən moor
məni kitiəh kitiəh kəm ilat.* Kən in təmən-ipən kəm
ilat məmə, ‘Itəmat onəkotəkəike motol wək e məni
u o nosən ətain mətoarus-pən io ekɨtəlɨg-pa mɨn.’
14 “Məto ilat əpəh iman ikɨn koatetəhau suah əh,
kən motahl-ipən nəghatən kəm kig asol agɨn məmə,
‘Itɨmat esotolkeikeən məmə suah u otərəmərə
etɨmat.’
15 Məto kəmɨləs-ipər in kol kig lan, kən in
təmɨtəlɨg-pa mɨn. Kən in təmaun-in rəhan iolwək
mɨn itəm təmoor rəhan məni kəm ilat. In tolkeike
məmə otɨtun məmə ilat kəmotol win e məni naka
nian in təmətatɨg əpəh isəu.
16 “Kən etəm tətaupən təmuwa mən-ipən kəm
in məmə, ‘Iərəmərə, nəmələhəu-pa məni kitiəh e
nelmək, kən emol win e məni ten mɨn.’
17 Kən rəhan etəm-iasol təmən-ipən kəm in
məmə, ‘Ik iolwək təwɨr, nəmol wək itəm in təwɨr.
Məto-inu nəmol wək təwɨr o nehm wɨrən nat itəm
natiəkəku, kən roiu oekegəhan-in mɨn ik məmə
onakərəmərə taon ilat ten.’

---

* **19:13:** Etəm-iasol təmos-ipən məni kitiəh kitiəh kəm rəhan iolwək ten, kən məni kitiəh in tahmen-pən e wan-hanrɨt-taosan vatu.
19:17: Luk 16:10

18 “Kən etəm tatuarisɨg lan təmuwa mən-ipən
məmə, ‘Iərəmərə, nəmələhəu-pa məni kitiəh e
nelmək, kən emol win e məni faif mɨn.’
19 Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Ik
onakərəmərə e taon ilat faif.’
20 “Kən iolwək kit mɨn təmuwa mən-ipən kəm in
məmə, ‘Iərəmərə, inu rəham məni. Eməlis ətain e
napən, kən məhluaig-in wɨr,
21 məto-inu io iatəgin ik itəm rəham nolən
tiəkɨs. Nakatos natɨmnat itəm kəsənəmə rəham,
kən matəulək e nasumən mɨn itəm ik nəməsəfeən
ilat.’
22 “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘!Ik
iolwək rat! Nəghatən əm rəham tatəgətun məmə
nəmol tərat agɨn. Nɨnɨtun rəkɨs məmə io etəm-iəkɨs,
kən iakatos natɨmnat itəm kəsənəmə rəhak, kən
iatəulək e nasumən mɨn itəm eməsəfeən ilat.
23 ? Tahro nəməsosən rəhak məni muwɨn
mələhəu-pən e pag, kən nian ekɨtəlɨg lan, ekɨtun
nosən rəhak məni ilau profit rəhan?’
24 “Kən təmən-ipən kəm rəhan mɨn əh məmə,
‘Otos-irəkɨs rəhan məni, kən motos-ipən kəm suah
u rəhan məni ten.’
25 “Kən ilat kəmotən məmə, ‘! Iərəmərə,
təsətuatɨpən məto-inu rəhan məni ten rəkɨs!’
26 “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm ilat məmə,
‘Iatən kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatos nat kit,
kəpanos-ipən mɨn neen mɨn. Məto etəm rəhan nat
kit tɨkə, kəpanos-irəkɨs rəhan natɨmnat rafin.
27 Kən roiu, rəhak tɨkɨmɨr mɨn itəm
kəməsotolkeikeən məmə ekuwa kig rəhalat,
onəkotit ilat motuwa, kən onəkotohamnu ilat e
nɨganəmtək.’ ”

19:26: Mat 13:12; Luk 8:18

Iesu təmuwɨn Jerusalem
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11;
Jon 12:12-19)

28 Kən nian Iesu təməghat rəkɨs un, kən in
təmaliwək maupən matuwɨn Jerusalem, kən
netəmim koatuarisɨg in.
29 Nian kɨnotuwa iuəhkɨr o latuənu mil u kəiu,
Petfas ne Petani e Nɨtot Rəha Nɨg U Olif, kən in
təmən-ipən kəm rəhan mil etəmim kəiu məmə,
30 "Ian əpəh latuənu itəm kotɨsɨ-pən ikɨn. Ikɨn
əh, onakuehm nətɨ togki kit itəm kəsasuəən əh lan.
Iakɨs nol lan muasɨg muea ikɨn-u.
31 Kən okəmə suah kit tətapəh otəmlau məmə, '?
Nakətiakɨs togki o naka?' kən onəkuən-ipən kəm in
məmə, 'Iərəmərə rəhatat, in tolkeike məmə otol nat
kit lan.' "
32 Kən kəmian muehm natɨmnat rafin tol əm
məmə inu Iesu təmən mihin ne.
33 Kən nian kəmətiakɨs nətɨ togki, kən netəmim
mɨn rəha togki kəmotətapəh olau məmə, "! Ei! ?
Nətiakɨs nətɨ togki o naka?"
34 Kən ilau kəmuən-ipən məmə, "Kəp. Iərəmərə
tolkeike məmə otol nat kit lan."
35 Kən kəmuasɨg muea kəm Iesu, kən kəmuapeg
rəhalau kot muəfətain məntaa nətɨ togki lan, kən
muasitu e Iesu tər masuə e nətɨ togki.
36 Nian təmasuə lan mɨnatuwɨn, kən rəhan
netəmim kotapeg rəhalat mɨn kot motəpen-pən e
suatɨp.
37 Nian Iesu tɨnatuwa iuəhkɨr o Jerusalem
mətasuə e togki mateiuaiu e Nɨtot Rəha Nɨg U
Olif, kən netəmim rafin rəhan nɨkilat tətagien, kən
mɨnətuoun moatənwiwi Uhgɨn motagət əfəməh o
nat pɨspɨs mɨn itəm kəmoatehm in təmatol.

38 Kən koatən məmə,
“!Iərəmərə Uhgɨn tətatɨg ilau Kig u itəm tatuwa e nərgɨn!
!Pəs nəməlinuən tətatɨg əpəh e nego e neai, kən əpəh ilɨs ilɨs agɨn e nego e neai, katɨləs-ipər nərgɨ Iərəmərə Uhgɨn!”
39 Kən Farisi mɨn neen itəm kəmotatɨg əh-ikɨn kəmotən-ipən kəm in məmə, “Iəgətun. Ən-iəhau rəham mɨn netəmim məmə okotakəm nohlɨlat.”
40 Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə netəm mɨn u kəsotagətən, kən kəpiel mɨn u, ilat okotagət əfəməh.”

Iesu təmasək o netəm Jerusalem

41 Kən nian Iesu təmuwa iuəhkɨr təmehm taon əh Jerusalem, kən təmasək o netəm mɨn əh-ikɨn əh. 42 Kən tatən məmə, “Ei, nat əpnapɨn nəmotapəs natɨmnat itəm tatos-ipa nəməlinuən mətoarus-pa u-roiu, məto okəmə nəkotɨtun ilat roiu əm, kən Uhgɨn otos-ipɨnə kəm itəmat. Məto kəp. Natɨmnat mɨn əh koatəhluaig okol nəkəsotehmən.
43 Məto e nian mɨn itəm tatuwa otəmat, rəhatəmat tɨkɨmɨr mɨn okotuwa kətul kɨtəlau-in itəmat, okotel nɨməptən kətu-pər kol əpətɨn rəhatəmat taon, kən motahtosɨg-in itəmat lan məmə nəkəsotietən.
44 Kən ilat okotərəkɨn rafin nimə e taon rəhatəmat, kən okotohamnu itəmat rafin təlmin nɨsualkələh mɨn rəhatəmat. Okol kəpiel kit ne rəha nimə mɨn osətətulən. Natɨmnat rafin u otatuwa məto-inu itəmat nəmotəruru nian itəm Uhgɨn təmuwa məmə in otosmegəh itəmat lan.”

19:38: Sam 118:26 **19:44:** Luk 21:6

Iesu təməhg-iarəp netəmim itəm koatol maket e Nimə Rəha Uhgɨn
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

45 Kən Iesu təmuwɨn mɨnatəhg-iarəp netəmim itəm koatol maket e Nimə Rəha Uhgɨn.
46 Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəməte rəkɨs e Naoa Rəha Uhgɨn məmə, ‘Rəhak nimə, in nimə rəha nəfakən kəm io,’ məto itəmat nɨnoatol tɨnuwa in ‘nimə kit itəm iakləh mɨn koatəhluaig ikɨn.’ ”
47 Kən uarisɨg lan, e nian mɨn rafin, Iesu təmatəgətun əpəh imə e Nimə Rəha Uhgɨn. Kən pris asol mɨn, ne iəgətun mɨn rəha Lou, ne netəm-iasol mɨn rəha noanol mɨn rəha Isrel, kəmotegəs-in suatɨp məmə okotohamnu Iesu,
48 məto kəməsotehmən suatɨp kit məto-inu netəmim rafin kotolkeike pɨk məmə okoatəto nəghatən mɨn rəhan, kən nəghatən rəhan tətaskəlɨm wɨr rəhalat nətəlɨgən.

20

Nətapəhən məmə pah təmegəhan-in Iesu məmə otol wək
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 Nian kit, Iesu təmatəgətun netəmim əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn, kən matən-iarəp namnusən təwɨr rəha Uhgɨn kəm netəmim. Kən pris asol mɨn, ne iəgətun mɨn rəha Lou, ne netəm-iasol mɨn rəha noanol rəha Isrel kəmotuwa kehm in,
2 kən kəmotətapəh ron məmə, “?Ən-tu kəm itɨmat məmə pah təmegəhan-in ik nakatol natɨmnat mɨn

19:46: Aes 56:7 **19:46:** Jer 7:11 **19:47:** Luk 21:37

əh? ?Kən pah təmegəhan-in nepətən əh, Uhgɨn o
etəmim əm?”
3 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Təwɨr əm.
Io ekətapəh-in mɨn nəghatən kit kəm itəmat, kən
itəmat onəkotaupən motuhalpɨn-pa kəm io.
4 ?Pah təmegəhan-in nepətən kəm Jon məmə in otol
baptais e netəmim, Uhgɨn o etəmim əm?”
5 Kən kɨnoatən-ən nəghatən u kəm ilat mɨn,
mɨnoatən məmə, “Okəmə kotən məmə Uhgɨn
təmegəhan-in, kən in otən məmə, ‘? Məto tahro
nəkəsotənən nɨpahrien e Jon?’
6 Məto okəmə kitat kotən məmə netəmim əm
kəmotegəhan-in, kən netəm mɨn əh okotaht kitat
e kəpiel məto-inu ilat kɨnotən rəkɨs nɨpahrienən e
Jon məmə in ien kit rəha Uhgɨn.”
7 Kən ilat kəmotuhalpɨn məmə, “Itɨmat
esotɨtunən məmə pah təmegəhan-in.”
8 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən io
mɨn, ko esənən məmə pah təmegəhan-in nepətən
kəm io məmə ekatol natɨmnat mɨn u.”

Nimaa nəghatən rəha nasumən rəha krep
(Mat 21:33-46; 22:15-22;
Mak 12:1-17)

9 Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit kəm
netəmim məmə, “Etəm-iasol kit təməfe nol u krep
e nasumən asol rəhan. Kən in təmələhəu-pən na-
sumən u e nelmɨ netəmim neen, kən ilat okotol wək
lan, kən nian rəha nəulək-inən, okotos-ipən məsɨn
kəm in. Kən təmuwɨn əpəh e nɨməptən pɨsɨn kit
matɨg mɨnos nian tepət. 10 Kən nian krep təmol
noan kən kɨnotəmarəg, etəm-iasol in təmahl-ipa
rəhan kit iolwək məmə in otuwɨn mehm netəm

20:9: Aes 5:1

koatol wək e rəhan nasumən məmə okotəhl noa krep, kən motoor kos-ipən rəha etəm-iasol neen. Məto netəm mɨn əh kəmotətul motaht iolwək əh, kən motahl-ipən tɨtəlɨg məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

11 Kən etəm-iasol təmahl-ipa mɨn rəhan kit iolwək mɨn. Kən ilat kotaht mɨn, motol naulɨsən rat kəm in, kən motahl-ipən tɨtəlɨg məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

12 Kən in tahl-ipən mɨn kit mɨn, kən ilat kəmoatoh katoh kos-ipən nɨməgəm kəm in, kən motahl-iarəp.

13 “Kən etəm-iasol rəha nasumən təmə, ‘? Ekol naka əh-roiu? Təwɨr məmə ekahl-ipən nətɨk ətuatɨp itəm iakolkeike pɨk, okəm-naka ilat okotɨsiai-in.’ Kən in təmahl-ipən.

14 “Məto nian netəm mɨn əh kəmotehm, kəmotən kəm ilat mɨn məmə, ‘Nətɨ etəm-iasol ilouin tatuwa itəm o nian kit nasumən tuwa məmə rəhan. Pəs kotuwɨn motohamnu, kən kitat okotos nasumən rəhan məmə rəhatat.’

15 Kən kəmotaskəlɨm motewkəkan motuwɨn əpəh ihluə e nasumən, kən motoh kohamnu.

“?Kən iərəmərə otol naka kəm netəm mɨn əh?

16 In otuwa moh netəm mɨn əh kotɨmɨs, kən in otələhəu-pən nasumən asol əh otuwɨn e nelmɨ netəm pɨsɨn.”

Kən nian netəm kəmoatətəlɨg-in in kəmotəto nəghatən əh, kəmotən məmə, “!Pəs okol kəsol agɨn-əhən nat əh!”

17 Məto Iesu təmasɨpən ətuatɨp əm olat, kən mən məmə, “Naoa Rəha Uhgɨn tatən məmə,

‘Kəpiel əh itəm netəm rəha niləkɨnən nimə kəmotərakin,

in təmuwa kəpiel keike rəha nolən nimə.’

“?Məto nəghatən u nɨpətɨn naka?

18 Netəmim rafin itəm okotiet motorin-pən ilat e kəpiel əh, kən okotorapɨtpɨt ilat motol nɨmɨsmɨsɨn. Məto okəmə kəpiel əh otiet maht suah kit, kən in otawtəwɨtə mərat agɨn.”

19 Kən iəgətun mɨn rəha Lou, ne pris asol mɨn kəmotɨtun məmə nimaa nəghatən rəhan tatən ilat, kən tol nəhlan, kəmoategəs-in suatɨp məmə okotaskəlɨm uəhai əm, kɨləs-ipən e kalapus, məto kɨnoatəgin netəmim, kən motapəs.

? Tətuatɨp məmə netəmim okotətou takɨs kəm Sisa, o kəp?

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Kən iəgətun mɨn rəha Lou, ne pris asol mɨn koatalkəlɨk wɨr o Iesu, moatolkeike məmə okotətupən nɨpəgnəmtɨn mɨn neen e nəghatən kit rəhan məmə okotɨləs-ipən in e nelmɨ etəm Rom, kapman rəhalat. Kən kəmotahl-ipən netəmim neen məmə ilat okotuwɨn motol kəut kəsuə kəm Iesu.

21 Kən kəut kəsuə mɨn kəmotuwɨn motətapəh o Iesu məmə, “Iəgətun. Itɨmat ekotɨtun natɨmnat mɨn itəm nakatən ne natɨmnat itəm nakəgətun netəmim lan, kotətuatɨp wɨr. Ik onakəsolən nolən pɨsɨn kəm suah kit, kən matɨg mol pɨsɨn mɨn kəm suah kit. Məto onəkol tahmen ahmen əm kəm ilat rafin. Kən ik nakatəghat-in əm nɨpahrienən matəgətun netəmim e suatɨp rəha Uhgɨn.

20:17: Sam 118:22 **20:18:** Aes 8:14-15 **20:20:** Luk 11:54

22 ?Ən-tu kəm itɨmat məmə, tətuatɨp e Lou rəhatat
məmə okotətou takɨs kəm Sisa u in kapman rəha
Rom, o kəp?”
23 Məto Iesu təmɨtun əm məmə koatol kəut kəsuə
kəm in, kən in təmən-ipən kəm ilat məmə,
24 “Otəgətun-tu məni kit kəm io. ?Narmɨ pah u
tətatɨg e məni u? ?Kən nərgɨ pah u tətatɨg e məni u?”
Kən kəmotən məmə, “Narmɨ Sisa, ne nərgɨ Sisa.”
25 Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Inəh
natɨmnat rəha Sisa, os-ipən kəm Sisa. Kən
natɨmnat rəha Uhgɨn, os-ipən kəm Uhgɨn.”
26 Kən e nɨganəmtɨ netəmim rafin, nəghatən mɨn
itəm koatətapəh-in, okol kəsotɨləs-iəhauən Iesu lan.
Məto narmɨlat təmiwɨg pɨk o nəghatən itəm Iesu
təmuhalpɨn, kən kəməsotəghatən.

?Tahro o etəm otɨmɨs kən məmegəh mɨn?
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Kən Satusi mɨn neen kəmotuwa o Iesu. Ilat
koatən məmə netəm kəmotɨmɨs, okol kəsotəmegəh
mɨnən.
28 Kən kəmotətapəh-in nəghatən kit kəm Iesu
məmə, “Iəgətun. Moses təməte-pən e Lou rəhatat
məmə okəmə suah kit otɨmɨs, kən rəhan pətaguɨhl
tətatɨg məto kəməsialəsən nətɨlau kit, kən inəh pian
kit otəkəike mit nəutahlɨmɨs un. E nolən əh, ilau
okuemək, kən nɨsualkələh mɨn okotaskəlɨm nərɨg
mɨn rəha etəm tɨkə.
29 “Tol nəhlan, pian ilat sepɨn. Kən itəm tepət
elat təmaupən mit pətan kit, kən uarisɨg tɨmɨs, məto
kəsialəsən nətɨlau kit.
30 Pian itəm tatuarisɨg in, təmit mɨn nəutahlɨmɨs
un, məto in mɨn təmɨmɨs, kən kəsialəsən nətɨlau kit.

20:28: Dut 25:5

31 Kən uarisɨg lan, pialat kit mɨn tit mɨn
nəutahlɨmɨs un, məto təmɨmɨs mɨn. Kən pian
mɨn əh ilat rafin sepɨn kəmotit pətan un, məto
kəsotɨləsən nətɨlat kit, kən kəmotɨmɨs rafin.
32 Kən uarisɨg lan, nəutahlɨmɨs təmɨmɨs mɨn.
33 Inəh netəm sepɨn, ilat pialat mɨn kəmotit
pətan əh. ?Məto e Namnun Nian, nian netəmim
okotəmegəh mɨn e nɨmɨsən, pətan əh in rəha pah
lan?”
34 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “E
nətueintən u, nəman ne nɨpɨtan koatol marɨt.
35 Məto e nian rəha natɨgən wi, netəmim itəm
Uhgɨn nɨkin tətagien olat məmə ilat okotəmegəh
mɨn e nɨmɨsən kən mos ilat muwɨn kotatɨg e natɨgən
wi, ko ilat kəsotol mɨnən marɨt.
36 Ilat okol kəsotɨmɨs mɨnən məto-inu ilat okotah-
men əm e nagelo mɨn. Kən ilat nenətɨ Uhgɨn məto-
inu in təmol ilat kotəmegəh mɨn e nɨmɨsən.
37 Kən kotɨtun məmə inu otuwa mol nɨpahrienən
lan məto-inu, naoa rəha Moses tatəgətun mɨn
məmə nian netəmim okotɨmɨs, ilat okotəmegəh
mɨn. E namsu rəha nɨg itəm nɨgəm təmatuəpən
lan, Moses tətaun-in Iərəmərə Uhgɨn məmə in
‘Uhgɨn rəha Epraham, Uhgɨn rəha Aisak, ne Uhgɨn
rəha Jekop,’ nat əpnapɨn iləhal kəməhalɨmɨs rəkɨs
nuwəh məsɨn.
38 Uhgɨn u, in Uhgɨn rəha netəm koatəmegəh,
məto sənəmə in Uhgɨn rəha netəm kəmotɨmɨs,
məto-inu in tatehm netəmim rafin məmə ilat
koatəmegəh, nat əpnapɨn okəmə kəmotɨmɨs rəkɨs o
koatəmegəh əh.”*

20:37: Eks 3:6 * **20:38:** Nat əpnapɨn nɨpətɨ etəmim təmɨmɨs, məto narmɨn tatəmegəh əh.

39 Kən iəgətun mɨn rəha Lou neen kəmotən-
ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun, nəmuhalpɨn wɨr
pahrien.”
40 Kən kəmotəgɨn o nətapəh-inən nəghatən kit
mɨn tol min-nəhlan.

Kig Tefɨt ne Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro
netəmim koatən məmə Kristo itəm Uhgɨn təmən
məmə otahl-ipa, in mipɨ Kig Tefɨt rat?
42 Məto-inu e Naoa Rəha Napuən Mɨn,† Kig Tefɨt
atɨp əm təmən məmə,
‘Iərəmərə Uhgɨn təmən kəm rəhak Iərəmərə Kristo
məmə, “Əpələh e nɨkalɨk matɨp, ikɨn rəha
nəsanənən ne nɨsiaiiən,
43 mətoarus-pa io ekos-iəhau rəham tɨkɨmɨr mɨn,
mol ilat kotahmen e nɨməhan kit itəm nateguafəl
nelkəm lan.” ’‡
44 Kig Tefɨt atɨp təmən məmə Mesaea in rəhan
Iərəmərə. ?Kən okəmə mipɨ Tefɨt atɨp əm, kən tahro
matol rəhan Iərəmərə?”

Iesu təməghat-in iəgətun mɨn rəha Lou
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

45 Nian netəmim kəmoatətəlɨg, Iesu təmən-ipən
kəm rəhan mɨn netəmim məmə,

---

† **20:42:** “Naoa rəha Napuən Mɨn” in “Ol Sam” e Bislama Baebol
‡ **20:43:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, “ekol rəham tɨkɨmɨr mɨn ilat kotahmen e nat kit itəm nəkəpələh matəfipər nelkəm lan,” kən nɨpətɨn u məmə, “Oekol ik ilɨs taprəkɨs-in rəham tɨkɨmɨr mɨn.”
20:43: Sam 110:1

46 “Itəmat onəkotəkəike moatəto wɨr itəmat
kən məsotətəu-pənən nolən mɨn rəha iəgətun mɨn
rəha Lou. Nɨkilat tətagien məmə okoatuwɨn-in
napən əfəməh mɨn rəha nausitən məmə netəmim
okoatehm ilat ron. Kən nɨkilat tətagien nian
netəmim koatos-ipər nelmɨlat e maket e nɨsiaiiən
kəm ilat. Kən əpəh imə e nimə rəha nuəfɨmɨnən,
kotolkeike məmə okotəpələh aupən əpəh təwɨr
ikɨn. Kən e nian rəha lafet, ilat koatolkeike məmə
okotuwɨn kəpələh-pən aupən ikɨn rəha nɨsiaiiən.
47 Kən ilat koatol tərat kən motakləh-in nimə mɨn
rəha nəutahlɨmɨs mɨn. Kən ilat koatəfak əfəməh
moateiuə əm məmə netəmim okoatəplan ilat ron.
Nalpɨnən rəha netəm mɨn u in otəskasɨk maprəkɨs.”

21

Nəutahlɨmɨs kit təmos-ipən rəhan məni kəm Uhgɨn
(Mak 12:41-44)

1 Kən Iesu təmatehm tatɨsɨlu wɨr netəm rəhalat
nautə tepət itəm koataii-pən məni e pokɨs rəha
məni əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn,
2 kən in təmehm nəutahlɨmɨs kit ian-rat təmaii-pən
məni əkəku kəiu əm.*
3 Kən Iesu təmən məmə, “Nɨpahrienən iatən kəm
itəmat məmə, məni itəm pətan u təmaii-pən, in
taprəkɨs-in rəha netəmim rafin,
4 məto-inu netəm rəhalat nautə tepət kəmotaii-pən
məni neen məto in nat əpnapɨn əm olat, rəhalat
tepət mɨn əh-ikɨn. Məto nəutahlɨmɨs u itəm in ian-
rat pahrien, in təmos-ipən rafin məni rəhan o nos-
nəmtɨnən nɨgɨn nagwənən, kən tɨkə mɨn əh-ikɨn.”

---

* **21:2:** Məni u tahmen-pən e tuente fatu. **21:3:** 2 Kor 8:12

Nəmtətin mɨn rəha
Namnun Nian
(Mat 24:1-35, 42-44; Mak 13:1-37)

5 Kən rəhan mɨn neen netəmim koatəghat-in
Nimə Rəha Uhgɨn itəm rəhan kəpiel asol mɨn
kotəwɨr, ne natɨmnat wɨr mɨn əh imə itəm netəmim
kəmotos-ipən kəm Uhgɨn. Kən Iesu təmən məmə,
6 "Itəmat nakoatehm natɨmnat mɨn əh, məto
nian otatuwa itəm netəmim okotohalkin-ohalkin
kəpiel mɨn rəha nimə əh, inəh kəpiel kit otəsətulən
əh-ikɨn tatətul ikɨn roiu."
7 Kən kəmotətapəh ron məmə, "Iəgətun. ?
Natɨmnat mɨn əh onəghan kotuwa? ?Kən nəmtətin
naka otəgətun məmə otəsuwəhən natɨmnat mɨn əh
okotuwa?"
8 Kən Iesu tatən məmə, "Onəkotəkəike moatəto
wɨr itəmat məmə suah kit otəseiuə-inən itəmat,
məto-inu netəmim tepət okotuwa motən məmə, '!
Io, io Kristo u!' kən neen okotən məmə, 'Nian rəha
natɨmnat əh tɨnatuwa iuəhkɨr.' Məto əsotuarisɨg-
inən ilat.
9 Kən nian onəkotəto namnusən məmə netəmim
koatəluagɨn, o netəmim koatətul moatəmou
ilat rəhalat kapman, məto itəmat onəsotəgɨnən.
Natɨmnat mɨn əh okotaupən ka pitən, məto sənəmə
in Namnun Nian."
10 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Noanol
mɨn neen okotoh noanol pɨsɨn neen mɨn, kən kap-
man kit otoh kapman kit.
11 Kən namig asol mɨn okotan, kən nəumɨs otan
ikɨn mɨn tepət e nətueintən, kən nɨmɨsən əskasɨk
mɨn okotan e nətueintən, kən əpəh ilɨs e neai,

21:6: Luk 19:44

natɨmnat okotuwa motol nɨki netəmim otəgɨn, kən
ilat okotəplan nəmtətin asol mɨn e neai.

12 “Məto nian natɨmnat mɨn u okəsotuwamən əh,
netəmim okotaskəlɨm itəmat, kən motoh itəmat,
kən motɨləs itəmat kan əpəh e nimə mɨn rəha
nuəfɨmɨnən, ne əpəh e kalapus, kən onakoatətul
e nɨganəmtɨ kig mɨn ne netəm-iasol mɨn rəha
kapman məto-inu itəmat nakoatos nərgək moatən
nɨpahrien lak.
13 Inəh nian ətuatɨp məmə nakotən-iarəp nam-
nusən təwɨr kəm ilat.
14 Məto əsotətəlɨg-in paupənən məmə nəghatən
naka itəm onəkotən kəm ilat,
15 məto-inu io ekos-ipɨnə nəghatən ətuatɨp kəm
itəmat kən mos-ipɨnə nenatɨgən kəm itəmat, kən
mol rəhatəmat nəghatən təsanən, kən rəhatəmat
tɨkɨmɨr mɨn okol kəsotuhalpɨnən, kən okol
kəsotənən məmə nakoateiuə.
16 Kən rəhatəmat tata ne mama mɨn, ne piatəmat
mɨn, ne rəhatəmat noanol mɨn, ne iolɨtəmat mɨn
okotɨləs-ipən itəmat e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn. Kən oko-
tohamnu itəmat neen.
17 Netəmim rafin okotetəhau itəmat o nərgək.
18 Məto noanutəmat ne huə, kit otəsɨkəən.
19 Nian onakoatətul əskasɨk motahatətə lak
e nian iəkɨs mɨn itəm okoatuwa e rəhatəmat
nəmegəhən, kən onəkotos nəmegəhən lilɨn lan.

20 “Məto nian onakehm mopael mɨn okotuwa
tepət motɨtəlau e taon u Jerusalem, kən itəmat
onəkotəkəike motɨtun məmə otəsuwəhən kən
kərəkɨn agɨn taon əh Jerusalem.

21:14: Luk 12:11-12 **21:15:** Wək 6:10 **21:16:** Mat 10:21-22

21 Kən itəmat netəm nəkotatɨg Jutia,
onəkotəkəike motaiu motagɨm motuwɨn
motəhluaig əpəh nɨtot mɨn. Kən itəmat netəm
nəkotatɨg e taon əh, onəkotəkəike motiet. Kən
itəmat netəm nəkotatɨg ikɨn mɨn tɨtəlau e taon əh,
onakəsotuwɨn mɨnən əh imə e taon əh,
22 məto-inu nian əh, in nian rəha Uhgɨn otol
nalpɨnən lan kəm netəm koatol nolən tərat, kən
mol əp nəghatən itəm kəməte-pən e naoa rəhan
tuwa mol nɨpahrienən.
23 Awe, nahmməən asol rəha mama mɨn itəm
nərpɨlat əh-ikɨn, ne itəm mɨn u koatapinahin
nɨsualkələh, məto-inu nəratən asol otuwa e
nətueintən, kən nemə̈ha ne nalpɨnən rəha Uhgɨn
otuwɨn kəm netəmim rafin rəha Isrel.
24 Kən okagɨmnu netəmim e naip, kən nian
rəhalat tɨkɨmɨr mɨn kəmotol win elat, kən okotit
ilat motuwɨn ikɨn pɨsɨn pɨsɨn mɨn kən ilat okotuwa
slef mɨn rəhalat. Kən Iaihluə mɨn okotaliwək kən
katewɨg-ewɨg e Jerusalem motɨləs-iəhau netəmim
ikɨn itəm koatatɨg əh, motərəmərə elat, kətoarus-
pən nian rəhalat otol namnun.†
25 “Kən nəmtətin neen okotuwa e mɨtgar, ne
məwɨg, ne məhau mɨn. Kən ikɨn-u e nətueintən,
netəmim rafin okotəgin nərkərɨkən rəha nɨtəhəi ne
peau-peau asol mɨn.
26 Netəmim okotəgɨn pɨk moatɨmɨseah o nəratən
asol mɨn itəm koatuwa e nətueintən, məto-inu
natɨmnat rəha neai itəm kotəskasɨk pɨk, məto

21:22: Jer 5:29; 46:10; Hos 9:7 † **21:24:** E nup fote uarisɨg Iesu tɨmɨs, mopael mɨn rəha Rom kəmotərəkɨn Jerusalem e nup 70 AD. **21:24:** Sam 79:1; Nol Əpən 11:2 **21:25:** Aes 13:10; Esik 32:7; Joel 2:31; Nol Əpən 6:12-13

Uhgɨn otəloal-əloal elat.
27 Kən e nian əh, okotehm Nətɨ Etəmim tateiuaiu
e mal napuə kit e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag
asol rəhan.
28 Kən nian natɨmnat mɨn u kɨnotətuoun
moatuwa katol nɨpahrienən lan, otətul motasɨpər
e neai, məto-inu otəsuwəhən rəhatəmat Kristo
otuwa mɨkɨs itəmat."
29 Kən in təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat məmə,
"Nakotɨtun-tu nɨg u fik ne nɨg neen mɨn.
30 Okəmə kotalpətəg mɨnotapɨlpɨl mɨn, kən
nəkotɨtun məmə in nian rəha nasumən.
31 E nolən kitiəh əm, okəmə nakotehm
natɨmnat mɨn u koatol nəhlan, onəkotɨtun məmə
otəsuwəhən, nərəmərəən rəha Uhgɨn tuwa.
32 "Nɨpahrienən ekatən kəm itəmat məmə
noanol rəha Isrel‡ otəsɨkəən mətoarus-pən
natɨmnat rafin əh okotol nɨpahrienən.
33 Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən mɨn
rəhak okol kəsotɨkəən."
34 Kən Iesu tatən məmə, "Nəkotəkəike moatəto
itəmat. Əsotərəkɨnən rəhatəmat nian mɨn o nolən
əmən lafet, motapɨs lan, kən moatətəlɨg-in pɨk
natɨmnat rəha nətueintən u. Təsəwɨrən məmə nian
rəhak otuwa mos kaut kəm itəmat tahmen-pən
məmə noanɨkulu təmohasɨn itəmat,
35 məto-inu nian əh otuwa mɨləs netəmim rafin
rəha nətueintən.
36 Məto nian rafin onəkotəkəike moatətul
matɨp, kən motəkəike katəfak məmə nakotos

21:27: Dan 7:13; Mat 26:64; Nol Əpən 1:7 ‡ **21:32:** Netəmim neen koatən məmə nəghatən u tatəghat-in netəmim itəm koatəmegəh nian Iesu tatəghat. Kitat kəmotəte tahmen netəmim neen mɨn itəm koatən məmə tatəghat-in noanol mɨn rafin rəha Isrel tatuwɨn muwɨn isəu.

nəsanənən tahmen məmə nəkoatətul əskasɨk əm e nian natɨmnat rafin əh koatuwa, kən inəh nɨki Nətɨ Etəmim otagien otəmat nian onəkotətul e nɨganəmtɨn.”

37 Kən nian rafin Iesu tatəgətun netəmim əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn, kən lapɨn mɨn in tiet muwɨn əpəh Nɨtot Rəha Nɨg U Olif mətapɨl əh-ikɨn.

38 Kən nian mɨn rafin laulaugɨn agɨn, netəmim koatuwa məmə okotətəlɨg-in rəhan nəghatən əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn.

22

Jutas təmol-salɨm-in Iesu

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Jon 11:45-53)

1 Kən nian rəha lafet rəha Pret U Is Tɨkə Lan tɨnatuwa iuəhkɨr, kən in tɨnətuoun e lafet rəha Nuhagego-inən.

2 Kən pris asol mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou koateam-in anion suatɨp məmə okotohamnu Iesu lan. Koateam-in anion suatɨp məto-inu ilat koatəgin netəmim məmə, kətah nɨmanin netəmim okotəmou okəmə kotɨtun məmə kəmotohamnu Iesu.

3 “Kən Setan təmos nɨki Jutas, u nərgɨn kit mɨn u Iskariot, in e netəm tuelef rəha Iesu.

4 Kən in təmuwɨn matəghat kəm pris asol mɨn ne netəm-iasol mɨn rəha mopael rəha Nimə Rəha Uhgɨn, mateam-in suatɨp məmə otegəhan-in Iesu tuwɨn e nelmɨlat.

5 Kən nɨkilat təmagien, kən kəmotən-iəkɨs məmə okotos-ipən məni kit kəm in.

22:3: Jon 13:2,27

6 Kən Jutas təmegəhan lan məmə in otol, kən
mateam-in suatɨp məmə otegəhan-in Iesu tuwɨn e
nelmɨlat nian netəmim okotɨkə lan.

Etəmim kəiu rəha Iesu kəmioal əpen-əpenə o lafet rəha Nuhagego-inən
(Mat 26:17-29; Mak 14:12-25; Jon 13:21-30; 1 Kor 11:23-26)

7 Kən nian rəha lafet rəha Pret U Is Tɨkə Lan
tɨnuwa, kən e nian əh, netəmim okotəkəike motoh
nəti sipsip rəha lafet rəha Nuhagego-inən.
8 Kən Iesu təmaun-in Pita ne Jon, kən mən-
ipən kəm ilau məmə, "Ian kən mioal əpen-əpenə
nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən məmə
okotuwɨn motagwən ikɨn."
9 Kən kəmuən-ipən kəm in məmə, "?Nakolkeike
məmə itɨmlau oekian hiə mioal əpen-əpenə e
nagwənən ikɨn?"
10 Kən təmən-ipən kəm ilau məmə, "Uətəlɨg wɨr-
tu. Nian itəmlau onakuet-arəpən e taon, kən on-
akuehm suah kit tatəhun pətəl asol kəmətu-pən
nəhau lan. Kən nəkiauarisɨg-in məhaluwɨn e nimə
kit itəm otuwɨn ikɨn.
11 Kən nəkuən-ipən kəm etəm-iasol rəha nimə
məmə, '?Iəgətun təmahl-ipa itɨmlau məmə ekuea
muətapəh ron ik məmə noan u in hiə itəm in ne
rəhan mɨn netəmim okotuwa motol nagwənən ikɨn
rəha lafet rəha Nuhagego-inən?'
12 Kən in otit itəmlau nakian əpəh e noan
ilɨs ikɨn itəm kɨnəlɨn wɨr rəkɨs natɨmnat rafin
rəha nagwənən əh-ikɨn. Kən nakioal əpen-əpenə
nagwənən əh-ikɨn."

22:7: Eks 12:1-27

13 Kən kəmian muehm natɨmnat rafin tah-
men əm məmə inu Iesu təmən mihin ne. Kən
kəmioal əpen-əpenə e nagwənən ikɨn rəha lafet
rəha Nuhagego-inən.

Namnun nagwənən rəha Iesu ne rəhan mɨn

14 Kən e nian rəha nagwənən, Iesu təmuwɨn
məpələh e tepɨl ilat rəhan aposol mɨn.
15 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otəsuwəhən,
okol nahmməən kəm io. Məto nɨkik tɨnolkeike pɨk
məmə okotaupən kun nagwənən rəha lafet rəha
Nuhagego-inən.
16 Iakolkeike pɨk məmə kitat okotagwən min-
nulan məto-inu, okol esagwən mɨnən e nagwənən
rəha Nuhagego-inən mətoarus nɨpətɨ lafet u tuwa
mol nɨpahrienən lan e nərəmərəən rəha Uhgɨn.”

17 Kən Iesu təmos kap wain mən tagkiu ron kəm
Uhgɨn, kən mən məmə, “Otos itəmat rafin, kən
motənɨm,
18 məto-inu roiu iatən kəm itəmat məmə
esənɨmən wain mətoarus-pən nian natɨmnat rafin
kotatɨg ahgin nərəmərəən rəha Uhgɨn.”

19 Kən təmos pɨret mən tagkiu ron kəm Uhgɨn,
kən məmkas mos-ipən kəm rəhan mɨn netəmim,
kən mən məmə, “Inu nɨpətɨk itəm iakatos-ipɨnə
otəmat. Nian rafin onəkotəkəike motol nat u məmə
nɨkitəmat tatəht io.”
20 Kən e nolən kitiəh əm, nian kəmotagwən
rəkɨs, Iesu təmos kap wain kən təmən məmə,
“Kap wain u in nɨtak itəm otaiu otəmat, kən
tatəgətun nəniəkɨsən wi rəha nasituən rəha Uhgɨn
kəm netəmim.

21 Məto onəkotətəlɨg wɨr-tu. Suah kit ukɨn-u ko-
tagwən kitat min e tepɨl, kən in otəpanegəhan-in-
pən io e nelmɨ rəhak mɨn tɨkɨmɨr.
22 Io Nətɨ Etəmim oekəkəike mɨmɨs məmə inu
Uhgɨn təmən mihin ne. !Məto awe, nahməən asol
tatuwɨn o etəm tategəhan-in-pən io e nelmɨ tɨkɨmɨr
mɨn!”
23 Kən kɨnoatətapəh-ətapəh olat mɨn məmə, “?
Kitat pah otol nat əh?”
24 Kən nat kit mɨn, ilat kɨnoatol nɨkilat mɨn məmə
pah u in ilɨs pɨk taprəkɨs-in ilat.
25 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kig
mɨn rəha nətueintən u koatərəmərə e netəmim e
rəhalat nəsanənən, kən koataun-in atɨp ilat məmə
ilat ‘Netəm rəha Nasituən.’
26 Məto itəmat onəkəsotolən min-nəhlan. Okəmə
itəmat kit in ilɨs, in otɨləs-iəhau in tahmen-pən e
suakəku. Kən okəmə itəmat kit tatətul aupən, kən
in otuwa iolwək əm kit.
27 ?Pah u in ilɨs pɨk, etəmim itəm tətagwən e tepɨl,
o iolwək itəm tatos nagwənən matuwa? Nəkotɨtun
məmə etəm tətagwən e tepɨl in ilɨs taprəkɨs. Məto io,
etəm-iasol rəhatəmat, nian emətaliwək kitat min
itəmat, emahmen-pən e iolwək əm kit.
28 “Itəmat u, nian rafin nəkotatɨg iuəhkɨr ron io e
nian ekətatɨg e nian əskasɨk mɨn.
29 Kən tahmen-pən əm məmə Tata rəhak tatɨləs-
ipər io məmə ekuwa kig, kən io mɨn iatɨləs-ipər
itəmat məmə nakotuwa kig mɨn,
30 məmə nakotuwa kəpələh kitat min io, ko-
tagwən kələh e nian ekuwa mol kig lan. Kən e nian

22:21: Sam 41:9; Jon 13:21-22 **22:24:** Luk 9:46 **22:25:** Mat 20:25-27; Mak 10:42-45 **22:26:** Mat 23:11; Mak 9:35 **22:27:** Jon 13:12-15

əh, itəmat mɨn onəkotəpələh e jea mɨn rəha kig, kən itəmat onəkotuwa motətul aupən e noanol mɨn tuelef rəha Isrel moatakil ilat moatərəmərə elat.”

31 Kən Iesu təmən-ipən kəm Saimon Pita məmə, “Kəsi. Saimon. Ətəlɨg-in-tu io. Setan tɨnətapəh rəkɨs o Uhgɨn məmə otegəhan-in məmə in otuwa mos-ipən-os-ipən kəm itəmat mol nəratən kəm itəmat məmə otəgətun rəhatəmat nahatətəən in təskasɨk lak o kəp.

32 Məto enəfak rəkɨs ron ik məmə rəham nahatətəən otəsatiteən. Kən nian nakatəuhlin rəham nətəlɨgən tatɨtəlɨg-pa mɨn, ik onakəkəike mol nətəlɨgən rəha piam mɨn okotəskasɨk.”

33 Məto Saimon Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Iərəmərə. Iatətul matɨp məmə ekɨmnə kilau min ik e kalapus, kən mɨmɨs kilau min ik.”

34 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Pita, ekatən kəm ik məmə, o lapɨn huə, nian mənɨg otəsɨmnənən əh, kən ik onakən mau kɨsɨl məmə nəkəruru io.”

35 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Aupən, emətahl-iarəp itəmat, nəməsotosən məni e paos, ne kətɨm, ne put. ?Tahro? ?Rəhatəmat natɨmnat təsahmenən, o kəp?” Kən ilat kəmotən məmə, “Kəp.”

36 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Məto roiu, okəmə suah kit tatos rəhan məni e paos o kətɨm, otəkəike mos. Kən etəm təsosən naip rəha nəluagɨnən, pəs otol-salɨm-in rəhan kot mos-nəmtɨ rəhan kit.

22:30: Mat 19:28 **22:32:** Jon 17:15 **22:34:** Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38 **22:35:** Luk 9:3; 10:4

37 Iatən kəm itəmat məmə nəghatən u e Naoa
Rəha Uhgɨn tatəghat-in io, kən in otəkəike mol
nɨpahrienən. In tatən məmə, ‘Netəmim nɨkilat təht
məmə in etəmim kit itəm tatərəkɨn Lou.’ Əwəh,
nəghatən u tatol nɨpahrienən əh-roiu.”

38 Kən ilat kəmotən məmə, “Iərəmərə, əplan-tu.
Naip rəha nəluagɨnən kəiu əpəh.” Kən in təmən
kəm ilat məmə, “Ah, nahmen. Otapəs-ta.”

Iesu təmuwɨn matəfak əpəh e Nɨtot Rəha Nɨg U Olif (Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Kən Iesu təmiet e taon muwɨn əpəh e Nɨtot
Rəha Nɨg U Olif tahmen-pən əm məmə in tatol mi-
hin e nian rafin, kən rəhan mɨn netəmim koatətəu-
pən.
40 Kən nian in təmuwɨn mətoarus-pən əh-ikɨn
əh, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Onəkotəkəike
moatəfak məmə nat kit otəsos-ipən-os-ipənən kəm
itəmat motol rəhatəmat nahatətəən otatite lak.”
41 Kən in təmaliwək mapəs ilat muwɨn məsɨn, kən
mɨsin nulan matəfak matən məmə,
42 “Tata, okəmə nɨkim tagien, awi, os-irəkɨs
nahməən mɨn u itəm okəpanotuwa. Məto əsolən
rəhak nətəlɨgən, məto ol nat naka itəm ik əm
nakolkeike.”
43 Kən nagelo kit təmɨsɨ-pən e neai muwa mos-
ipən nəsanənən kəm Iesu.
44 Kən məto-inu nɨkin tɨtahmə pɨk, kən rəhan
nətəlɨgən tɨnatol wək pɨk, kən təməfak əskasɨk pɨk,

22:37: Aes 53:12

kən noəh təmaiu lan məhl matəht nɨsɨp tahmen e nɨta.*
45 Nian təməfak rəkɨs, in təmətul mɨtəlɨg-pən
məmə otehm rəhan mɨn netəmim, kən təməplan
ilat kɨnotapɨl rəkɨs. Kɨnotəpou məto-inu nɨkilat
tɨtahmə.
46 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro nako-
tapɨl? Otaiir motəfak məmə nat kit otəsos-ipən-
os-ipənən kəm itəmat motol rəhatəmat nahatətəən
otatite lak.”

Tɨkɨmɨr mɨn rəha Iesu kəmotuwa kɨləs (Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-11)

47 Nian Iesu təmatəghat əh, nɨmanin netəmim
kəmotiet-arəpa ikɨn əh, kən suah əh Jutas, u in
etəmim kit e netəm tuelef rəha Iesu, in təmit ilat
motuwa, kən təmuwa iuəhkɨr məmə otatuilɨm e
Iesu.
48 Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “? Ju-
tas, io Nətɨ Etəmim, məto tahro nəmuwa məmə
onəkatuilɨm-pa lak kən e nolən əh megəhan-in-pən
io e nelmɨ rəhak tɨkɨmɨr mɨn?”
49 Kən nian netəmim mɨn rəha Iesu kɨnotehm
natɨmnat mɨn əh mɨnotɨtun məmə naka əh okol,
kəmotən-ipən kəm in məmə, “? Iərəmərə, oeko-
tahro? ?Ekotəte ilat e naip, o?”
50 Kən ilat kit təmoahin naip təte-rəkɨs matəlgɨn
matɨp rəha slef rəha pris asol agɨn.

---

* **22:44:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən rəha ves 43-44 tɨkə. Kəm-naka, sənəmə Luk itəm təməte ves 43-44, məto suah kit mɨn itəm təməte kopi kit rəha naoa u.

51 Məto Iesu təmə, “!Ei! !Nahmen, otapəs əm!”
Kən in təmələhəu-pən nelmɨn e matəlgɨ suah u, kən
mol-wɨr mɨn.
52 Kən Iesu təməghat kəm pris asol mɨn, ne
netəm-iasol mɨn rəha mopael rəha Nimə Rəha
Uhgɨn, ne etəm-iasol mɨn rəha noanol rəha Isrel,
u kəmotuwa məmə okotaskəlɨm Iesu. In təmən
məmə, “?Tahro, nəman? ?Nɨkitəmat təht məmə
io emit netəmim muwɨn kotəluagɨn o kapman,
o kəm-naka io iohamnu itəm kit, kən nakotəmɨk
naip asol mɨn rəha nəluagɨnən ne nəlnal mɨn
moatuwa məmə onəkotaskəlɨm?
53 ?Nian rafin etan əm kitat min itəmat e Nimə
Rəha Uhgɨn, məto tahro nəsotaskəlɨmən io? Məto
roiu əh, in nian ətuatɨp rəhatəmat, kən nəsanənən
rəha napinəpən in tatərəmərə.”

Pita təmən məmə
in təruru Iesu
(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

54 Kən kəmotuwa motaskəlɨm Iesu motɨləs mo-
tuwɨn e latuənu rəha pris asol agɨn. Kən Pita
tuarisɨg-in ilat məto təsuwɨnən iuəhkɨr olat.
55 Netəm mɨn əh kəmotahl nɨgəm kit əpəh e iat
rəha pris asol agɨn, kən motəpələh kɨtəlau e nɨgəm.
Kən Pita tuwa matəpələh ilat min.
56 Kən pətan əkəku kit u slef rəha pris asol agɨn,
təmuwa mehm Pita tatəpələh, kən nəhag-əhagən
rəha nɨgəm tətasiəgəpɨn in, kən nɨganəmtɨ pətan əh
təmətul lan, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Suah
u, in mɨn ilau Iesu kəmatuan.”
57 Məto Pita təmən-ipən kəm pətan un məmə,
“Esɨtunən suah un nakatən.”

22:54: Mak 14:53-54

58 Kən uarisɨg lan təsuwəhən, suah kit mɨn tuwa
mən-ipən kəm Pita məmə, “Ei, ik mɨn, ik etəmim
kit rəhan.” Məto Pita təmə, “Ei, sənəmə io etəmim
rəhan.”
59 Uarisɨg lan, aua kit tɨnuwa mɨnuwɨn rəkɨs,
kən suah kit təməghat əskasɨk kəm ilat məmə, “!
Nɨpahrienən məmə suah u təmatuarisɨg-in Iesu,
məto-inu in etəm Kalili!”
60 Məto Pita təmə, “! Ei! ! Esɨtun agɨn-əhən
nəghatən u nakatən!” Kən nian Pita təmatəghat əh,
kən mənɨg təmɨmnən.
61 Kən Iərəmərə təməuhlin masɨpən ətuatɨp
matehm Pita. Kən Pita, nɨkin təməht nəghatən
rəha Iərəmərə itəm təmən lan məmə, “O lapɨn əm
u, nian mənɨg otəsɨmnənən əh, ik onakən mau kɨsɨl
məmə nəkəruru io.”
62 Kən Pita təmiet muwɨn ihluə, təmasək
təmasək.

Netəmim kəmotəsan-əsan e Iesu
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

63 Kən e nian əh, netəmim itəm kəmotaskəlɨm
Iesu kəmotəghat əsan lan, kən moatoh.
64 Kən kəmotəlis ətain nɨganəmtɨn kən motoh,
moatən-ipən məmə, “! Ei, ien! ? Ən-tu məmə pah
tatoh ik?”
65 Kən kəmoatən nəghatən rat tepət moatərəkɨn
in lan.

Kəmiuw-iarəp Iesu e kaonsel
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

66 Kən laulaugɨn agɨn, netəm-iasol rəha noanol
rəha Isrel, ne pris asol mɨn, ne iəgətun mɨn rəha
Lou kəmotuwa kuəfɨmɨn e kaonsel rəhalat, kən

netəmim kəmotɨləs Iesu motuwa tətul e nɨganəmtɨ kaonsel əh. Kən netəm rəha kaonsel kəmotətapəh ron məmə,
67 "Okəmə ik Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa, ən kəm itɨmat." Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Okəmə ekən kəm itəmat, kən nəsotənən nɨpahrienən lak.
68 Kən okəmə ekətapəh otəmat, kən okol nəkəsotuhalpɨnən.
69 Məto tətuoun roiu, io Nətɨ Etəmim, io oekuwɨn məpələh əh-ikɨn rəha nəsanənən ne nɨsiaiiən, inəh e nɨkalɨ Uhgɨn matɨp, Uhgɨn u itəm rəhan nəsanənən iahgin."
70 Kən ilat rafin kəmotətapəh ron məmə, "? Tahro? ?Ik Nətɨ Uhgɨn?"
Kən Iesu təmən-ipən məmə, "Nakoatən məmə io u inu."
71 Kən kotən məmə, "? Tahro kitat koateam-in nəghatən kit mɨn məmə otasitu e rəhatat nəghatən? Kɨnotəto ətuatɨp nəghatən əh e nohlɨn."

23

Iesu təmətul e nɨganəmtɨ Pailat
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

1 Kən netəmim rafin rəha kaonsel kəmotətul motit Iesu motuwɨn kəm Pailat.
2 Kən moatən-iarəp nɨpəgnəmtɨn mɨn itəm otoh Iesu məmə, "Emotehm məmə suah u tatit rəhatat netəmim mɨn, kən mol ilat kotalməl, kən matəuhlin rəhalat nətəlɨgən koatol tɨkɨmɨr ilat kapman rəha Rom, mətahtosɨg-in itɨmat

22:67: Jon 3:12 **22:69:** Wək 7:56

məmə esotətouən takɨs kəm Sisa itəm tatərəmərə
e nɨməptən u. Kən in matən-iarəp məmə in Kristo
itəm Uhgɨn təmahl-ipa məmə in kig kit.”
3 Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “?Tahro? ?Ik
kig rəha netəm Isrel?” Məto Iesu tən-ipən kəm in
məmə, “Ik nəmən mihin.”
4 Kən Pailat təmən-ipən kəm pris asol mɨn ne
netəmim rafin məmə, “Esehmən nɨpəgnəmtɨn kit
ne, itəm tatən məmə suah u təmərəkɨn lou.”
5 Məto ilat kotagət əfəməh moatən məmə, “Kəp.
Məto suah u tətan əpnapɨn matəgətun netəmim
rafin ikɨn mɨn əh Jutia təmətuoun əpəh Kalili
muwa mətoarus-pa ukɨn-u, kən mol nətəlɨgən rəha
netəmim koatəlue motalməl.”
6 Kən nian Pailat təmətо nəghatən əh, təmətapəh
məmə, “?Tahro? ?Suah u in etəm Kalili?”
7 Kən nian təmətо məmə Iesu təmiet ikɨn əh itəm
Herot Antipas tatərəmərə ikɨn, in təmahl-ipən Iesu
məmə otuwɨn mehm Herot, məto-inu e nian əh,
Herot mɨn in tətatɨg Jerusalem.

Iesu təmətul e nɨganəmtɨ Herot Antipas

8 Kən nian Herot Antipas təmehm Iesu,
nɨkin təmagien pɨk, məto-inu nuwəh məsɨn in
təmolkeike məmə otehm. Herot təmatəto əm
namnusən rəhan, kən in təmolkeike pɨk məmə in
otehm Iesu otol nat pɨspɨs kit.
9 Kən o natɨmnat mɨn u, Herot Antipas
təmətapəh-in nəghatən mɨn tepət kəm Iesu,
məto Iesu təməpnapɨn əm məsuhalpɨnən rəhan
nəghatən.

23:7: Luk 3:1

10 Kən pris asol mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou
kəmotətul motəghat əskasɨk e nɨpəgnəmtɨn mɨn
rəhalat moatoh Iesu lan.
11 Kən uarisɨg lan, Herot Antipas ne rəhan mɨn
mopael kotagət ausit e Iesu, kən moatəsan lan. Kən
Herot təmən-ipən kəm rəhan mopael mɨn məmə
okotuwɨn-in-pən kot wɨr kit rəha kig kəm in, kən
motit motuwɨn mɨn kəm Pailat.

12 Aupən ikɨn, Herot Antipas ne Pailat kəmətioal
tɨkɨmɨr kəm ilau mɨn, məto e nian əh, ilau kəmuea
mɨnioalkeike ilau mɨn.

Pailat təmən məmə Iesu otəkəike mɨmɨs (Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)

13 Kən Pailat təmaun-in pris asol mɨn, ne netəm-
iasol rəha netəm Isrel, ne netəmim rafin, kən ilat
rafin kəmotuwa kitiəh.
14 Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, "Suah
u, nəmotɨləs motuwa tətul e nɨganəmtək, kən
nəmotən məmə tatəuhlin nətəlɨgən rəha netəmim
rəhatəmat koatol tɨkɨmɨr kəm kapman. Məto
emakil rəkɨs nətəlɨgən u e nɨganəmtɨtəmat,
kən məsehmən məmə təmətgəhl lou kit, kən
nɨpəgnəmtɨn mɨn itəm nakoatən lan təsolən
nɨpahrienən.
15 Kən Herot Antipas mɨn, in təmakil mehm
məmə nolən rat kit təsəkul-pənən lan. Tol nəhlan,
in tahl-ipa tuwa mɨn o kitat, kən təpiə əm məmə
suah u in təməsolən nat kit itəm tərat məmə in
otɨmɨs ron.

16-17 Kən o nat əh inəh, rəhak mɨn mopael oko-
talis əm, kən uarisɨg kotahl-iarəp tatuwɨn.”*
18 Məto ilat rafin kəmotagət əfəməh moatən
məmə, “!Otɨləs-iarəp suah un kən kohamnu! !Məto
ahl-iarəp Parapas tuwa mehm itɨmat!”
19 (Suah u Parapas, kəmɨləs-ipən e kalapus məto-
inu in təmol netəmim kotəluagɨn o kapman e taon
əh, kən in iohamnu itəm.)
20 Məto Pailat in tolkeike məmə otahl-iarəp Iesu
tatuwɨn, kən in təməghat mɨn kəm ilat.
21 Məto ilat kəmotagət əfəməh pɨk məmə, “!Ətu-
pər in e nɨg kəluau! !Ətu-pər in e nɨg kəluau!”
22 Məto Pailat təməghat mɨn kəm ilat mɨnətau
kɨsɨl lan əh-roiu məmə, “? Tahro? ? Suah u in
təmol nat tərat naka? Io esehmən məmə in təmol
nat kit itəm tətuatɨp məmə in otɨmɨs ron. Məto
rəhak mopael mɨn, ilat okotalis əm, kən uarisɨg lan
kotahl-iarəp tatuwɨn.”
23 Məto ilat koatəkəike motəghat əskasɨk, kən
motagət əfəməh e Pailat məmə otətu-pər Iesu e nɨg
kəluau. Kən motagət pɨk moatuwɨn moatuwɨn,
kɨnol win e nətəlɨgən rəha Pailat.
24 Kən Pailat təmakil Iesu məmə otəkəike mɨmɨs
tahmen-pən məmə inəh ilat kəmotən mihin ne.
25 Kən in təmol nətəlɨgən rəhalat, kən təmahl-
iarəp Parapas u aupən in təmətatɨg e kalapus o
nəluagɨnən o kapman ne nohamnuən itəm. Məto
təmegəhan-in Iesu tuwɨn e nelmɨ rəhan mopael

* **23:16-17:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, katɨlpɨn nəghatən kit mɨn ikɨn-u tatən məmə, “E nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, Pailat in otəkəike mahl-iarəp rəhalat kit etəmim otiet e kalapus.”

mɨn məmə ilat okotos motuwɨn kɨtəp nətəlɨgən rəha nɨmanin netəmim.

Kəmit Iesu kan məmə otɨmɨs
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32;
Jon 19:17-27)

26 Kən nian mopael mɨn kəmotit Iesu motiet e
taon, kən kəmotəplan etəm Saerin kit, nərgɨn u
Saimon. In təmɨsɨ-pən isəu maliwək matuwa e
taon. Kən kəmotaskəlɨm motələhəu-pər nɨg kəluau
rəha Iesu e nuwegɨn məmə otɨləs, kən motən-ipən
məmə otətəu-pən Iesu. 27 Kən nɨmanin netəmim
tepət kəmotaliwək katuarisɨg-in Iesu e suatɨp, kən
nɨpɨtan tepət mɨn koatuarisɨg-in ilat, koatasək
moatəun-əun o Iesu.
28 Məto Iesu təməuhlin masɨpən məplan ilat,
kən mən-ipən kəm ilat məmə, "Nɨpɨtan Jerusalem.
Əsotasəkən ron io, məto otasək atɨp otəmat, ne
nenətɨtəmat mɨn.
29 Otətəlɨg-in-tu io. Nian tatuwa itəm okəpanən
məmə, '! Otagien itəmat netəm nəsoteməkən o
nəsotapinahinən suakəku!'
30 E nian əh, netəmim okotən-ipən kəm nɨtot asol
mɨn məmə, 'Awi, otɨsas-pa etɨmat,' kən okotən-ipən
kəm narɨt mɨn məmə, 'Awi, otəfətain itɨmat.'
31 ? Məto okəmə nɨgəm tatuəp nəhlan nian nɨg
nɨmalɨn tətamiəmɨtə əh, kən tahro e nian nɨg
tɨnəmətu?"†

Mopael mɨn kəmotətu-pər Iesu e nɨg kəməluau

23:29: Luk 21:23 **23:30:** Hos 10:8; Nol Əpən 6:16 † **23:31:** "Nɨg nɨmalɨn tətamiəmɨtə əh" tatəpsen-pən Iesu itəm tətuatɨp agɨn, məto tatos nalpɨnən. Inu tahmen e nɨgəm itəm tatuəp. Kən "nɨg tɨnəmətu" tatəpsen-pən iol təfagə rat mɨn. Kən uarisɨg lan, Uhgɨn otol nalpɨnən asol kəm ilat. Inu tahmen e nɨgəm asol agɨn.
Afin Luk 21:20-24.

32 Kən mopael mɨn kəmotɨləs suah mil kəiu
itəm kəmuətgəhl lou kan məmə okotohamnu iləhal
Iesu.
33 Kən kəmotuwa ikɨn kit, nərgɨn u Louipɨl-uipɨl.
Ikɨn əh, kəmotətu-pər Iesu e nɨg kəməluau. Kən
kəmotətu-pər iətgəhl lou mil əh-ikɨn, kit e nɨkalɨ
Iesu matɨp, kən kit e nɨkalɨn mol.
34 Kən Iesu təmə, “Tata. Aluin rəhalat nolən rat
mɨn itəm koatol kəm io, kən məsalpɨnən, məto-inu
kəsotɨtunən nat naka itəm koatol.” Kən kəmotoor
rəhan natɨmnat moaturin taes ron.
35 Kən netəm mɨn u koatətul əh-ikɨn, moatehm
natɨmnat mɨn u, məto etəm-iasol mɨn rəha noanol
rəha Isrel kotalah əsan e Iesu moatən məmə, “!In
təmosmegəh netəmim tepət rəkɨs. Məto okəmə in
Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa, kən in
Etəm Uhgɨn Təmɨtəpun, kən pəs in otosmegəh atɨp
in!”
36 Kən mopael mɨn, ilat mɨn koatəghat əsan e
Iesu, kən motuwa iuəhkɨr ron moatətapəh məmə
in tolkeike wain u itəm tagɨn,‡
37 moatən məmə, “! Okəmə nɨpahrienən ik kig
rəha noanol mɨn rəha Isrel, osmegəh atɨp ik əh-
roiu!”
38 Kən nəghatən kit əh-ikɨn kəməte kətu-pər e
rəhn-kapə nɨg kəluau, tatən məmə, INU KIG RəHA
NETəM ISREL.
39 Kən iətgəhl lou mil kit itəm katəkul-pər e nɨg
kəluau, in tatəghat rat e Iesu, matən məmə, “!Ei! ?
Ik Kristo itəm Uhgɨn təmən məmə otahl-ipa, o kəp?

23:34: Sam 22:18; Aes 53:12 **23:35:** Sam 22:7-8 ‡ **23:36:** Wain u itəm tagɨn, in nənɨmən rəha ian-rat mɨn. **23:36:** Sam 69:21

!Okəmə tol mihin, osmegəh ik kən mosmegəh mɨn itɨmlau!”
40 Məto iətgəhl lou əh kit mɨn təmən-ipən kəm
in kit, kən mahtosɨg-in məmə, “? Tahro? ?
Nəsəginən Uhgɨn, nat əpnapɨn onakɨmɨs? Nalpɨnən
u rəhatəhal in tahmen-ahmen əm.
41 Məto təmətuatɨp əm məmə kilau okiamɨs o
rəhalau nolən rat mɨn itəm kəmioal. Məto suah u,
in təsolən nat tərat kit ne.”
42 Kən təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iesu, o nian
onəkuwa matol kig lan, kən nɨkim otatəht io.”
43 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə,
“Nɨpahrienən iatən kəm ik, məmə roiu əm kilau
min ik əpəh e nego e neai.”

Iesu təmɨmɨs
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41;
Jon 19:28-30)

44-45 Kən iuəhkɨr tuelef klok e nərauiəgən, mɨt
nəsasiəən, kən napinəpən tɨnan rafin ikɨn əh
mətoarus-pən tri klok ehnaipən. Kən nɨməhan
itəm tatəkulosɨg-in-pən Ikɨn Tasim Agɨn Ikɨn e
Nimə Rəha Uhgɨn, təməhap məsɨn kəiu.
46 Kən Iesu təmagət əfəməh məmə, “! Tata.
Iatələhəu-pən nəmegəhən rəhak e nelməm!” Nian
təmən rəkɨs nəghatən əh u, kən rəhan namegən
tiet.
47 Kən nian etəm-iasol rəha mopael mɨn rəha
netəm Rom təmehm natɨmnat mɨn əh, kən in
təmənwiwi Uhgɨn matən məmə, “! Nɨpahrienən,
suah u in tətuatɨp pahrien!”
48 Kən netəmim itəm kəmotuwa ikɨn əh məmə
okotəplan, nian kəmotəplan natɨmnat mɨn əh,

23:44-45: Hip 6:19-20; 10:19-20

kəmoatuwɨn moatəto tərat e nɨkilat, kən motah-
taht manɨkɨləhalat.
49 Kən iolɨ Iesu mɨn, ne nɨpɨtan itəm kəmotɨsɨ-pən
Kalili motətəu-pən Iesu motuwa, ilat kəmoatətul
isəu məsɨn kən moatehm natɨmnat mɨn əh.

Josep təmɨtənɨm Iesu
(Mat 23:57-61; Mak 15:42-47;
Jon 19:38-42)

50-51 Kən etəm Aramatia kit əh-ikɨn, nərgɨn u
Josep. Aramatia in taon kit rəha Isrel, kən suah
əh in etəmim kit rəha kaonsel rəha netəm Is-
rel. In etəm təwɨr, rəhan nəmegəhən tətuatɨp,
kən in etəmim kit təmatəsahgin məmə otəplan
nərəmərəən rəha Uhgɨn. Kən in təməsegəhanən e
nəghatən rəha kaonsel itəm kəmoategəhan-in Iesu
məmə okoh.
52 Kən in təmuwɨn mehm Pailat mətapəh ron
məmə otegəhan-in nɨpətɨ Iesu tos.
53 Kən Josep təmuwɨn mɨləs-iəhau nɨpətɨ Iesu e
nɨg kəməluau, mos muwa malpin e nɨməhan wɨr
kit, nərgɨn u linen. Kən təmɨləs muwɨn mələhəu-
pən e nɨpəg kəpiel itəm kɨnəməte rəkɨs o nolən suwɨt
ikɨn, məto kəsɨtənɨmən əh suah kit ikɨn.
54 In əh e nian rəha noanol mɨn rəha Isrel itəm
koatol əpen-əpenə lan o nian rəha Sapat, kən
iuəhkɨr Sapat tətuoun.
55 Kən nɨpɨtan itəm kəmotɨsɨ-pən Kalili
kəmotuarisɨg-in Iesu, kəmotətəu-pən suah un,
motuwɨn motəplan nɨpəg kəpiel, kən motəplan
nolən itəm in tatələhəu-pən min Iesu ikɨn.
56 Kən uarisɨg, nɨpɨtan kəmotɨtəlɨg-pən latuənu,
kən kəmoatol əpen-əpenə manat mɨn neen ne fo-
mat itəm nəmiəwɨlat təwɨr məmə okol-pən e nɨpətɨ

Iesu. Kən e nian rəha Sapat, ilat kəmotameg moatətəu-pən nəghatən rəha Lou.

24

Iesu təməmegəh mɨn e nɨmɨsən (Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

1 Kən e Sante laulaugɨn agɨn, nɨpɨtan kəmotuwɨn əpəh e suwɨt, motəmɨk nat pien-pien mɨn u nəmiəwɨlat təwɨr itəm kəmotol əpen-əpenə rəkɨs lan.
2 Nian kəmotuwa e suwɨt, kəmotehm kəpiel itəm kətahtosɨg-in nɨpəg kəpiel lan, məto kəmahwin rəkɨs.
3 E nian kəmotuwɨn e nɨpəg kəpiel, məto kəsotehmən nɨpətɨ Iərəmərə Iesu.
4 Kən ilat kɨnotəruru əfəməh moatətəlɨg-in natɨmnat mɨn əh. Kən əmun etəmim kəiu əh-ikɨn, katuətul ilat min nɨpɨtan, kəmian e napən itəm tatɨpɨt-ɨpɨt.
5 Kən nɨpɨtan kəmotəgɨn pɨk, kəmotɨsin nulɨlat motasɨl-iəhau moatehm nɨməptən, kən suah mil kuəmə, “?Tahro nakoategəs-in etəm tatəmegəh u ikɨn-u ima netəm kəmotɨmɨs?
6 In tɨkə ukɨn-u. !In tɨnəmegəh mɨn! Nɨkitəmat otəkəike matəht nəghatən itəm təmən kəm itəmat nian in təmətatɨg əh əpəh Kalili məmə,
7 ‘Natɨmnat mɨn u okotəkəike motuwa motol nɨpahrienən lan. Okegəhan-in-pən Nətɨ Etəmim tuwɨn e nelmɨ iol təfagə rat mɨn, kən okətu-pər e

23:56: Eks 20:10; Dut 5:14 **24:6:** Luk 9:22

nɨg kəluau tɨmɨs, məto e nian tatol kɨsɨl lan, kən in otəmegəh mɨn.’ ”
8 Kən nɨkilat tɨnəht nəghatən rəha Iesu.

9 Kən kəmotiet e suwɨt motuwɨn motən-ipən natɨmnat mɨn əh kəm netəm lefen rəha Iesu, ne rəhan mɨn rafin.
10 Kən nɨpɨtan mɨn əh itəm kəmotən-iarəp natɨmnat mɨn u kəm aposol mɨn, inəh Meri Maktala, Joana, Meri mama rəha Jemes, ne nɨpɨtan neen mɨn itəm kəmotuwɨn e suwɨt.
11 Məto aposol mɨn kəmotəto nəghatən əh tahmen-pən əm e nəghatən alməl kit itəm nɨpətɨn tɨkə, kən məsotənən nɨpahrienən lan.
12 Məto Pita təmətul maiu muwɨn əpəh suwɨt ikɨn, moeg-oeg masɨpən e nɨpəg kəpiel kən təmehm əm napən itəm kəmalpin nɨpətɨ Iesu lan, məto nat kit mɨn tɨkə əh-ikɨn. Kən in təmaliwək mɨtəlɨg mɨnatuwɨn latuənu, kən matətəlɨg-in pɨk natɨmnat mɨn əh.

E suatɨp tatuwɨn Emeas
(Mak 16:12-13)

13 E nian əm əh inəh, suah mil kəiu rəha Iesu kəmualiwək mətian latuənu kit, nərgɨn u Emeas. Latuənu un mətoarus-pən Jerusalem, in iuəhkɨr o lepen kilometa.
14 Kən e nian ilau kəmualiwək mətian, kən ilau kəmatuəghat-in natɨmnat mɨn itəm kəmol ilat.
15 Nian ilau kəmatuəghat nəhlan, kən Iesu təmuwa iuəhkɨr olau, məhlaliwək kələh mətəhaluwɨn.
16 Məto kəməsiatunən məmə pah əh iləhal min kəmətəhlaliwək məto-inu Uhgɨn təmahtosɨg-in nətəlɨgən rəhalau.

17 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Təs mil.
?Naka un nakatuən?”
Kən əmun kəmuelahl muətul, nɨganəmtɨlau
təməpou.
18 Kən suah mil əh kit, nərgɨn u Kleopas, təmən-
ipən kəm in məmə, “Okəm-naka ik əm un iapɨspɨs
kit u Jerusalem itəm nəsɨtunən natɨmnat mɨn itəm
kəmol ilat e nian mɨn itəm kɨnotuwɨn rəkɨs.”
19 Kən in təmən-ipən kəm ilau məmə, “?Natɨmnat
naka mɨn əh?”
Kən kəmuən-ipən kəm in məmə, “Natɨmnat mɨn
itəm kəmol e etəm Nasaret əh Iesu. In ien kit
rəha Uhgɨn, kən rəhan wək təsanən wɨr ne rəhan
mɨn nəghatən kotəfɨgəm, kən nɨki Uhgɨn ne nɨki
netəmim tətagien lan.
20 Məto rəhatɨmat pris asol mɨn ne iəgətun mɨn
rəha Lou kəmotɨləs-ipən e nelmɨ netəm Rom məmə
okotakil məmə in otɨmɨs. Kən kəmotətu-pər e nɨg
kəluau tɨmɨs.
21 “Məto itɨmat emotələhəu-pən pap rəhatɨmat
nətəlɨgən tətatɨg əskasɨk lan məmə in otɨləs-irəkɨs
itɨmat noanol mɨn rəha Isrel e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn
rəhatɨmat. Kən roiu in nian tatol kɨsɨl lan.
22 Kən nat kit mɨn, nɨpɨtan neen itəm emotan,
kəmotol məmə narmɨtɨmat təmiwɨg o nəghatən kit.
Roiu laulaugɨn agɨn-əh, kəmotuwɨn əpəh e suwɨt
itəm kəmɨtənɨm Iesu ikɨn,
23 məto kəməsotehmən nɨpətɨn. Kən kəmotɨtəlɨg-
pa moatən məmə, ‘Emotehm nat kit tahmen e
napɨlaiirən, inəh nagelo mil kəiu katuən-ipa kəm
itɨmat məmə Iesu tatəmegəh.’
24 Kən rəhatɨmat neen netəmim kəmotuwɨn e
suwɨt, kəmotehm natɨmnat rafin agɨn tətuatɨp

24:21: Luk 19:11; Wək 1:6

tahmen-pən əm e nəghatən əh nɨpɨtan mɨn əh
kəmotən mihin ne, məto kəsotehmən Iesu.”
25 Kən in təmən-ipən kəm ilau məmə, “Təs mil. !
Rəhatəmlau-kapə tɨkə, kən nakatiaiuw nɨfagə ma-
tialəs pɨk o nənən nɨpahrienən o natɨmnat itəm ien
mɨn rəha Uhgɨn kəmotən!
26 ? Nəkiatun o kəp məmə, Kristo itəm Uhgɨn
təmən məmə otahl-ipa otəkəike mos nahməən e
nɨpətɨn, kən uarisɨg lan, in təpanuwɨn əpəh e nego
e neai mos nərgɨn rəha nɨsiaiiən?”
27 Kən Iesu təmən-ipən wɨr kəm ilau Naoa Rəha
Uhgɨn itəm koatəghat-in in, təmətuoun e naoa rəha
Moses kən muwɨn mətoarus-pən naoa mɨn rəha
ien mɨn rəha Uhgɨn.
28 Kən kɨnətəhaluwa iuəhkɨr o latuənu itəm
suah mil katian ikɨn. Kən kənuəplan məmə Iesu
tɨnətaliwək mɨnatuwɨn məsətulən,
29 məto ilau kətiauəh nɨkin məmə, “Ei, təwɨr
məmə nəkətatɨg kitəhal min ik, məto-inu tɨnapinəp
rəkɨs, otəsuwəhən roiu mɨt taht.” Kən təmuwɨn
mɨnehm ilau mətəhaləpələh.
30 Kən kɨnatəhaləpələh məmə okəhlagwən, kən
in təmos pɨret mən tagkiu ron kəm Uhgɨn, kən
məmkas mos-ipən kəm ilau.
31 Kən əmun Uhgɨn təmol kəniatun məmə in Iesu,
kən əmun in təmɨkə mɨn, kən kənəsuəplanən.
32 Kən kəmuən-ipən kəm ilau mɨn məmə, “!Ei! ?
Nian in təmatən-ipa wɨr Naoa Rəha Uhgɨn kəm ki-
lau e suatɨp, kən katuəto təwɨr lan nɨkilau tətagien
pɨk, o kəp?”

24:24: Jon 20:3-10 **24:26:** Luk 9:22 **24:27:** Sam 22:1-21; Aes 53

33 Kən roiu agɨn-əh mɨn, kəmuətul miaiet ikɨn
əh miatəlɨg-pən mɨn Jerusalem. Kən ikɨn əh, ilau
kəmuehm netəm lepen rəha Iesu ne netəmim
neen mɨn rəhan kəmotuwa kuəfɨmɨn rəkɨs ilat mɨn
katəpələh,
34 kən moatən məmə, "!Nɨpahrienən! !Iərəmərə
təməmegəh mɨn, kən Saimon Pita* təmehm rəkɨs!"
35 Kən ilau kəmuən-ipən rafin natɨmnat itəm
kəmol kəm ilau e suatɨp, kən muən-ipən nian ilau
kəmatiatun Iesu lan e nian itəm in təmatəmkas
pɨret matos-ipən kəm ilau.

Netəmim rəha Iesu mɨn kəmotehm (Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

36 Kən nian katuən əh nəghatən mɨn əh, Iesu
təmuwa mətul ilugɨn-in ilat matən kəm ilat məmə,
"Nəməlinuən tətatɨg otəmat."
37 Məto ilat kəmotaut lan kən mɨnoatəgin, nɨkilat
təht məmə kɨnotəplan narmɨn kit.
38 Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, "?Tahro
rəhatəmat nətəlɨgən tatərat nəhlan? ? Tahro
rəhatəmat nətəlɨgən tatətul pagpag?
39 Otehm-tu nelmək ne nelkək məmə io əm
u. Otea-pa motek nɨpətɨk kən motɨtun məmə io.
Narmɨ etəmim nɨpətɨn ne nɨkɨlkɨlin tɨkə, təsolən
məmə inu nakoatehm io, nɨpətɨk ne nɨkɨlkɨlik əh-
ikɨn."
40 Təmən nəghatən əh, kən təməgətun nelmɨn ne
nelkɨn kəm ilat.
41 Ilat kəsotən wɨrən nɨpahrienən lan məto-inu
nɨkilat tətagien pɨk, kən narmɨlat tatiwɨg. Kən in

---

* **24:34:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, "Saimon." **24:34:** 1 Kor 15:4-5 **24:37:** Mat 14:26

təmən-ipən kəm ilat məmə, “? Nagwənən kit un
nakoatos, o?”
42 Kən kəmotos nəm məsɨn itəm kəmwaan rəkɨs
motos-ipən kəm in,
43 kən e nɨganəmtɨlat, təmos mun.
44 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Aupən
ikɨn, nian emətatɨg əh kitat min itəmat, emən
nəghatən u kəm itəmat məmə, natɨmnat rafin itəm
koatəghat-in io e Naoa Rəha Uhgɨn, okotəkəike mo-
tuwa motol nɨpahrienən lan, inəh nəghatən mɨn e
naoa rəha Moses, ne naoa mɨn rəha ien mɨn rəha
Uhgɨn, ne Naoa Rəha Napuən Mɨn.”
45 Kən in təmerəh e rəhalat nətəlɨgən məmə
okotɨtun nəghatən mɨn itəm tətatɨg e Naoa Rəha
Uhgɨn.
46 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nəghatən
itəm tətatɨg e Naoa Rəha Uhgɨn tatən məmə
netəmim okotol tərat kəm Kristo itəm Uhgɨn
təmahl-ipa, motol tatəto nahmməən e nɨpətɨn
matuwɨn matuwɨn tɨmɨs, məto e nian itəm tatol
kɨsɨl lan, in otəmegəh mɨn e nɨmɨsən.
47 Kən e nərgɨ Kristo itəm Uhgɨn təmahl-
ipa, netəmim okotəkəike motən-iarəp nəghatən
əh məmə netəmim okotəkəike motəuhlin kən
motɨtəlɨg e rəhalat təfagə rat mɨn, kən Uhgɨn
in otəsalpɨnən nɨtai təfagə, kən maluin rəhalat
nolən rat mɨn. Nəghatən u otəkəike muwɨn kəm
noanol mɨn rafin əpəh ikɨn mɨn rafin, otətuoun
Jerusalem kən muwɨn mətoahgin-pən ikɨn mɨn
rafin e nətueintən.
48 Itəmat nəmotehm natɨmnat mɨn u, kən
onəkotən-iarəp ətuatɨp nəghatən mɨn lan.

24:44: Luk 9:22 **24:48:** Jon 15:27; Wək 1:8

49 Kən ekahl-ipa suah u itəm rəhak Tata
təmən-iəkɨs məmə in otahl-ipa kəm itəmat, inu
rəhan Narmɨn. Məto onakoatəsahgin e taon əh
mətoahgin-pən nakotos nəsanənən rəha Narmɨn
Rəha Uhgɨn, kən tərioah e nəmegəhən rəhatəmat.”

Uhgɨn təmɨləs Iesu muwɨn e neai (Mak 16:19-20)

50 Kən Iesu təmit ilat motiet e taon motuwɨn
əh latuənu Petani. Kən təmɨləs-ipər nelmɨn məfak
olat.
51 Kən nian təmatəfak olat, kən təmapəs ilat nian
Uhgɨn təmɨləs mɨnatuwɨn əpəh ilɨs e nego e neai.
52 Kən kəmoteiuaiu motəfak-pən kəm in,
kən uarisɨg lan, kotɨtəlɨg-pən Jerusalem nɨkilat
tətagien.
53 Kən nian rafin, koatuwɨn e Nimə Rəha Uhgɨn
moatənwiwi Uhgɨn.

24:49: Jon 14:16; 15:26; Wək 1:4

North Tanna New Testament
The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna de Vanuatu

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b